LETNIK XVII., ŠT. 44 (815) / TRST, GORICA, VIDEM
ČETRTEK, 29. NOVEMBRA 2012

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Foto DPD

Uvodnik

V času, ko se tiska veliko, a manj bere na papirju, zato pa vse bolj na svetovnem spletu in na elektronskih tablicah, ki nam v spomin vračajo tablice naših starih mam, očetov morda, mi vztrajamo pri tiskani izdaji, ker se zavedamo, da je večina naših bralk in bralcev navezanih na časnik, na naš Novi glas.

Pa vendar imamo tudi mi spletno stran (www.noviglas.eu), na kateri objavljamo pomembnejše vsebine iz tiskanih izdaj našega tednika, ker se zavedamo, da bi bilo krivično do naših naročnikov, če bi na svetovnem spletu objavljali brezplačen dostop do vseh vsebin Novega glasa.

Na svetovnem spletu, kamor se seli večina tiskane besede in večina podob, smo prisotni tudi na družbenem omrežju Facebook in na Twitterju, čeprav na Facebook dajemo na naslov www.facebook.com/noviglas predvsem tiste vsebine, za katere menimo, da zanimajo najmlajše. To počnemo zato, ker se zavedamo, da brez svetovnega spleta danes ne gre, kot tudi vidimo, da nas predvsem mladi raje berejo na svetovnem spletu kot pa v tiskani izdaji.

Na svetovnem spletu na našem naslovu objavljamo tudi zapise in članke, ki ne najdejo prostora v tiskani izdaji. To pišemo zato, ker bi radi poudarili, da gre za dve ločeni izdaji, ki jima je skupno naše uredništvo. Predvsem pa smo dolžni našim naročnicam in naročnikom podatek, da imamo skorajda edino na svetovnem spletu odzive na naše zapise, poročila, intervjuje, fotografije, na naše delo torej, še posebej zapisi, objavljeni na Facebook omrežju, so zanimivi, neposredni, po večini jih pišejo mladi ljudje, a ne samo. In podatek, da skoraj vsako nedeljo vsaj 180 bralk in bralcev prebere nedeljsko duhovno misel našega sodelavca g. Andreja Vončine, ki je sicer v tiskani izdaji ne objavljamo!, je dovolj zgovoren, da lahko prepriča o umestnosti ukvarjanja s svetovnim spletom tudi še najbolj "neverne Tomaže". Objavljati pridigo na svetovnem spletu je herojsko in obenem Sizifovo dejanje, bi marsikdo pomislil, a dejstvo, da si za branje duhovne vsebine vzame čas okrog dvesto ljudi, govori o tem, kako pomemben je svetovni splet.

Obiščite nas torej tudi na naših straneh na svetovnem spletu!

JUP

ZSKP 54. revija goriških pevskih zborov Cecilijanka

Nezmanjšano, živo zanimanje za zborovsko petje

Cecilijanka, revija goriških pevskih zborov, ki jo prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in ki se je iz skromnejših začetkov razvila v pomembno glasbeno srečanje, je tudi letos na sobotni večer in nedeljsko popoldne priklicala v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž veliko ljubiteljev zborovskega petja. Le-to ostaja izredno priljubljeno kulturno udejstvovanje, ki žlahtni delovanje slovenskih društev na Goriškem, Tržaškem in Videmskem, pa tudi pri naših rojakih na Koroškem. Po 54 letih Cecilijanka, v čast zavetnici cerkvenega petja sv. Ceciliji, ostaja zvesta smernicam, ki jih je reviji nakazal prof. Mirko Filej (1912-1962), duhovnik, pevovodja in navdušen kulturnik, saj je Cecilijanka, kot marsikatera druga prireditev in kulturna ustanova na Goriškem prav njegova zamisel.

Letošnja 54. Cecilijanka je bila posvečena prav prof. Fileju ob 100-letnici rojstva in 50-letnici njegove prezgodnje smrti, ki je obubožala povojni kulturni preporod na Goriškem. Po poti, ki jo je on tako bogato zasnoval, nadaljujejo sedanji požrtvovalni zborovodje in kulturniki, ki jim je prof. Filej še zmeraj svetel vzornik. To je izhajalo tudi iz nagovora mladega, a izredno plodovitega goriškega skladatelja Patricka Quaggiata, ki je spregovoril zbranemu občinstvu na sobotnem koncertu. Navezal se je na dejstvo, da smo Slovenci "znani po pevski kulturi in se lahko ponašamo s takimi zborovskimi sestavi, ki dosegajo najvišje kakovostne nivoje. Če že imamo tako naravno danost, jo dajmo še bolje razviti. Tega so se že zdavnaj zavedali mnogi, ki so slovensko glasbeno zakladnico obogatili kot skladatelji, se v njej kot imenitni poustvarjalci izrazili in jo zato ponesli do najvišjih vrhov. S takim duhom je svoje poslanstvo izpolnjeval tudi prof. Mirko Filej", je dejal Quaggiato in poudaril, da je prof. Filej želel pomagati zborom pri njihovi rasti in jim nuditi boljše pogoje za delovanje, "kajti dragocen je bil njihov socialni trenutek, kot je to še danes". Podčrtal je, da je bil prof. Filej "začetnik in duša zborovskega in sočasno kulturnega preroda v našem ožjem okolju, ker je ljubil glasbo, sočloveka in svoj materni jezik". Kot je prof. Filej črpal moč za svoje poslanstvo iz prijateljskih odnosov z drugimi glasbeniki (Vodopivcem, Komelom, Jožkom Bratužem), tako se je tudi sam Quaggiato največ naučil "med delom ali v družbi uglednih profesorjev" in vsakič znova se je "čudil lepoti takih izkušenj", ki so vezane tudi na človeške vrednote. Taka srečanja in sodelovanja "polnijo dušo in srce in nas usmerjajo v boljše umetniške in poustvarjalne izraze", je naglasil. Zato je svetoval pevcem in pevovodjem, ki želijo poglobiti svoje znanje, naj se družijo "z umetniki in poustvarjalci", pa tudi naj obiskujejo glasbene dogodke, ker so tudi take izkušnje dragocene. Pevci skušajo pesmi zapeti čim bolje, ne samo za aplavz, ampak da bi posredovali sporočilo skladatelja in avtorja besedila: to je namreč "velika notranja bogatitev in hkrati eno od najbolj naravnih zdravil za dobro počutje", je svoje lepe misli končal mladi glasbenik Quaggiato.

MoPZ Matajur iz Špetra z dirigentom Davidom Klodičem (foto DP)

Nedeljski spored so uvedle besede predsednice ZSKP Franke Padovan, ki iz zdravstvenih razlogov ni mogla biti prisotna. Prebral jih je Nikolaj Pintar. Z Martino Valentinčič, ki ima kar nekaj tovrstnih izkušenj, sta uglajeno napovedovala zbore in povezovala program.

/ str. 7

Iva Koršič

Trst

Slovenskemu prebivalstvu grozi razlastitev zemlje zaradi morebitne gradnje uplinjevalnika v Žabljah

10

PODPRI NOVI GLAS
To lahko storiš tudi s podporno naročnino, ki znaša 100 evrov.

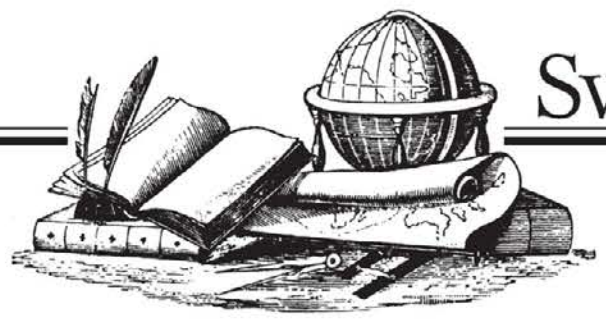

Deželno tajništvo stranke Slovenska skupnost

V pretresu tudi odprta finančna vprašanja

Stranka Slovenska skupnost vabi člane in somišljenike, da se udeležijo primarnih volitev za izbiro predsedniškega kandidata leve sredine, ki bodo prihodnjo nedeljo. SSk se ni posebej opredelila za nobenega od predsedniških kandidatov in prepušča somišljenikom, da podprejo kandidata ali kandidatko, ki se približuje tradicionalnim načelom in vrednotam slovenske avtonomne stranke.

Slovenska skupnost je solidarna z dijaki slovenskih višjih šol na Goriškem in Tržaškem, ki v teh dneh protestirajo zaradi napovedanih krčenj, ki bodo prizadele šolo v vsej državi. Kljub hudi gospodarski krizi je šola temelj, na katerem se gradi prihodnost naše družbe. Zato bi si šolski sistem zaslužil večje naložbe za dvig kakovosti šolske ponudbe in za večjo usklajenost z zahtevami, ki jih prinašajo sodobni družbeni premiki. Toliko bolj je treba zato zagotoviti nemoteno prihodnost slovenski šoli.

Deželno tajništvo stranke Slovenska skupnost je zadovoljno s prvim razpletom v finančni komisiji poslanske zbornice, ki je organizacijam slovenske narodne skupnosti uravnotežil finančne dotacije za triletje 2013-2015. Zahvala za ta dosežek gre vsem, ki so si tudi v teh dneh in tednih aktivno prizadevali, da je prišlo do zaželenega rezultata. V stranki sta to vprašanje posebej spremljala politični tajnik Damijan Terpin in deželni svetnik Igor Gabrovec, ki sta bila v stalni navezi s slovenskim veleposlanikom Iztokom Mirošičem, s parlamentarci SVP in DS. Terpin je strankinemu tajništvu poročal

Igor Gabrovec

še o pogovorih in srečanjih na deželni ravni in v Rimu v zvezi z reformo državnega volilnega zakona. Stranka SSk si prizadeva za uveljavitev evropskega modela za olajšano izvolitev slovenskih predstavnikov tako v senat kot v poslansko zbornico, ki naj upošteva stvarne razmere in možnosti slovenske narodne skupnosti v FJK.

Deželno tajništvo SSk je obenem poudarilo odprto vprašanje finančne dotacije za letošnje leto, saj skupni primanjkljaj dosega skoraj milijon evrov, in zato je pozvalo svojega deželnega svetnika, da preveri vse možne rešitve. Deželni tajnik Damijan Terpin pa je s problematiko državnega financiranja celovito seznanil tudi predsednika slovenske vlade Janeza Janšo, ki mu je zagotovil posredovanje pri italijanskem kolegu Mariu Montiju.

Vodstvo SSk je tudi ugotovilo, da je rešitev finančnih dotacij istočasno žal odprla novo vprašanje, ki zadeva financiranje dvojezičnega poslovanja javnih ustanov in postavko za gospodarski razvoj dvojezičnih občin na Videmskem v smislu 8. in 21. člena zaščitnega zakona 38/2001. Sredstva za ti postavki so bila znižana prav na račun uravnoteženja postavke za slovenske organizacije. Slovenska skupnost si bo zato še naprej prizadevala, da v naslednjih korakih obravnave finančnega zakona v senatu pride do novega popravka, ki zajamči neokrnjeno financiranje vseh treh glavnih zakonskih postavk, ne da bi zaradi rešitve ene klavrno nastradali preostali dve.

Vsaka naša slovenska šola bo prejela slovensko zastavo

Ne vsiljenemu poučevanju italijanske himne!

Državni zakon o poučevanju italijanske državne himne v šolah potiska politični razred in z njim vso italijansko družbo globoko nazaj v zgodovino in je povsem skregan s časom, ki ga živimo, s časom, v katerem se vedno več govori o večkulturnih družbah, v katerih države niso več monoetnične, kjer vsako družbo sestavlja vedno

več pripadnikov različnih etničnih, verskih in kulturnih skupnosti. Že samo besedilo Mamelijeve himne obuja spomine na neko davno, že pozabljeno in v zgodovinski spomin spravljeno obdobje, ki nima nič skupnega z evropsko vizijo miru in sožitja med narodi. Za pripadnike drugih narodov, in primis priznanih jezikovnih in narodnih manjšin, pa je stvar z vseh zornih kotov popolnoma nesprejemljiva. Kako naj, denimo, od mladih v slovenskih šolah zahtevamo, naj pojejo petkrat ponovljeni refren "Stringiamoci a coorte, siam pronti alla morte, l'Italia chiamo'"? Naj otroke res pozivamo k združevanju v rimske legije in v boj do smrti? Kako bi, denimo, prof. Boris Pahor poslušal petje "i bimbi d'Italia si chiaman Balilla", pa čeprav je Mameli pisal himno v stoletju pred fašizmom? Ali "gia' l'Aquila d'Austria le penne ha perdute, il sangue Polacco, beve' col cosacco, ma il cor le brucio'"? V Trstu, Gorici in na Tridentinskem, kjer se zgodovinsko ozaveščenim še kako toži po nekdanji Avstriji? Najvišje izvoljeni politični razred bi se bil moral spraševati o umestnosti tovrstne himne in kvečjemu o potrebi po njeni posodobitvi; kaj še, da jo pod krinko domovinskih čustev vsiljuje mladim in potencialno neobremenjenim generacijam! A se ni, Bog vedi zakaj.

Južnotirolski parlamentarci so nas v minulih tednih k sreči rešili najhujšega, saj naj bi za šole narodnih manjšin veljala možnost neizvajanja določil tako patetičnega zakona. Z razliko od Doline Aoste, Trenta in Bocna, ki so avtonomne tudi na šolskem področju, se v FJK žal pristojnosti Dežele in države prepletajo, navadno v korist Rima. Že danes pa lahko izkoristimo določila zanimivega in dejansko neupoštevanega deželnega zakona št. 27 iz leta 2001, ki ureja izobešanja deželne, državne in evropske zastave. V 6. členu zakon pravi, da na javnih poslopjih v občinah, kjer so prisotne različne priznane jezikovne skupnosti, na osnovi določil zakonov 482/99 in 38/01, visi ob državni, evropski in deželni zastavi tudi zastava manjšinske narodne skupnosti. Zakona nihče ne upošteva, saj na javnih poslopjih, kot so, denimo, tudi šole, v najboljšem primeru visita le italijanska in evropska zastava – niti deželne ni.

Novemu zakonu o italijanski himni lahko zato še takoj simbolno in popolnoma zakonito odgovorimo tako, da izobesimo tudi slovensko zastavo na pročelje prav vsake slovenske šole, od Milj do Špetra. Ker bi nam predvidljivo odgovorili, da ni zastav in da ni denarja za njihov nakup, sem že naročil prvih petdeset slovenskih zastav, ki jih bomo v prihodnjih tednih dostavili vsem šolskim ravnateljstvom. Deželna uprava naj nato poskrbi, da vsaka šola dobi tudi deželno zastavo. Skupno plapolanje slovenske, deželne, italijanske in evropske zastave bo najboljši dokaz, da nam je do ohranitve avtonomije, kulturne in jezikovne raznolikosti prostora ter vse to povežemo v duh skupne evropske prihodnosti. Pa naj nam še kdo reče, da smo mi nacionalisti ali vase zaprti!

Igor Gabrovec,
deželni poslanec SSk

6. seja Sveta Vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu

Produktivno in izjemno pomembno zasedanje

Na povabilo predsednika Vlade RS in predsednika Sveta Vlade RS za Slovence po svetu Janeza Janše se je v torek, 20. novembra 2012, v Ljubljani sestal Svet Vlade RS za Slovence po svetu, tokrat prvič v novi sestavi. Kot podpredsednica sveta je na seji sodelovala ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, ki je po seji člane tu-

di sprejela.

Člani sveta so predstavniki slovenskih skupnosti iz zdomstva in izseljenstva, ki delujejo na področju skrbi za ohranjanje slovenstva povsod po svetu, pa tudi ministri slovenske vlade oziroma državni sekretarji, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko Slovencev po svetu.

Osrednji del razprave je bil namenjen izmenjavi informacij o dejavnostih organizacij Slovencev po svetu. Člani sveta so se zahvalili slovenski vladi za aktivno in vztrajno podporo njihovim prizadevanjem za ohranjanje slovenske kulture in jezika med Slovenci, živečimi v tujini. Posebej so poudarili pomen ohranitve Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu z ministrico brez resorja na čelu, ki priča o skrbi, ki jo slovenska vlada namenja razvoju stikov s slovenskimi skupnostmi po svetu.

Sogovorniki so sodelovanje predstavnikov izseljenskih skupnosti s predstavniki Vlade RS ocenili kot plodno. Podpora skupnostim pri ohranjanju slovenskega jezika, vključevanju mlajših generacij v aktivno društveno življenje in vsestranskemu sodelovanju med domovino in državami izseljencev je velika. Predstavniki so seznanili, da je zanimanje za učenje slovenskega jezika v izseljenstvu med Slovenci in drugimi veliko. Na tem področju so zelo veseli tako pomoči Urada kot tudi programov, ki jih ponuja Center za slovenščino kot tuj jezik. Predstavniki Slovencev po svetu so spregovorili tudi o težavah in izzivih, s katerimi se pri svojem delovanju in življenju v tujini srečujejo.

Predsednik Vlade je podčrtal, da si Vlada RS preko Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter preko aktivnosti različnih ministrstev in vladnih služb prizadeva za oblikovanje trdne vezi med matično državo in Slovenci po svetu. Delo je usmerjeno v razvijanje skupnega slovenskega prostora, ohranjanje slovenske identitete, jezika, kulture in kulturne dediščine, v ohranjanje in krepitev slovenskih skupnosti in organizacij po svetu in spodbujanje sodelovanja na področjih, kot sta znanost in gospodarstvo. Poudaril je, da tu še niso izkoriščene vse možnosti. Nove okoliščine, povezane s čedalje lažjim premagovanjem ovir, ki so jih nekoč predstavljale geografske, tehnološke, administrativne in druge omejitve, danes ponujajo možnosti za razvoj novih oblik konkretnega sodelovanja.

Člani Sveta so se ob koncu dogovorili, da bo na osnovi dosedanjih razprav in ob upoštevanju konkretnih predlogov, ki bodo v prihodnjih tednih še prispeli na Urad, pripravljen okvirni načrt dela za prihodnje sodelovanje Slovenije s Slovenci po svetu.

Na sprejemu po seji sveta je ministrica pozdravila člane ter se jim zahvalila za udeležbo. "Seja je bila produktivna in izjemno pomembna, saj ste nam vsi člani predstavili položaj slovenskih skupnosti v državah, iz katerih prihajate. Seja je pomembna tako za vas, da spoznate drug drugega ter se seznanite z življenjem rojakov po svetu, kakor tudi za nas v Sloveniji, da iz prve roke dobimo informacije o delovanju slovenskih organizacij po svetu ter o morebitnih težavah slovenske skupnosti", je dejala Ljudmila Novak. Člani so se ministrici zahvalili za sprejem ter za vse delo, ki ga v dobro Slovencev po svetu opravlja Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Povejmo na glas

Nikar z grobostjo proti mladim

Naj bodo težave še tako velike, naj nas ekonomska kriza še močneje navda z nemirom in zbeganostjo, naj ne vidimo skorajšnjega izhoda iz vsekakor mučne situacije, nikoli in v nobenem primeru se ne bi smeli spozabiti nad mladimi, nad mlado generacijo, torej našimi sinovi in hčerami. Tukajšnje prepričanje se nanaša na grobo obračunavanje nekaterih policistov na manifestaciji v Rimu pred dvema tednoma. In ker se je že zgodilo, da je policija v preteklosti uporabila v odnosu do mlade generacije zelo trde prijeme, in ker po zadnjem dogodku ni slišati nobenih zagotovil, da se kaj takšnega ne bo več ponovilo, je tukajšnje razmišljanje slej ko prej aktualno. Odgovorni v družbi bi morali resno pretehtati, kako naj obravnavajo prihajajočo generacijo, ki jo pesti zares velika stiska in predvsem tesnoben občutek, da nima prave prihodnosti, prav gotovo ne takšne, kot so jo imeli na začetku poti njeni starši. Odgovorni v družbi bi morali resneje pomisliti, kaj to pomeni, če za koga ni prave prihodnosti in ni svetlih, ampak so samo zamračena obzorja. Z eno besedo: do vseh mladih bi morali pokazati dosti več razumevanja tudi v primeru uličnih manifestacij in protestov, ki se pogojeni s krizo kaj hitro izrodijo. Obupana mladina gre lahko v hipu čez dovoljeno mejo in tega bi se morali vsi še kako zavedati in storiti vse, da bi bilo pri tem kar najmanj fizičnega nasilja, pravilneje, da nasilja sploh ne bi bilo. Tako pa smo videli nekaj prizorov, ki jih raje ne bi videli in katerim bi se bilo mogoče izogniti, če ne bi nekaterih policistov popadel pravi pravcati nasilni raptus. V enem od prizorov vsaj trije policisti z gumijevkami obdelujejo na tleh ležečega fanta, v drugem prizoru se policist od zadaj približa manifestantu, ki že odhaja s prizorišča in ga z vso silo udari z gumijevko po glavi. To se preprosto ne bi smelo zgoditi, tukaj nekaj ni v redu, policisti so dobili nedopustna navodila, ali pa so si nekateri med njimi, zaščiteni z uniformo, privoščili nasilje na svojo roko. Vse skupaj bi moralo z opravičilom popraviti vodstvo policije ali pa vlada, kjer pa smo doživeli neprijetno presenečenje. Ministrica za pravosodje je policijo pohvalila, ministrica za notranje zadeve pa je vso krivdo pripisala mladim in jih povprašala, ali se ne zavedajo, da so podobni fašistom oziroma škvadristom. Po vsej tej zgodbi je gotovo nujno nekaj storiti: mladi ne čutijo več v politiki nobene opore, kvečjemu poslušajo fraze o tem, kako so naša prihodnost, na vplivnih omizjih jih nihče ne predstavlja, medtem pa se njihove življenjske razmere nenehno slabšajo. Očitno bi družba na najvišjih ravneh morala nekaj ukreniti, in to nemudoma, sicer bo s stopnjevanjem krize protestov in nasilja vse več, tudi seveda nad mladimi. Ni namreč mogoče mimo misli, ki pravi, da je družba, ki s svojimi mladimi fizično obračunava, družba v moralnem razpadanju. To pa se po svoji naravi nagiba k možnosti globljih vsesplošnih pretresov.

Janez Povše

POGOVOR Nikolaj Pintar

Tudi na odru so bistvenega pomena življenjske izkušnje

V zadnjih letih na odrih vse pogosteje srečujemo Nikolaja Pintarja, po rodu iz Števerjana. S svojim globokim bas-baritonom, pa tudi s sproščenim gledališkim nastopom vsakokrat preseneča. Vidi se, da je na odrskih deskah "v svojem elementu". Na pogovor za naše bralce smo ga povabili, da bi nam kaj več povedal o svoji dosedanji poti in o svojih dveh velikih ljubeznih: petju in gledališču.

Pred dvema letoma si diplomiral iz solopetja na tržaškem konservatoriju Tartini. Kako in kdaj si odkril ljubezen do petja?

Petletni študij sem končal na tradicionalen način, preden je stopila v veljavo nova ureditev. Leta 2005 sem opravil vstopni izpit, diplomiral v šolskem letu 2009-10. Kot otrok sem vedno rad pel, v Števerjanu najprej v otroškem, nato v mešanem pevskem zboru F. B. Sedej. Leta 2003 sem spoznal tržaškega tenorja Giuseppeja Botto, ki me je kmalu dobro usmeril. V njegovem razredu sem naredil prve resne korake na tej poti. V poletju istega leta sem v Areni v Veroni ujel zadnjo predstavo opere "La traviata": vzdušje je bilo magično, že uvertura me je globoko pretresla. Ob koncu predstave, ki me je ganila, sem si rekel: "To si želim"! Študirati sem začel bolj intenzivno. Po diplomi sem razumel, da konservatorij nudi samo osnovo, prava šola se začne zunaj, z zbiranjem izkušenj pri najboljših profesorjih in seveda na odrih. Več in bolj konkretno študiram zadnja tri leta.

Kdo so bili tvoji dosedanji mentorji, ki so te najbolj zaznamovali?

Gotovo Giuseppe Botta, h kateremu še vedno hodim na zasebne lekcije. Veliko mi pomeni tudi Harriet Lowson, pianistka, ki me korepetira za vloge oper in natečaje, na katere hodim. V prejšnjih letih sem nekaj časa študiral z Dunjo Vejzović, ki poučuje v Stuttgartu, tečaje pa ima tudi v Ljubljani, Zagrebu in drugod po svetu. Letos poleti sem bil na glasbeni akademiji Chigiana v Sieni: imel sem čast biti dva tedna pri slovitem baritonu, maestru Renatu Brusonu. Imenujejo ga "il baritono". Več kot dve leti sem študiral tudi s korepetitorko Enzo Ferrari; tudi ona je veliko delala z odličnimi dirigenti in pevci.

Kdo pa so tvoji vzorniki?

Teh je res veliko. Spominjam se, da sem že pred leti prihajal ob nedeljah domov po maši in še najraje poslušal Mario Callas. Usedel sem se na divan in kar užival ob poslušanju. Zelo so mi všeč tudi Cesare Siepi, sam Renato Bruson, odličen pevec in igralec je po mojem Giuseppe Taddei. Dosti je tudi velikih tenorjev, ki jih zelo cenim. Sledim nasvetom svojih mentorjev, ki so tudi sami poznali nekatere velikane opernega petja iz srede prejšnjega stoletja.

V slovenskem svetu je znan bas-bariton Marcos Fink. Si ga kdaj slišal?

Slišal sem ga pred nekaj leti v ljubljanski Filharmoniji, ko je isti večer pela tudi Elvira Hasanagić. Pel je slovenske samospeve, sicer pa mi je všeč, kako poje tudi njegova sestra Bernarda Fink.

Si se udeležil kakšnega tekmovanja solopetja?

Opravil sem nekaj avdicij in se udeležil nekaterih tekmovanj. Letos sem z Alessandrom Švabom pel Dulcamaro v Donizettijevem Ljubezenskem napoju (L'elisir d'amore); projekt Kriške akademije za osnovne in srednje šole je zelo zanimiv. Z otroki je posebno lepo delati, ker so neposredni in iskreni: ali si jim všeč ali pa ne. Če si dolgočasen, začnejo zehati; to pomeni, da s tabo nekaj ni v redu. Prav v času, ko sem sodeloval pri Švabovem projektu, sem opravil avdicijo tudi za Piccolo festival del Friuli Venezia Giulia, kjer sem dobil vlogo; poleti sem pel Gaudenzia, eno glavnih moških vlog v Rossinijevi operi Il Signor Bruschino. Nastopili smo v gradu Spessa v Koprivnem, v Tricesimu in Valvasoneju pri Pordenonu. V istem sklopu je bil tudi koncert Rossinijevih arij, s katerimi smo nastopili v pordenonskem gledališču Verdi.

Prav posebno zadoščenje mi je pomenilo sodelovanje na akademiji Chigiana v Sieni, kjer sem letos poleti lahko dvanajst dni delal z Brusonom: še največ zraseš, ko delaš z velikani.

Pripravljaš kaj novega?

Pripravljam repertoar za nove avdicije, zdaj pa sem precej zaposlen s števerjansko dramsko družino. Da pa se lahko še vedno izpopolnjujem, se želim zahvaliti vsem, ki me podpirajo in razumejo, kaj vse je zame petje!

Zavedam pa se, da sem s solopetjem začel pri 25 letih. Verjetno bi bilo bolje, ko bi začel prej. V okolju, kjer sem odraščal, je bilo lirične kulture zelo malo. Ko sem bil star osemnajst let, sem imel druge interese. Po drugi strani pa imam zdaj več življenjskih izkušenj, ki so na tem področju bistvene.

Druga tvoja velika ljubezen je gledališče. V opereti Pomladanska parada ob 50-letnici Kulturnega centra Lojze Bratuž si uspešno in zelo sproščeno odigral eno glavnih vlog, Willija. Kakšna je bila ta izkušnja zate?

Opereta mi je pustila zelo prijeten in sladek okus. Zelo lepa izkušnja! Dihaš glasbo, živiš v njej! Solopetje mi je dalo in mi še vedno daje možnost, da bolje spoznavam samega sebe, svoje telo, pa tudi svojo notranjost. Kdor igra na instrument, ga ima pred sabo, tipke klavirja npr. udarja na določen način, da doseže učinek, ki ga želi. Pri petju imamo instrument v svoji notranjosti: to so telesna struktura in mišice od ušes do trebuha. Glasba daje prav to možnost, da se lahko bolje spoznavaš.

Pomladanska parada je prinesla veliko svežine. V Kulturnem centru je bilo res lepo delati, prav vsem sem hvaležen. V vsaki taki stvari zraseš, vidiš, kje si bil in do kod lahko prideš. Čudovito bi bilo, ko bi lahko pripravili po eno opereto vsako leto. Jaz bi bil pripravljen tudi vsak mesec!

Pred tremi leti si nastopil tudi v Grofici Marici. Kakšne razlike si opazil med operetama?

Pred tremi leti sem imel veliko več treme. To je bila moja prva opereta. Leta 2008 sem pri Alessandru Švabu že pel v Figarovi svatbi, a bilo je drugače. Po mojem drži, da je najtežje peti pred domačo publiko; meni je skoraj najtežje v cerkvi v Števerjanu.

Pri Pomladanski paradi je bilo čudovito delati z režiserjem Jožetom Hrovatom: igralcem zariše pravi tloris, ti točno pove, kako bi on videl posamezno sceno. Lahko je potem ustvariti posamezen lik. Pri Grofici Marici sem bil manj izkušen. V zadnjih letih sem le prehodil nekaj poti pri Radijskem odru in pri skupini, ki jo vodi prof. Lučka Peterlin: igraš pravljice, veliko si na odru. Vsaka izkušnja je dobra. V Števerjanu sem imel v zadnjih letih več glavnih vlog, prav z vsako raseš.

V četrtem in petem letniku konservatorija sem obiskoval tudi predavanja dramske umetnosti. Tedaj sem začel sodelovati tudi s Studiom Art v Trstu. To je bil čas, ko sem prenehal z aktivnim igranjem odbojke; potreboval sem nekaj, kar bi mi pomagalo sproščati energijo. Našel sem gledališče, improvizacijo. Boris Kobal me je privabil v skupino, kjer sem se takoj znašel. Kasneje sem razumel, da mi je bilo že na skavtskih taborih vedno všeč pripravljati skeče, da sem se za pust vedno rad našminkal (to počenjam še vedno!) in "igral" masko.

Z gledališčem sem začel leta 2007 pri Studiu Art. Leta 2008 smo v Števerjanu igrali Črno komedijo, leta 2009 sem sodeloval pri Grofici Marici, leto kasneje smo igrali še Povodnega moža, Harveya, lani pa Limonado slovenico.

Oder je tisti, ki me privlači. Na odru sem igralsko komaj zadnje čase zelo sproščen, čeprav je napetost tik pred nastopom vedno velika. Spomnim se, da sem se pred leti dobesedno tresel. Pred dvema tednoma pa smo na primer igrali na Čufarjevih dnevih: preden sem stopil na oder, sem se skušal zbrati in misliti na besedilo; tokrat pa sem se čutil kot konj, ki pred startom brca in komaj čaka, da začne teči, da se sprosti adrenalin. Na odru mi je všeč, se zabavam.

Kakšen delež ima pri tem priprava in koliko je morda improvizacije?

V zadnjih časih, hvala Bogu, če se kaj zatakne, odreagiram na pravi način. Pred nekaj leti bi me prijela panika. V zadnjih mesecih sem bolj miren, ker sem na odru morda le pretekel nekaj kilometrov. Pred časom sem se naučil tekst, drugih na odru nisem poslušal in sem samo povedal, kar sem moral; zadeva je bila bolj "lesena". Bolj si naraven, če pomisliš na to, kar rečeš, in če poslušaš, kaj govorijo kolegi. Ko si na odru, moraš poznati najprej svoj tekst, potem pa tudi tistega soigralcev.

V Števerjanu smo se zdaj lotili nove igre. Najprej vzameš v roke besedilo in pomisliš na naglase. Prebereš večkrat in si narediš svojo idejo; potem greš do režiserja, ta pa ti poruši vse. Vsakokrat, ko ga spet prebereš, najdeš kaj novega. Če bi nekaj igrali po petih letih, bi to storili drugače. Če bi zdaj spet igrali Črno komedijo, sem prepričan, da bi bila drugačna.

Bolj zrela ali samo drugačna?

Bolj zrela, bolj sproščena, za igralce morda tudi bolj zabavna. Ko imaš več izkušnje, se na odru obnašaš kot doma. Ko si v neki situaciji, se pač vedeš tako, kot se to dogaja v vsakdanjem življenju, bolj naravno.

V dramski družini društva Sedej pogosto igraš glavne vloge.

Vsem sem hvaležen, če mi zaupajo glavno vlogo. To mi daje možnost, da še več vadim, da se bolj poglobim in še več delam z režiserjem.

S katerimi režiserji si se doslej najbolje znašel?

Pri Studiu Art sem imel čast delati s Kobalom. Spomnim se vaje, ko smo morali samo z mimiko prikazati določeno uro dneva. Izbral sem polnoč in zaigral pravljico o Pepelki. Kolegi najprej niso razumeli, za kaj gre, dokler nisem po prikazanem plesu pustil čevlja in zbežal... Pri Studiu Art je bilo prvo leto posebno lepo delati z Antonom Petjetom, brali smo basni; čast sem imel tudi delati z Matejko Peterlin, z Mauriziom Soldajem, z Marjanom Bevkom, z Alido Bevk, v drugem letu pa še z Uršulo Tržan, profesorico umetnosti giba na AGRFT, Janezom Dolinarjem idr.

V Števerjanu je prav lepa izkušnja delo s Frankom Žerjalom: veliko mi pomaga; hvaležen sem mu tudi zato, ker me je pripeljal k Radijskemu odru, kjer sem lahko odigral marsikatero vlogo. Tam sem imel možnost tudi sinhronizirati risanke v režiji Danila Pertota. Tudi to je nekaj čudovitega! Gledaš v ekran in daješ glas živalicam: zabavno in krasno! Pri drugih radijskih igral sta me režirala tudi Jaša Jamnik in prof. Lučka Peterlin.

Na odru je s telesom lahko nekaj prikazati. Samo z glasom, ko gre npr. za radijsko igro, je povsem drugače. Zame je zabavno, na neki način me vodi spet v otroštvo.

Ko pa si na odru, je izkušnja bolj neposredna: svoja osebna doživetja lahko uporabiš, da svoj lik dopolniš. Kdor ni nikdar doživel trpljenja ali veselja, ne bo znal tega pokazati, publika pa to občuti. Podobno velja tudi za petje, pri katerem bi rad dosegel še večjo sproščenost. Pri petju moraš usklajevati intonacijo in ritem, poleg tega moraš še igrati in se premikati. Pri igranju sam določaš tempo, trenutek, ko naj publika prejme neki odgovor. Lepo je, ko se zaveš, da ti občinstvo sledi. Veš, da poslušalci od tebe nekaj pričakujejo, in to prinaša tudi velika zadoščenja.

Pred nekaj tedni ste Števerjanci z Limonado slovenico nastopili na Čufarjevih dnevih na Jesenicah...

Bila je res lepa izkušnja. Tam smo bili prvič. Mislim, da smo se res dobro izkazali. Naša dramska družina je postala prava družina. Poleti se njeni člani srečujemo, skupaj igramo odbojko, prirejamo praznovanja. Delujemo kot pravi ansambel. Mislim, da smo tokrat prav vsi lepo in sproščeno igrali. Nismo imeli občutka, da gre za tekmovanje, kot sem to npr. vsaj jaz občutil na Linhartovih dnevih. Prepričan sem, da smo to tudi pokazali občinstvu, ki se je z nami zabavalo. Tudi če smo igrali pred predsednikom Danilom Türkom, se ni nič spremenilo; Limonado smo že dodobra predelali, čaka nas še vsaj pet ponovitev. Ansambel je tako povezan, da vse teče kot po olju in se zabavamo.

Torej: glasba in gledališče - kakšne ambicije imaš?

Kdo bi ne želel biti profesionalen pevec?

Je to možno? Od česa je odvisno?

To je moj cilj! Kot pravijo, moraš biti prisoten na pravem kraju v pravem trenutku, da te sliši prava oseba. V Italiji so agencije, ki te - po avdiciji - pošiljajo po gledališčih. V te vode se nisem še spustil. V Sloveniji, Avstriji in Nemčiji imajo gledališča z ansambli. Poskusil sem opraviti avdicijo na Reki; nisem bil izkušen, ni šlo, je pa izkušnja več. Zaradi splošne krize so številni pevci "v karieri" spet prisiljeni, da se udeležujejo natečajev ter si tako priborijo vloge in delo. Da uspeš, pa je potrebno študirati in delati, študirati in delati.

Danijel Devetak

"Pomladanska parada", sept. 2012

"Grozdi so dozoreli", maj 2012

"Grofica Marica", okt. 2009

"Črna komedija", febr. 2009

"Pomladanska parada", sept. 2012

Jezikovno vprašanje - v premislek

Zanimivi so zapisi, ki se prepletajo med gospo Jolko Milič iz Sežane in starši kluba Sirena v Trstu v Primorskem dnevniku o pogovornem jeziku v njihovem klubu. Najprej, dragi starši: "Zavidam vam, da lahko vaši otroci preživijo toliko lepih ur na morju z vestnimi voditelji, ki jim posvečajo svoj čas! Zavedajte se, da tega ni vsakdo deležen, zato jim bodite hvaležni"!

Priznam, da ste zelo lepo napisali: "Upoštevati pa je treba, da se vsak Slovenec, ki govori z italijanskim gostom ali članom, (v klubu Sirena) nujno izraža v italijanščini".

Nehote se mi postavlja vprašanje, zakaj bi bilo to vedno tako nujno? Normalno je, da se moramo sporazumeti s sogovornikom, če naj ostanemo v stiku z njim. Vendar pa, ali to ne velja tudi za našega sogovornika?

Nadaljujete: "Italijanski član pa ima možnost, da spozna slovenščino in se jo deloma nauči"! Tu pa se spet postavlja vprašanje, kako naj do tega pride, kajti če jaz govorim z nekom v njegovem jeziku, **mu ne dajem s pogovorom, ki je pri učenju katerega koli jezika sila pomemben, možnosti, da bi v živo, s pogovorom dobil osnovne pojme mojega jezika.**

To sem napisal zato, ker se Slovenci pri tistih Neslovencih, ki so naklonjeni nam, našemu jeziku in tudi naši kulturi, premalo zavedamo, da jim z našo "slovensko obzirnostjo in vljudnostno kulturo" delamo pri spoznavanju našega jezika in naše kulture škodo. Priznam pa, da smo velikokrat ob takšnih primerih v neprijetnem položaju. Da bi ostale vezi med enimi in drugimi najboljše, zato po lastni presoji ravnamo tako, kot menimo, da je v danem položaju najbolje. To pa je seveda velikokrat na škodo jezika, ki naj bi ga vendarle cenili!

Ambrož Kodelja

Goriški nadškof msgr. Redaelli se je srečal z družinami

"Vrnimo smisel verski razsežnosti življenja!"

Ko se govori o družini in veri, se včasih poenostavlja, banalizira ali pa ostaja pri površni obravnavi; to pa ne privede nikamor. Ta čas namreč ni naklonjen ne družini ne veri, zato je nadvse pomembno, da duhovniki in laiki najdejo skupen jezik. Občutek, da je mogoče s preprostimi besedami najti skupne točke in ploden dialog, je lahko imel, kdor se je 24. novembra udeležil prvega srečanja med goriškim nadškofom Karlom Redaellijem in družinami iz nadškofije. Te so v avditoriju Fogar v Gorici gostu iskreno spregovorile o svojih vsakdanjih težavah in stiskah z otroki, o osamljenosti in potrebi po združevanju.

Nadškof msgr. Redaelli in msgr. Cabass

Po uvodnih mislih msgr. Adelchija Cabassa, odgovornega za družinsko pastoralo, je msgr. Redaelli začel svoje razmišljanje o vlogi družine v prvem oznanilu vere z ugotovitvijo, da bi bilo o tem lažje govoriti pred nekaj leti kot pa sedaj. Vera je dar, zato ne gre za to, ali jo družina posreduje ali ne. Družina lahko le pospešuje, podpira ali pa ovira pot vere otrok, ne more pa prevzeti vloge Boga ali kratiti svobode nikomur. Posredovanje vere je zato že odločitev za krst otrok in zagotovitev vsaj minimalne verske izkušnje. "Ta odločitev je bila v preteklosti samo po sebi umevna, avtomatična, danes ni več tako". Prepričanje, da vera v življenju konec koncev ni neobhodno potrebna, je ponavadi glavni razlog, zaradi katerega starši ne krščujejo otrok oz. jih ne spremljajo na krščanski poti. Neobhodno potrebni naj bi bili hrana, jezik, vzgoja, odnosi, zdravje, kultura itd., ne pa verska razsežnost. Ljudje se tudi odmikajo, je nadaljeval nadškof, ker nimajo dobrega vtisa o Cerkvi, papežu, škofih, duhovnikih... "Pravijo, da je Cerkev bogata in na strani bogatih, toga, izven sveta itd". Vse več je tudi staršev, ki niso poročeni v cerkvi, so ločeni ali razporočeni; to so ljudje, ki čutijo, da jih Cerkev obsoja. Katehisti velikokrat z grenkobo ugotavljajo, da obstaja velika praznina že v času od krsta do začetka nauka za prejem prvega sv. obhajila, saj pravijo, da se otroci ne znajo niti prekrižati. Vrzel se še poglobi in duhovna razsežnost spet postaja povsem nepomembna za odraščajoče mlade, ki se po nekaj letih znova pojavijo pri nauku za prejem zakramenta sv. birme. Čeprav je število krščenih otrok danes še vedno kar visoko, je pomanjkanje redne prisotnosti verske razsežnosti v družini glavni razlog za prekinitev posredovanja vere. Ti otroci, ki so bili krščeni in so morda prejeli prve zakramente, po vsej verjetnosti nimajo in ne bodo imeli prave izkušnje vere, z leti ne bodo zahajali v cerkev, se ne bodo poročili v cerkvi in ne bodo niti pomislili na to, da bi krstili otroke. Gre za prekinitev stoletne tradicije posredovanja vere. Zdi se, da je trend neustavljiv.

"Kaj se lahko stori"? Zavedati se moramo, da "ne obstajajo lahki recepti". Obstajajo različni poskusi oz. pastoralni prijemi, ki so včasih lahko vsaj delno učinkoviti, nikakor pa ne odločilni; npr. iskanje sodobnih didaktičnih metod, poskus posodabljanja verskih vsebin, na drugi strani vračanje k tradiciji in starim oblikam. "Po mojem je odločilno to, da damo prostor in smisel verski razsežnosti življenja ter da o tem pričamo drugim". To "preprosto pomeni: biti prepričani, da Bog je. On daje smisel življenju. On je prisoten v mojem življenju. On obstaja in na neki način ima opraviti z mojim življenjem". V preteklosti je bilo to občutiti, pa čeprav so ljudje vedno in povsod tudi grešili. Občutek, da Bog obstaja, je še vedno živ izven zahodne Evrope, "celo v ZDA". V sekularizirani Evropi pa ga je vedno manj. Saj Cerkve ne zaničujejo na pretiran način, kvečjemu jo imajo za neprofitno, humanitarno ali vzgojno ustanovo, "nikakor pa ne za oznanilko ali pričo Boga". Zato se moramo potruditi, "da bo Bog spet navzoč v naših življenjih in družinah. Da bi ta prisotnost znova spremljala naše otroke v njihovi rasti". Skupaj moramo skušati biti za druge, ne da bi to razkazovali ali ne da bi kaj pričakovali, znamenje te Božje prisotnosti v naših družinah.

"Kaj to pomeni konkretno"? Pomeni, da je Bog v vsakdanjem življenju prisoten, oporna točka za naše izbire in odločitve, predvsem pomembnejše; da je evangelij lahko navdih našega delovanja. "To ne pomeni, da moramo vedno govoriti o Bogu. Tako početje bi utegnilo imeti tudi nasprotne učinke". Raje pomeni, da moramo najti v življenju prostor, v katerem poslušamo Božjo besedo in se z njo soočamo. Prostor za molitev kot vsakdanji pogovor z Gospodom, za krščanski stil življenja. "Vse to na ravni posameznika, zakonskega para in družine".

In otroci? "Mislim, da ni treba dodajati prav nič". Če družina živi tako, bodo otroci in mladi čutili, da je Bog pri njih doma, "ker tako je 'normalno' v družini". Potrebno je znova odkriti tudi majhne geste, ki so nekoč bile 'normalne' po družinah: jutranja in večerna molitev kot spontan pogovor s prijateljem Jezusom; obisk cerkve, kjer se lahko ustavimo pred Gospodom; molitev k Mariji za bolnega sorodnika; odreči se nečemu in nekaj darovati potrebnemu; "preproste stvari, ki pa imajo smisel, če govorijo o tem, da Bog je, da je navzoč med nami".

In do drugih? Krščansko pričevanje ni opravilo, ki se dodaja drugim, temveč pristno krščansko življenje, v katerem odseva evangelij. Če živimo kot družina to "samoumevno Božjo prisotnost, je samoumevno, da postanemo priče". Pričevanje se kaže v tem, da smo v malih vsakdanjih stvareh pripravljeni biti v oporo drugim, prevzemati bremena drugih in tudi kakšno odgovornost v skupnosti. Kaže se tudi v življenjskem stilu: kakšen je naš dom, kako se oblačimo, kako preživljamo prosti čas, kako uporabljamo stvari, kako se obnašamo v službi itd. "Morda se drugi ne bodo zavedeli tega, da ste do njih odprti ali da živite na neki način zato, ker ste kristjani", a to ni pomembno, je zatrdil msgr. Redaelli. "Lepo je že to, da živite dobro vi; poleg tega pričate o veliki humanizirajoči moči evangelija". Drugače povedano: kdor živi po evangeliju, pridobi na človeški plati. Zgodi pa se lahko, da nam je dano v določenem trenutku razložiti, zakaj smo do drugih odprti, zakaj živimo na tak način. "Potrebno je prositi Svetega Duha, naj nam da spoznati, kdaj naj govorimo in kdaj naj molčimo".

Posredovanje vere novim rodovom, je sklenil nadškof Karel, torej ni stvar tehnike, didaktike, tradicije, modernosti ali česa drugega; "gre za to, da živimo osebno in v družini, kot da bi Bog bil. In Bog je! Za nas je to živa prisotnost. Prek prozornosti našega življenja bo to lahko - s pomočjo Svetega Duha - tudi za druge, velike in male".

Danijel D.

Predstavitev tretje knjige papeževe trilogije

Jezus iz Nazareta - Jezusovo otroštvo

Torek, 20. novembra 2012, so v Vatikanu predstavili tretji del knjižne trilogije *Jezus iz Nazareta* Benedikta XVI. z naslovom *Jezusovo otroštvo*. Knjiga bo v knjigarnah v devetih jezikih (italijanskem, brazilskem, hrvaškem, francoskem, angleškem, portugalskem, španskem, poljskem in nemškem) in v petdesetih državah. Skupna naklada presega milijon izvodov. V prihodnjih mesecih bodo zadnji del papeževe trilogije prevedli še v dvajset drugih svetovnih jezikov ter jo izdali v 72 državah.

Knjigo *Jezusovo otroštvo* sta na tiskovni konferenci med drugimi predstavila predsednik Papeškega sveta za kulturo kardinal Gianfranco Ravasi in docentka teologije na Papeški katoliški univerzi v Rio de Janeiru Maria Clara Bingemer. Ta je dejala, da nas papež vabi, da s pomočjo njegove knjige odpremo nov prostor. "Ko se pripravljamo na praznovanje Božiča, nam papeževa knjiga lahko pomaga, da odpremo v sebi prostor, v katerem se bo lahko rodil in se razodel Odrešenik, v tem našem svetu, ki zelo potrebuje njegov evangelij", je zatrdila Bingemerjeva. Z založniki – to sta Vatikanska založba in Založba Rizzoli – se je nato srečal tudi papež Benedikt XVI.

Jezusovo otroštvo, izpod peresa papeža Benedikta XVI., obsega 176 strani in je razdeljeno na štiri poglavja in konec. Prvo poglavje avtor nameni Odrešenikovemu rodovniku v Matejevem in Lukovem evangeliju, ki se med seboj sicer zelo razlikujeta, a oba vsebujeta isti teološko simbolični pomen, namreč umestitev Jezusa v zgodovino in opredelitev njegovega izvora kot novega začetka zgodovine sveta. Drugo poglavje govori o oznanjenju rojstva Janeza Krstnika in nato Jezusa, pri čemer papež vzame pod drobnogled pogovor med Marijo in nadangelom Gabrijelom. Bog preko ženske išče nov način prihoda na svet. V tretjem poglavju se bralec približa Jezusovemu rojstvu v Betlehemu, ki je osvetljeno tudi s takratnega družbenozgodovinskega vidika. Poudarjeni so določeni segmenti, na primer revščina, v kateri se rodi Jezus, posebna Božja ljubezen do ubogih, besede slave, ki jo pojejo angeli. Trem modrim, ki sledijo zvezdi, da bi počastili judovskega kralja, je posvečeno četrto poglavje. Benedikt XVI. nameni konec zadnjemu prizoru iz Jezusovega otroštva, ki ga najdemo v evangelijih, in sicer gre za tridnevno romanje v Jeruzalem ob prazniku pashe, med katerim dvanajstletni Jezus ostane v jeruzalemskem templju in razpravlja z učitelji. Prvi dve knjigi trilogije *Jezus iz Nazareta* papeža Benedikta XVI. sta izšli leta 2007 in 2011. Govorita o Jezusovem javnem življenju in delovanju. V prvi knjigi papež spregovori o Jezusovemu življenju od krsta do spremenjenja na gori, v drugi pa od vhoda v Jeruzalem do vstajenja.

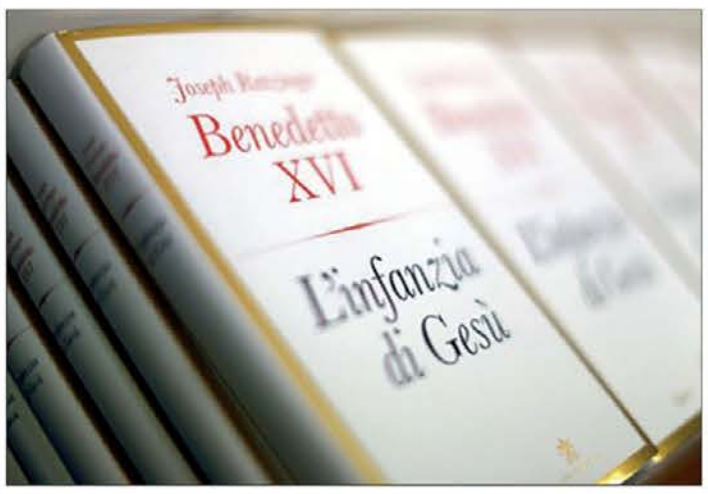

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Kaj danes pomeni/bi moral pomeniti kristjanu advent?

Takole bom rekel - ker je advent priprava na Božič, je prvo vprašanje, ki si ga mora zastaviti kristjan, kaj mu pomeni ta praznik. Kako pomembno mesto ima Božič v življenju današnjega kristjana? To je tisto prvo. Ker je podobno, kot da bi vprašal mladega človeka, ki se bliža osemnajstemu letu starosti, kako pomemben mu je izpit za avto. Če mu je pomemben, o čemer danes nihče ne dvomi več, potem se bo nanj tudi temeljito in ustrezno pripravil. Mislim, da ne bi dobili mladega človeka, ki ne bi zatrdil, kako je avtomobilski izpit zanj ključnega pomena, da je celo ključnega pomena za njegovo življenje. Če torej na tak način kristjan gleda na praznik Gospodovega rojstva, da se torej zaveda, kako je ta zadeva ključnega pomena za njegovo življenje, za njegovo vero, potem bo pomemben tudi adventni čas, ko se bo na ta praznik skušal temeljito pripraviti. Gre ne nazadnje za vprašanje, ki je bolj temeljno - kako pomemben se mi zdi Bog v mojem življenju? Bog, ki ga je po krščanskem verovanju in prepričanju mogoče srečati prav v osebi Jezusa Kristusa. Ker, če tako pogledamo, je advent pravzaprav povzetek krščanskega življenja, ki je v celoti usmerjeno k srečanju z njim. Pa ne gre le za tisto srečanje ob smrti, ampak za vzpostavitev in poglobitev živega odnosa z njim že v sedanjem, vsakdanjem življenju. Vsakemu kristjanu se postavlja vprašanje, ali si resnično želi srečati Božjega sina v svojem življenju. Če ta globoka želja je v njem, potem bo skušal narediti vse, da se bo to zgodilo. Ker advent ni zgolj neko obdobje skoraj štirih tednov v pripravi na neki folklorni dogodek, ampak mora advent postati neka življenjska drža. Kristjan naj bi bil buden, da bi znal izkoristiti priložnost in sprejeti, povabiti k sebi Gospoda, ko pride mimo. Zakaj je danes to pomembno? Ker to srečanje, če do njega pride, popolnoma spremeni življenje nekoga, ga obrne na glavo. Nekomu se spremeni pogled na vse. Kvaliteta bivanja se spremeni, obzorje se razširi, ker ni več usmerjeno samo v grob, ampak onkraj le-tega. Življenje se postavi v red - priznajmo si pa, da si ga v globini želimo. In pomemben je ta čas še v neki drugi luči - to je priložnost, da se družina bolj poveže med sabo, ko se ob večerih lahko vsaj na kratko zbere ob prižgani sveči na adventnem venčku (ki, med drugim, spada na mizo v jedilnici, ne pa na vhodna vrata, na grobove ali še kdo ve kam). Starši, ki se bodo potrudili v tej smeri, bodo za otroke naredili neprimerno več, kot pa če bi jim kupili še ne vem koliko daril in sladkarij. Otroci si namreč najbolj želijo kvalitetno preživeti nekaj časa s svojimi starši. Mislim zato, da je dobrih in pametnih razlogov za trud, da bi kvalitetno preživeli adventni čas, več kot dovolj - tudi danes, če ne še posebno danes.

Vatikan / 20-letnica diplomatskih stikov

Srečanje med kard. Sodanom in Peterletom

Slovensko veleposlaništvo v Vatikanu je ob 20. obletnici vzpostavitve diplomatskih stikov med Slovenijo in Svetim sedežem pripravilo srečanje med vodilnima političnima osebnostima tistega časa, kardinalom Angelom Sodanom, takratnim državnim sekretarjem papeža Janeza Pavla II., ter Lojzetom Peterletom, prvim slovenskim premierjem. Srečanje je potekalo v prostorih papeške cerkvene akademije, prestižne ustanove državnega tajništva, na kateri se šolajo bodoči diplomati Svetega sedeža. Oris zgodovine Cerkve na Slovenskem in poti do priznanja Slovenije je sicer poslušalo 32 duhovnikov in študentov iz 20 držav. Kot je ob tej priložnosti povedal Peterle, sam vatikansko priznanje Slovenije tudi 20 let pozneje vrednoti kot "enega od ključnih političnih dejanj, ki je pomagalo Sloveniji zaživeti z dostojanstvom lastne države, jo postavilo na političen zemljevid sveta ter ji pomagalo odpreti pot v Organizacijo združenih narodov in druge mednarodne organizacije". Srečanja se je udeležil tudi nekdanji ljubljanski nadškof, kardinal Franc Rode, ki je spomnil, da niso vse evropske države takoj podpirale slovenske osamosvojitve.

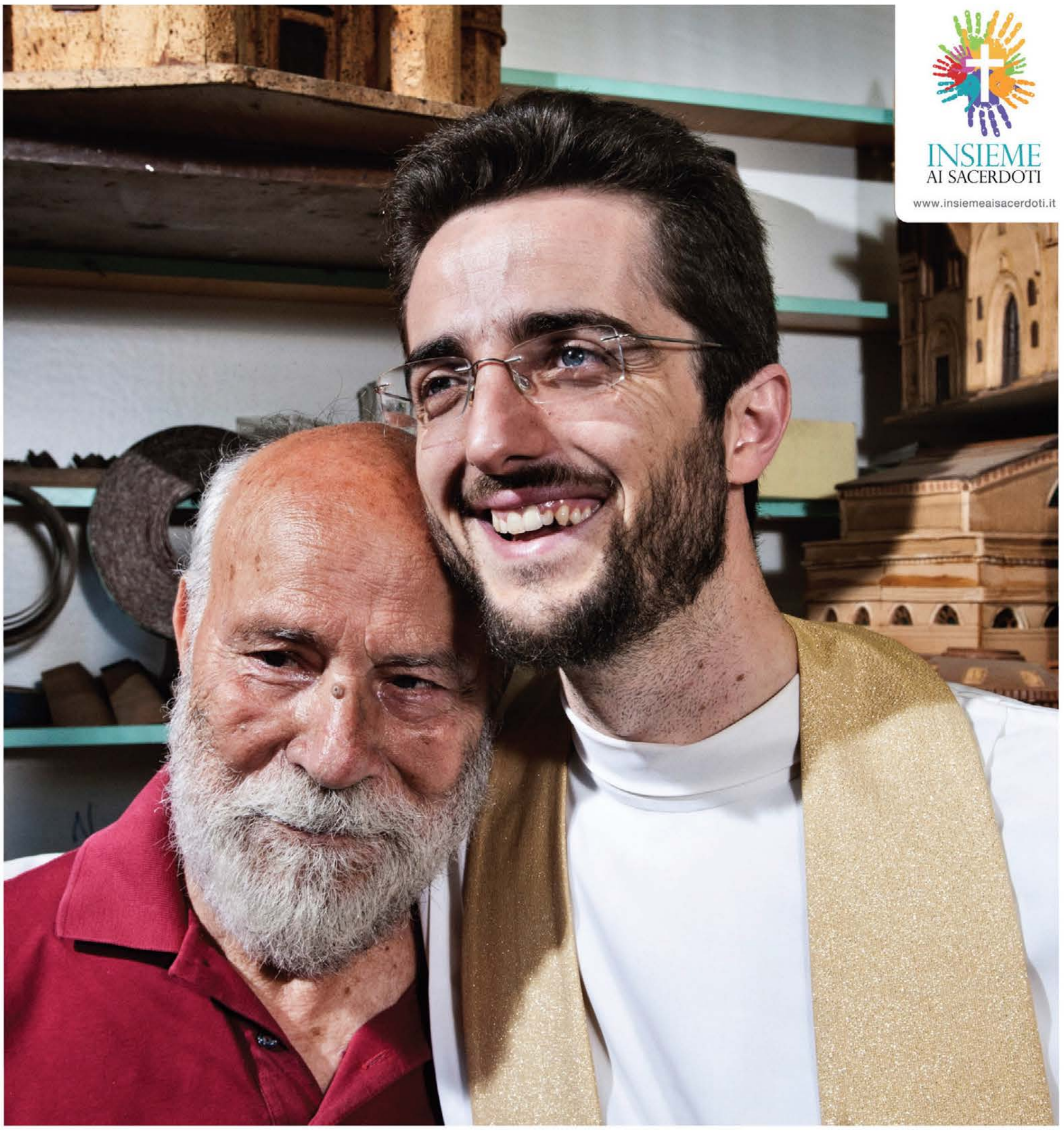

SKUPAJ Z DUHOVNIKI, SKUPAJ Z NAJŠIBKEJŠIMI.

Včasih sami, včasih skupaj s številnimi drugimi, so škofijski duhovniki vedno na strani najšibkejših, zraven pozabljenih. Jih je 37.000 in vsak dan oznanjajo evangelij ter tako nudijo ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli vsem duhovnikom, predvsem tistim, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi. **DAROVI ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM ZA DOBRO VSEH.**

Svoj prispevek lahko daruješ na 4 načine:
- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00 ali prek portala www.insiemeaisacerdoti.it
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovščine v vaši škofiji.

Dar je odtegljiv:
Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evra na leto.
Več informacij lahko najdeš na spletni strani www.insiemeaisacerdoti.it

CHIESA CATTOLICA - C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

V Štandrežu vrsta prireditev ob prazniku zavetnika sv. Andreja apostola

Župnija sv. Andreja apostola, PD Štandrež in Skultura 2001 prirejajo ob praznovanju domačega zavetnika vrsto zanimivih dogodkov, na katere prisrčno vabijo vaščane, pa tudi druge obiskovalce. V četrtek, 29. novembra 2012, bo ob 19.45 v župnijski dvorani A. Gregorčič odprtje razstave skupine kamnosekov iz Manč in likovne skupine; v petek, 30. novembra, bosta ob 19.00 v župnijski cerkvi praznična sv. maša, ob 20.00 pa koncert vokalne skupine Sozvočja; v soboto, 1. decembra, ob 9.15 bodo adventne delavnice, ob 19.00 pa v župnijski cerkvi sv. maša, pri kateri bo sodelovalo združenje Unitalsi; v nedeljo, 2. decembra, bo na pestrem programu najprej ob 9.30 na trgu pred cerkvijo tržnica v pričakovanju Božiča, nato pa bodo sledili: ob 10.00: v župnijski cerkvi sv. maša, ki jo bo vodil škof Metod Pirih; ob 11.00: na trgu sv. Andreja podelitev desetega klasa; ob 11.15: v župnijski cerkvi sv. maša, ki jo bo vodil dekan Karel Bolčina; ob 17.30: v župnijski cerkvi praznične večernice; ob 18.00: v župnijski dvorani "naša tombola". Praznovanja se bodo končala v torek, 4. decembra, ko bo ob 14. uri v župnijski dvorani A. Gregorčič lutkovna predstava za otroke.

Sporočilo profesorskega zbora zavoda Gregorčič - Trubar

Profesorji licejskega pola Gregorčič – Trubar smo na sestanku enotnega sindikalnega predstavništva dne 14. novembra razpravljali o nesprejemljivem krčenju sredstev javnemu šolstvu, ki ima nenadomestljivo vlogo pri vzgoji in izobraževanju.
Ugotovili smo, da napovedani ukrepi občutno prizadevajo tudi našo šolsko stvarnost in še dodatno krnijo dostojanstvo našega poklica. Poklic profesorja se ne omejuje zgolj na didaktično delo v razredu, ampak zaobjema še vrsto drugih obveznosti, ki zagotavljajo kvaliteto vzgojno-izobraževalnemu procesu. Predvideni ukrepi, ki dajejo prednost finančni plati, vodijo v smer osiromašenja pedagoškega dela. V ta namen smo se odločili, da pristopimo k vsedržavnemu protestu in zamrznemo vse izvenkurikularne dejavnosti, ki so neizvedljive brez primernih prispevkov za šolski sklad. Dejavnosti bomo zamrznili, dokler nam ne bodo zajamčili ustrezna sredstva za učinkovito šolsko delovanje in obnovo delovne pogodbe.

Občinska svetnica SSk Marilka Koršič je obiskala višješolske dijake

Goriška občinska svetnica Marilka Koršič je v četrtek, 22. novembra, obiskala dijake slovenskih višjih šol v Gorici. V pogovoru z njihovimi predstavniki se je seznanila z vzroki protesta in s potekom samouprave.
Dijaki so zaskrbljeni zaradi prihodnosti šolskega sistema v Italiji in z zakonskim osnutkom, ki je ravno v teh dneh v obravnavi v italijanskem parlamentu. Bojijo se, da bi bila okrnjena pravica do izobraževanja in avtonomija šolskih organov. Koršičeva je dijakom izrazila solidarnost in bližino. Šola mora nuditi dijakom vse potrebno, da lahko polnopravno stopijo na trg dela in si zagotovijo poklic. Po obisku slovenskih dijakov se je Koršičeva na kratko srečala tudi z dijaki italijanskega industrijskega zavoda ITI, ki ravno tako izvajajo samoupravo, s katero zahtevajo pravičnejšo in bolj kakovostno šolo. Tudi njim je goriška svetnica izrazila solidarnost.

Delavnica vokalne tehnike pod vodstvom prof. Tatjane Vasle

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica je v sodelovanju s PD Vrh Sv. Mihaela v soboto, 17. novembra, organiziralo delavnico vokalne tehnike pod vodstvom prof. Tatjane Vasle, priznane pevske pedagoginje, ki poučuje petje in vokalno tehniko na Konservatoriju in Akademiji za glasbo v Ljubljani. Prof. Vasle je tudi zelo izkušena zborovska pevka: bila je dolgoletna članica komornega zbora Ave, sodelovala je s Slovenskim komornim zborom ter Svetovnim zborom mladih. Večkrat je vodila tudi delavnice in seminarje vokalne tehnike z različnimi zborovskimi sestavi.
V prostorih KD Sovodnje je v soboto od 14.30 do 18.30 potekala javna vaja DVS Bodeča neža v dveh delih. Prvi del je bil naravnan na kratek povzetek o fiziologiji pevskih organov o pevski drži: predavateljica se je osredotočila predvsem na dihanje. Sledilo je upevanje: ob izvajanju vsakega primera posebej je prof. Vasle pojasnila cilj in uporabnost posamezne vaje. V drugem delu se je predavateljica posvetila vsaki pevki posebej: na podlagi individualnih glasovnih značilnosti je pevkam preko praktičnih vaj še spregovorila o tehniki appoggia, naslona, zastavka, oblikovanja

vokalov, artikulacije ter resonančnega izenačevanja. Predavateljica je pevkam dajala praktične napotke za izboljšanje individualne pevske tehnike. V drugem delu delavnice je gostujoči dirigent Mirko Ferlan vodil odprto vajo z zborom.
Delavnica je namenjena tudi publiki, in sicer pevcem, zborovodjem in vsem, ki bi radi opazovali delo strokovnjakov v praksi. Pevska formacija je primarnega pomena, predvsem ko gre za mladinske sestave. DVS Bodeča neža pa je tako izkoristila odlično priložnost za pripravo na cikel koncertov, ki jih bo izvedla na Tržaškem, Koprskem in Postojnskem januarja 2013 in s katerimi bo predstavila program, ki ga je pripravila s sedanjim zborovodjo Mirkom Ferlanom. Projekt podpira tudi združenje USCI (Unita' societa' corali italiane).

40. obletnica Slovenskega pastoralnega središča za goriške vernike

Tudi "družina sv. Ivana" je "kamenček, ki gradi Božje kraljestvo"

Na praznik Kristusa Kralja, 25. novembra, so verniki napolnili cerkev sv. Ivana kot ob večjih praznikih. Z dušnima pastirjema msgr. Cvetkom Žbogarjem in g. Marijanom Markežičem ter s posebnim gostom, upokojenim nadškofom msgr. Dinom De Antonijem, so se namreč pri zahvalni maši spomnili 40. obletnice ustanovitve Slovenskega pastoralnega središča za goriške vernike. Kot piše v najnovejši knjigi Marize Perat *Gorica. Njene zanimivosti in njen čas*, je bila cerkev sv. Ivana zgrajena v drugi polovici 16. stoletja, že od vsega začetka pa so se v njej zbirali slovenski verniki; zato je od nekdaj veljala za slovensko cerkev. Prav bogato versko udejstvovanje je privedlo do zamisli, da so tam ustanovili sedež duhovnije. Sklep o ustanovitvi Slovenskega pastoralnega središča je dozorel na začetku 70. let. Nadškof Peter Cocolin je namreč 24. oktobra 1972 izdal tozadevni odlok, ki ga je poleg nadškofa podpisal takratni kancler msgr. Rudolf Klinec. Msgr. Cocolina, pa tudi njegovega naslednika Bommarca se je prejšnjo nedeljo v uvodnih mislih spomnil g. Markežič, ko se je zahvalil še drugim zaslužnim: prvemu dušnemu pastirju, pokojnemu dr. Francu Močniku, msgr. Oskarju Simčiču, na poseben način pa msgr. Žbogarju, ki ves čas "drži pokonci" duhovnijo, in p. Mirku Peliconu. S hvaležnostjo se je obrnil tudi do cerkvenih pevcev, pevovodij, katehistov, krasilk in čistilk; Kristusu Kralju je izročil prav vse člane, tudi nove, ki se želijo pridružiti "družini sv. Ivana".

Foto DPD

Msgr. De Antoni je v homiliji spregovoril o Kristusu, "kralju brez vojakov", ki se je znašel pred Pilatom in mu povedal, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. "Je v tem svetu, a ni od tega sveta". Kraljestvo tega sveta ima opraviti z aplavzi, videzom, denarjem, oblastjo, Božje kraljestvo ne odseva te miselnosti. Jezus je prinesel kraljestvo nenasilja in služenja, pravičnosti in resnice, miru in pristnosti. Prinesel je osnovno resnico o Bogu in človeku: Bog je ljubezen, ki ne vlada, ampak služi; človek je pristen, ko daruje svoje življenje. To je Božje kraljstvo, ki naj bi ga po Jezusovem vabilu udejanjali v vsakdanjem življenju. Slovensko pastoralno središče je bilo ustanovljeno prav zato, da bi uvajali Božje kraljestvo v Gorici, je dejal msgr. De Antoni. Nastalo je z veliko željo, da bi slovenski verniki imeli središče, kjer bi se oblikovali in vzgajali v duhovnosti in krščanskem življenju, "da bi se tu učili živeti v Božjem kraljestvu". "Tudi ta duhovnija sestavlja kamenček v velikem mozaiku Cerkve, kamenček, ki gradi Božje kraljestvo". Msgr. De Antoni se je v imenu nadškofije iskreno zahvalil pokojnim in še živečim slovenskim duhovnikom, pa tudi laičnim sodelavcem, ki si prizadevajo, da središče ostaja živo in živahno.
Praznovanje "velike in vesele družine" se je nadaljevalo s prijetno družabnostjo v dvorani doma Franc Močnik.

DD

Videm / V cerkvi sv. Andreja maša in koncert

Občuten spomin na dr. Mirka Špacapana

MePZ Podgora je pod vodstvom pevovodje Petra Piriha v soboto, 24. novembra, v cerkvi sv. Andreja v Vidmu, polni vernikov, s koncertom počastil spomin na dr. Mirka Špacapana. Zbor je z Mašo za očeta Bogomirja, ki jo je uglasbil pokojni dr. Mirko Špacapan med l. 1997-1999 v spomin na očeta Bogomirja, pevovodjo in organista, spremljal mašno daritev, pri kateri so somaševali trije duhovniki. Oče in sin sta tako za zmeraj združena v nabožnih melodijah, ki so prevzele prisotne zaradi močne sporočilnosti, ki je prišla do izraza v odlični interpretaciji podgorskega zbora. Maši je sledil kratek koncert Angelice, Mirkove hčerke, ki je s tem želela poudariti, kako se vsi lahko obogatimo ob pesniško-glasbenem daru, ki nam ga je zapustil pokojni Mirko. On se sedaj veseli tam, kjer večno sveti najsvetlejša Luč. S kratkim uvodom je predstavila skladbe, ki jih je izvajala. Mnoge izmed teh je uglasbil prav njen oče Mirko. Solistična izvedba pesmi *Marija morska zvezda* (solistka je bila Kristina Kovic), ob spremljavi zbora, ki je zvenel, kot da bi bile orgle, verzi, prepolni čustev v pesmi *Skrivnostno pismo*, in občutena molitev *K tebi želim, moj Bog* so ganili videmsko občinstvo, ki ni vajeno poslušati tako zvočno bogastvo, ki je tipično za slovensko kulturo. Denarni prispevek večera, 830 evrov, bo namenjen načrtom zdravniške, psihološke in splošne bolniške oskrbe za onkološke bolnike, ki jih Onlus, poimenovana po Mirku Špacapanu, širi v naši deželi. Za prisotnost pri maši in koncertu ter za dar se vsem iskreno zahvaljuje dr. Manuela Quaranta Špacapan, kot predsednica Onlusa, a tudi kot Mirkova žena; on je še zmeraj živo prisoten med nami, v našem srcu, z vsemi svojimi talenti.

Štmaver, Pevma, Oslavje in Podgora

Skupna zahvala

Kot je že lepa navada, so tudi letos skupaj praznovali zahvalno nedeljo prebivalci Pevme, Štmavra, Oslavja in Podgore. Tokrat so imeli - v organizaciji župnije sv. Mavra in Silvestra, Kulturnega društva Sabotin in sekcije neposrednih pridelovalcev Coldiretti s finančno podporo bančnega zavoda Cassa rurale ed artigiana iz Ločnika, Fare in Koprivnega - 18. novembra prav lep praznik v cerkvi v Štmavru. Sveto mašo je daroval župnik Marijan Markežič, ki je nato blagoslovil številne traktorje, lepo okrašen voz in pridelke. Domače gospodinje so tudi tokrat pripravile domač sirkov kruh, ki so ga delili navzočim. Pridelke pa so nesli sestram v Zavod Sv. Družine

Foto Lovrenc P.

Foto Lovrenc P.

S 1. strani

Nezmanjšano, živo zanimanje ...

Predsednica Padovan je podčrtala čezmejni in narodni pomen Cecilijanke, ki ni vezana le na Goriško. Znano je, da je na Primorskem mnogo zborov, zato so take zborovske revije "priložnost za medsebojno spoznavanje, druženje in sodelovanje, saj med vloge zborovskega petja sodi tudi posredovanje slovenske pevske kulture neslovenskemu okolju in to seveda pripomore k zbližanju različnih narodnosti in kultur". Predsednica ZSKP se je zaustavila pri osebnosti Mirka Fileja, ki nam je "s svojim delom zapustil trajno in neprecenljivo izročilo". Razgibal je kulturno življenje na Goriškem in postal duša "vsega dogajanja na glasbenem in društvenem področju". Opravil je veliko delo kot pevovodja in organizator, kot predsednik Slovenskega katoliškega prosvetnega društva in kot eden izmed ustanoviteljev Zveze. Zamislil si je božični koncert v goriški stolnici in seveda Cecilijanko ter še marsikaj. Padovanova je omenila tudi 60-letnico smrti skladatelja Vinka Vodopivca in v maju umrlega prof. Silvana Kerševana, od ustanovitve dalje ravnatelja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Kerševan je bil ves zavezan glasbi in povezan z njo. Prav on ima zasluge, da je ta glasbena šola postala ena najbolj kakovostnih glasbenih ustanov v goriškem prostoru. Poudarila je njegovo poglobljeno znanje in širino duha ter izjemno sposobnost povezovanja stikov in vzpostavljanja prijateljskih odnosov z mladimi. "Hvaležni smo mu za vse to bogastvo, ki nam ga je zapustil", je zapisala Padovanova in se zahvalila pevovodjem in pevcem. V aplavzu, ki je sledil njenemu zapisu, je bila tudi želja, da bi čim prej okrevala.

Letošnje Cecilijanke se je udeležilo šestnajst zborov; večina jih je bila iz Goriške; iz Slovenije je bila gost Vokalna skupina Dornberški fantje pod vodstvom pevovodje Janka Hareja, iz avstrijske Koroške pa je k nam prišel Cerkveni pevski zbor Sveče-Št. Janž, ki sta ga vodila Erih Užnik (eno pesem) in Damjan Oitzl (ostali dve), pevcem se je pridružila znana operna pevka Bernarda Fink, ki rada zapoje v zboru, ko se mudi v Svečah, od koder je njen mož. Italijansko zborovsko delovanje v naših krajih je predstavljala pevska skupina CSASM Spazio-Arte iz Ločnika. V brk vsem krizam, ki tarejo naš čas, smo opazili, da so se nekateri zborovski sestavi okrepili in sprejeli medse mlade sile, pa tudi to, da so za nastop v glavnem segli po pesmih iz slovenske ljudske zakladnice v priredbah skladateljev iz prejšnjega stoletja ali sodobnih glasbenih peres in manj po polifonskih skladbah. Vsi so se potrudili, da bi po svojih zmožnostih kar najlepše predstavili izbrane tri pesmi, nekateri zbori pa kažejo res veliko željo in ambicijo po čim bolj kakovostnem vokalnem izražanju in oblikovanju ter interpretacijski poglobitvi. Kar nekaj zborov je predstavilo pesmi, ki jih je uglasbil Mirko Filej. MePZ Rupa-Peč (zborovodja Zulejka Devetak) in MoPZ Mirko Filej (Zdravko Klanjšček) sta izbrala samo njegove pesmi; prvi je zapel *En šuštar, Venite rož'ce moje, Sveti Marko*, drugi pa *Slovenski fantje, Ptičke so odjadrale, Mojim rožcam*. Mimogrede smo izvedeli, da so trije pevci zbora Rupa-Peč, Ivo Kovic, Jožko Maraž in Marij Conzutti, sodelovali na vseh dosedanjih Cecilijankah. Čestitke za tako veliko vztrajnost in ljubezen do petja!

MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (foto DP)

Poleg omenjenih zborov so letos zapeli še: Vokalna skupina Sraka – Štandrež (Matjaž Remec), Vokalna skupina Sv. Jernej – Opčine (Mirko Ferlan), MoPZ Matajur – Špeter (David Klodič), MePZ Lojze Bratuž (Bogdan Kralj), ki je kot zadnji nastopajoči zbor v soboto ob toplem ploskanju zapel še dodatek, MePZ F. B. Sedej - Števerjan (Aleksandra Pertot), ki letos praznuje 60-letnico ustanovitve, MoPZ Fantje izpod Grmade (Herman Antonič), MePZ Hrast – Doberdob (izjemoma pod vodstvom Mirka Ferlana), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), MePZ Podgora (Peter Pirih), MePZ Štandrež (Mojca Sirk) in Dekliška vokalna skupina Bodeča neža - Vrh Sv. Mihaela, s katero se je končal letošnji spored revije. Tokrat jo je, zaradi pevskega projekta, vodil Mirko Ferlan; ob vztrajnem in dolgotrajnem ploskanju je poklonila občinstvu še dodatno pesem in spet pokazala svoje glasovne in interpretacijske zmožnosti, ki težijo k vedno novemu vokalnemu raziskovanju.

Zborovodje so v imenu ZSKP iz rok mladih Lucrezie Bogaro, Martine Furlan in Matjaža Uljana prejeli cvetlični in knjižni dar.

Cecilijanko so spremljali tudi ugledni gostje: goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu, Igor Tuta, deželni predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev, Marij Maver, predsednik Slovenske prosvete iz Trsta, Tomaž Slokar, podžupan Mestne občine Nova Gorica, Marilka Koršič, občinska svetnica SSk na goriški občini, Paolo Boro, predsednik italijanskega pevskega združenja USCI, Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSk, Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, Walter Bandelj, goriški pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij, Silvan Primožič, pokrajinski tajnik SSk, Marjan Terpin, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa za Italijo, Damijan Terpin, deželni tajnik SSk.

Ob stoletnici rojstva in 50-letnici smrti Mirka Fileja in njemu posvečeni Cecilijanki je Slovenski filatelistični klub Lovrenc Košir izdal razglednico in znamko prof. Fileju v spomin.

Pokrovitelja revije sta bila goriška občina in pokrajina, podprla sta jo Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in Fundacija Cassa di Risparmio iz Gorice. Sodeloval je tudi Svet slovenskih organizacij.

Trdno spletene kulturne vezi

Štandreški igralci na Koroškem

Na kulturnem področju je sodelovanje med primorskimi in koroškimi skupinami zelo uspešno in kar pogosti so nastopi raznih skupin, tako na Koroškem kot na Primorskem. V drugi polovici meseca oktobra smo imeli priložnost, na Goriškem in Tržaškem, prisostvovati kakovostnim nastopom zborovskih in drugih skupin na Koroških kulturnih dnevih na Primorskem v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Slovenske prosvete iz Trsta in Krščanske kulturne zveze iz Celovca.

Tudi meseca novembra se je sodelovanje nadaljevalo. V soboto, 24. novembra, je dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež nastopil v Selah na Koroškem s komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo*. V farni dvorani se je zbralo kar lepo število ljubiteljev gledališča in navdušeno sprejelo štandreške igralce, ki so stalni gostje v tej lepi in prijazni vasici, kjer je kulturno življenje zelo živo in bogato. Imajo namreč odličen mešani pevski zbor in dramsko skupino. Domače društvo že nekaj let prireja gledališki abonma, ki je vedno lepo obiskan. Štandreški igralci so v Selah prvič nastopili leta 1971 z Gogoljevo komedijo *Ženitev*. Od takrat obiskujejo ta kraj skoraj vsako leto in njihove uprizoritve so vedno lep dogodek za tamkajšnjo vaško in tudi širšo skupnost.

Naslednjega dne, 25. novembra, pa je zbor iz Sveč sodeloval na goriški reviji pevskih zborov Cecilijanka v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Z zborom je prišla in nastopila tudi svetovno znana sopranistka Bernarda Fink.

SSG Sezona 2012/13 v Gorici

Za uvod Vaje za tesnobo

S predstavo *Vaje za tesnobo*, ki je v režiji Jake Andreja Vojevca, prvič gosta pri nas, doživela odrski krst v Kulturnem domu v Trstu, 16. novembra, se je v Kulturnem centru Lojze Bratuž v ponedeljek, 19. novembra, začela letošnja sezona Slovenskega stalnega gledališča v Gorici. Pred predstavo, ki je bila opremljena z italijanskimi nadnapisi, je zbrano publiko nagovoril umetniški svetovalec SSG Danijel Malalan. Resnici na ljubo moramo povedati, da je abonma vpisalo okrog 80 abonentov; zvečine so to dolgoletni obiskovalci gledaliških sezon SSG v Gorici, ki vztrajno podpirajo delovanje edine naše poklicne gledališke hiše v Italiji. Pri tem skromnem številu pride kar samo na misel dejstvo, da je abonma za ljubiteljske gledališke predstave Štandrež 2012 vpisalo 150 abonentov, kolikor jih lahko sprejme župnijska dvorana v Štandrežu. Nekateri, ki bi ga še radi vpisali, so se mu morali odreči prav zaradi pomanjkanja prostorov. Taka je realnost, nad katero se moramo zamisliti. Pred leti je zaradi neposrečeno izbranih predstav, pa še enoletnega premora brez goriškega abonmaja, SSG izgubilo marsikaterega gledalca, ki se žal ni vrnil v gledališče in ga je zelo težko spet priklicati vanj. Tudi uprizoritev dela *Vaje za tesnobo* prodornega pisca Vinka Möderndorferja, ki je zanj prejel Grumovo nagrado za najboljše novo besedilo na Tednu drame v Kranju 2012 in ki v jasnem Vojevčevem režijskem konceptu ponuja izostreno kritičen pogled na današnjo moralno izprijeno družbo, kjer vlada le hlastanje povzpetnežev po denarju na račun malih ljudi, ki so lutke v njihovih rokah in na vsakem koraku doživljajo le tesnobne občutke, je v Gorici naletela na različne odzive – nekateri gledalci npr. ne prenesejo grobih, vulgarnih izrazov na odru, pa čeprav jih zahtevata dana situacija ali nastopajoči lik, saj se na odru vse nekako ojači in si občinstvo z njega želi slišati plemenit, izbrušen odrski govor.

Foto Žiga Koritnik

Končen aplavz, namenjen igralcem Romeu Grebenšku, Lari Komar, Vladimirju Jurcu, Maji Blagovič, Primožu Forteju, Tjaši Hrovat in gostoma Tini Gunzek in Franku Korošču ter ostalim ustvarjalcem predstave, je bil sicer iskren in spodbuden.

IK

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C. S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Amatersko Športno Združenje Olympia - Gorica vabi na Telovadno božičnico v ponedeljek, 17. decembra 2012, ob 17. uri v telovadnici AŠZ Olympia - drevored 20. septembra 85 v Gorici. Nastopajo: deklice in dečki predšolske skupine Gymplay, deklice ritmične gimnastike, dečki/orodni telovadci, športno plesne skupine Olympia.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno prednovoletno silvestrovanje v petek, 28. decembra, v restavraciji Primula v Solkanu. Prijave sprejemajo po tel. št.: 0481 882183 (Dragica V.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 20801 (Sonja K.), 3471042156 (Rozina F.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Hiša pravljic organizira mini šolo slovenščine, italijanščine, angleščine: otroci skozi pravljice, besedne igre, glasbo, ustvarjalni gib in likovno umetnost razvijajo komunikacijske in motorične spretnosti. Nudi tudi individualne in skupinske lekcije iz vseh predmetov za učence osnovnih in srednjih šol ter dijake višjih šol. Hiša pravljic organizira v Sovodnjah tudi tečaj masaže za dojenčke od 3. do 12. meseca. Informacije: Martina Šolc mob. 3341243766 ali e-mail: ivanasolc@gmail. com.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Darovi

Ob 6. obletnici smrti predragega brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za KCLB.

Zahvala

Mirjam Obljubek se prisrčno zahvaljuje vsem udeležencem maše zadušnice, ki jo je v goriški cerkvi sv. Ivana daroval msgr. Cvetko Žbogar ob 25-letnici smrti njenega dragega moža Viktorja Prašnika. Posebna zahvala naj gre pevovodju Zdravku Klanjščku in pevcem, ki so na koru z občutenim petjem obogatili mašno daritev.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 30.11.2012 do 6.12.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 30. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 2. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 4. decembra: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Človeške sledi iz davnine - Izbor melodij.

Četrtek, 6. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Ne pozabimo na Afriko!

Ne pozabimo na Afriko je naslov 8. dobrodelnega koncerta, ki bo v četrtek, 6. decembra 2012, ob 18. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Dobrodelni koncert, na katerem bodo nastopili gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, prisoten pa bo tudi goriški nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli, prirejajo mestno društvo Msgr. Carlo Margotti iz združenja ACLI, Kulturni center Lojze Bratuž in glasbena šola Emil Komel. Pokrajinska predsednica ACLI Silvia Paoletti nam je v imenu organizatorjev povedala, da je solidarnost izjemnega pomena prav v današnjih kriznih časih, ko moramo biti pozorni na bolj potrebne od nas v Afriki.

ŽePZ iz Ronk ter DRUŠTVI JADRO in TRŽIČ
v sodelovanju z ŽUPNIJO SV. LOVRENCA

prirejajo

KONCERT V SPOMIN NA BERNARDKO RADETIČ

Koncert bo oblikovala Baročna komorna skupina iz Nove Gorice: Eva Dolinšek - čembalo, Marjetka Luznik - sopran, Mirjam Pahor - alt, Doris Kodelja - flavta, Tina Grego - violina, David Šuligoj - kontrabas

nedelja, 2. decembra 2012, ob 17.30
cerkev sv. Lovrenca, Ronke

Umetniki za Karitas

Etika in estetika sta si na dvorcu Zemono podali roko

V petek, 23. novembra, je bila že tradicionalna svečana akademija Škofijske karitas Koper v renesančnem dvorcu na Zemonu pri Vipavi. Priča smo bili prvemu odprtju razstave del, ki so nastala v 18. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas, in bogati glasbeni spremljavi. Dogodek je potekal pod geslom: "Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli... " (Mt 25, 35-37). Izkupiček prodanih del je namenjen otrokom v stiski. V prvem delu prireditve je bil ogled **multivizije Ubalda Trnkoczya**, ki je obiskovalcem pričaral poletno vzdušje v koloniji; ta je potekala od 13. do 17. avgusta 2012 na Sinjem Vrhu. Sporočilo kolonije in prodajnih razstav je namenjeno otrokom, pa tudi nam vsem, da je vsaka ura in vsak denar, ki ga damo otrokom, največja in najboljša banka za narod in prihodnost. Prav to so s svojim nastopom potrdili **Mladi kitaristi iz podružnične šole Podnanos pod mentorstvom Vide Trošt Vidic**. Zaigrane in zapete pesmi Dva novčiča, Ljubljanske ceste in Dan ljubezni so navdušile obiskovalce.

Tudi nagovori niso bili samo zaradi lepšega: upokojeni škof **Metod Pirih** se je zahvalil umetnikom in vsem za pričevanje ljubezni do bližnjega, ravnatelj Karitas **Matej Kobal** je spregovoril o stiskah, s katerimi se sodelavci na terenu srečujejo, in se zahvalil vsem, ki pomagajo, župan občine Ajdovščina **Marjan Poljšak**, ki slovi po zelo udarnih govorih, se je spraševal, kje so v naši družbi krščanski socialisti, kot je bil Krek, podžupan občine Vipava **Alojz Durn** pa je izrazil priznanje sodelavcem Karitas, ki se trudijo za vse ljudi.

Drugi del večera je bil umetniško obarvan s predstavitvijo nastalih del in z nastopom vrhunskih pevcev Slovenskega okteta. **Slovenski oktet** je bil ustanovljen davnega leta 1951, da bi gojil slovensko fantovsko petje in vzpostavil kulturne stike s slovenskimi izseljenci, raztresenimi po vsem svetu. Bil je pobudnik Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Pojejo vse, od korala do del sodobnih skladateljev, ljudske pesmi z vsega sveta in seveda predvsem slovensko pesem. Na Zemonu so nam predstavili pet domoljubnih pesmi: Zdravljico, Domovini, Tam, kjer pisana so polja, Rož, Podjuna, Zila in Ribniško. Pravkar je v pripravi zgoščenka Slovenskih božičnih pesmi. Bučen aplavz v dvorani je povedal vse.

Likovne umetnike je v besedi predstavila likovna kritičarka in stalna spremljevalka kolonije Umetniki za karitas **Anamarija Stibilj Šajn**, v sliki pa **Bogdan Soban**. Dvanajst udeležencev: Vesna Benedetič, Milena Gregorčič, Anka Krašna, Buba in Ede Posa, Darko Slavec, Karmen Smodiš, Bogdan Soban, Viktor Šest, Veljko Toman, Alenka Viceljo in Vinko Železnikar pa častna gosta: Jelka Reichman in Mirsad Begič ter strokovni sodelavci: Jože Bartolj, Primož Brecelj, Lucijan Bratuš, Silva in Azad Karim, Mira Ličen Krmpotić in Tone Seifert so skupaj s šestdesetimi darovalci ob dnevu odprtih vrat darovali 120 likovnih del v skupni vrednosti 30.000 evrov.

Prireditev je povezoval **Jože Bartolj**, kulturni urednik na Radiu Ognjišče in strokovni sodelavec kolonije. Ob koncu sta z voditeljico projekta **Jožico Ličen** izrekla besedo zahvale vsem ljudem dobre volje, ki prispevajo po svoji moči:

- Za vsakdanji dar od svojega v košarico v trgovini, nakazilom v sklad karitas, dar ob nabirkah za ljudi v stiski ... pa tudi tisto obče človeško, od nasmeha in prijazne besede, ki včasih šteje še bolj kot materialna pomoč,
- za pogum vsem preizkušenim, ki so jih v zadnjem letu doletele brezposelnost in druge stiske, pa tudi za solidarnost, ki se je kot plaz sprožila med ljudmi,
- Občini Ajdovščina in Vipava, ki sta Karitas pomagali, da je bilo v skladiščih vedno dovolj za pomoči potrebne,
- duhovnikom, ki skozi Božjo besedo vabijo k dobrodelnosti,
- medijem, ki pomagajo širiti dobroto in sočutje. V tem kontekstu je veljala še posebna zahvala radiu Ognjišče, saj 18 let praznujemo skupaj,
- sodelavcem Karitas, ker svoj čas in svoje moči darujejo za druge. To ni služba ali navadno prostovoljstvo, to je poslanstvo, ki jih vsako jutro pošlje nasproti tistim, ki čakajo: 3600 družin, 2000 otrok in številni drugi ljudje so preko njihovih rok dobili pomoč. V zadnjem letu so na Primorskem razdelili 450.000 kg hrane, kjer se marža imenuje ljubezen, dodana vrednost pa dobrota.

Največja zahvala umetnikom je bilo občudovanje slik številnih obiskovalcev. Med njimi je kar nekaj stalnih kupcev. Tako je iz tokratne kolonije že enaintrideset likovnih del našlo svoj prostor v nekem stanovanju ali poslovnem prostoru. Resnično: etika in estetika sta si na Zemonu podali roko. V decembru bo isto sporočilo bogatilo prostore galerije Ars v Gorici.

JL

Galerija Tir na Mostovni v Solkanu / Third edition

Pogled v srbsko grafično produkcijo 90. let 20. stoletja

V Galeriji Tir na solkanski Mostovni je bilo v četrtek, 8. novembra 2012, odprtje skupinske razstave srbske grafične produkcije iz 90. let 20. stoletja; razstava bo na ogled do sobote, 1. decembra 2012.

Na njej je predstavljenih deset ustvarjalcev, Danja Tekić, Jelena Karišik, Milan Krajnović, Zoran Banović, Marko Stojković, Mihailo Stanisavac, Ljubomir Vučinić, Miloš Đorđević, Nikola Velicki in Bojan Otašević, ki se posvečajo klasičnim grafičnim tehnikam in so se formirali ali uveljavili v 90. letih 20. stoletja, v desetletju, ki je zaradi družbenopolitičnih razmer zaznamovalo srbski narod. Vojna in njene posledice so globoko zarezale v vse vidike življenja in delovanja več generacij umetnikov, ki so svoje delo nadaljevali kljub pomanjkanju osnovnih materialov in ustvarili izjemne, tehnično ter vsebinsko dovršene stvaritve. Tradicionalne grafične postopke, litografijo, linorez, suho iglo, sitotisk, so spretno obogatili s sodobnim izrazom – brez poseganja po sodobnih digitalnih sredstvih, njihova sporočilnost pa presega osebno simboliko in dosega univerzalno težo.

Avtorica besedila v katalogu, likovna kritičarka Olivera Vukotić, je zapisala: "Banović, Velički, Vučinić, Đorđević, Krajnović, Karišik, Otašević, Stanisavac, Stojković in Tekić cenijo in spoštujejo grafično umetnost, ki je v veliki meri odvisna od matrice in orodja, nujnih za uresničitev zamisli. Umetnikovo znanje in spretnost sta samoumevna, delu pa dajejo poseben čar njegove zadnje poteze, čiščenje površine matrice z dlanjo, brisanje skoraj nevidnih delcev. Odtisi, ki jih ti avtorji ustvarjajo z uporabo tradicionalnih tehnik, dobijo zelo moderen izraz. Prednosti sodobnih tehnologij pa uporabljajo le v obsegu, ki ne posega v načela grafike. Nekateri umetniki se poslužujejo tehnoloških orodij za prenos matematično natančnih študij v svoje kompozicije, njihovo znanje pa jim brani, da bi padli v past digitalne izvedbe, in jim omogoča, da prepoznajo koristi ročnega odtisa. Poleg tega jim je uspelo rešiti težave, kot je omejitev standardnega formata za ročne stiskalnice, z ustvarjanjem poliptihov, kar dokazuje, da v grafiki ni pravih meja. Obseg izraznih možnosti v grafični umetnosti je velik kot domišljijske sposobnosti človeškega uma".

Projekt je zamisel grafičnega ustvarjalca Miloša Đorđevića, ki je sam, kot študent, doživljal to poglavje srbske preteklosti in je lahko sedaj z distanco analiziral takratno dogajanje na področju grafike. Postavitev odpira droben vpogled v takratno produkcijo in z izborom avtorjev predstavlja samo eno izmed številnih možnih variacij na temo.

Miloš Đorđević uvršča razstavo v avtorski projekt mednarodnega sodelovanja, ki se je začel letos junija, ko se je s kolegi predstavil v Berlinu, z dolgoročnim ciljem odkrivanja potencialov in možnosti za nadaljnji razvoj ter krepitev. Naslov projekta, *Third edition* ali *Tretja izvedba*, simbolično vpeljuje nov zgodovinski kontekst ter razkriva težnjo po organiziranem in strateško zamišljenem sodelovanju srbskih grafičnih ustvarjalcev pri nastajanju sodobnih teženj, v regionalnem in svetovnem, kulturnem ter umetniškem okolju. Kratkoročno pričakujejo, da bodo spodbudili zanimanje lokalnih skupnosti in javnosti različnih držav za aktualno dogajanje na srbski umetniški sceni ter zanimanje za sodelovanje med umetniki z izmenjavo umetniških in izobraževalnih projektov, seminarjev, delavnic. Dolgoročno si želijo vzpostaviti trdne povezave, sodelovanje ter krepitev prisotnosti umetnikov različnih narodnosti na srbskih umetniških dogodkih, razstavah, umetniških taborih, predavanjih ter se sami udeleževati takšnih srečanj v tujini.

Katarina Brešan

Gorica / Kulturni dom

Razstava Harmonija Krasa Pavla Hrovatina

V sredo, 21. novembra, je bila v galeriji Kulturnega doma v Gorici uvodna slovesnost ob 31-letnici Kulturnega doma v Gorici (1981 -2012), in sicer odprtje razstave kiparja Pavla Hrovatina, ki nosi naslov Harmonija Krasa. Umetnika je predstavil profesor Joško Prinčič iz Gorice.

Pavel Hrovatin se je rodil 28. avgusta 1954 v občini Zgonik na Tržaškem. Odraščal je na vasi v stalnem stiku z naravo. Vzljubil je kraško okolje, pisane jesenske barve, sušo v poletnem času, burjo v zimskem... in kamen, ki je izvirna prvina Krasa. Prav kamen in njegove ostre oblike so se s časom naselile v umetnikovo dušo.

V mladih letih je Pavel Hrovatin najprej delal na lesnem področju, nato pa je bil zaposlen 15 let kot tonski tehnik na privatni televizijski agenciji. Takrat je veliko potoval po Evropi in prišel v stik z različnimi narodi in kulturami. To je gotovo pripomoglo k njegovi odprtosti za spoznavanje novih realnosti in različnega okolja ter ljudi, pa tudi umetnosti. Vse to in ljubezen do rojstnega kraja sta ga privedla do tega, da je Pavel Hrovatin več večerov preživljal doma in začel oblikovati kamen.

Hrovatin deluje kot kipar-samouk od leta 1992. Material, ki ga vsakodnevno uporablja, so štiri vrste krajevnega marmorja. Da se lahko ljubezen do kamna spremeni v umetnost, pričajo Hrovatinova začetna dela, kot so stilizirane maske raznih velikosti, ki so pod njegovimi rokami dobile izraz resnih, zamišljenih, sanjavih in začudenih obrazov, za njegova današnja dela pa je značilna abstrakcija izredno čistih linij. Za umetnika Kras ni le kamen, pogosto na kamnitih reliefih upodablja sonce, morje, kraško pokrajino, zidke, vinograde... S pravilno osvetlitvijo zaživi izdelek v vsej lepoti in toplini, ki jo skulpturi vdihne avtor. Hrovatin je sodeloval na več kot devetdesetih skupinskih razstavah, imel pa je že tudi mnogo osebnih razstav v Italiji, Sloveniji, Avstriji, Franciji in Nemčiji. Prejel je veliko nagrad; na številnih natečajih je za svoja dela zasedel prva mesta.

Razstavo je priredil Kulturni dom v Gorici; odprta bo do 10. decembra 2012.

Poslušajmo ... z branjem

Avtomobili – Pozna pomlad (ZKP RTV Slovenija, 2012)

Vračamo se na slovensko prizorišče srednjevalovske rock glasbe z novogoriškimi legendarnimi Avtomobili. V anale glasbene ustvarjalnosti se podpisujejo že tri desetletja in končno smo ob jubileju dočakali tudi nov, prijeten zvočni izdelek. Deveti študijski album "Pozna pomlad" sestavlja desetica novih popevk, med katerimi odmevata starejši singel Poslušaj in novopečeni refren skladbe Kaj si hotel.

Novogoriški Avtomobili, ki so svoj komercialni zenit dosegli sredi devetdesetih let, sodijo v kategorijo zasedb, ki so v tem času globoko obeležile slovensko glasbeno sceno – vsak prostor ima pač svoje legende. Sami pravijo, da niso le glasbeni bend, temveč da so "razmišljanje in način življenja, veselje in jok, preteklost in prihodnost". Kljub lahkotnejšim art rock prijemom moramo priznati, da vedno delujejo sveže in "netrendovsko", zato se uveljavljajo tudi med mlajšimi poslušalci.

Skozi leta, Ljubezen ne stanuje tu, Hvala za pisma, Pot domov, V mrzlih dvoranah in meni najljubša, ženskam posvečena Enakonočje so samo nekatere od pesmi, s katerimi so postali ena najprepoznavnejših rock skupin na Slovenskem. Ustanovila sta jo brata Mirko in Marko Vuksanović leta 1982, ko so stopali predvsem po odrskih deskah drugih republik takratne države, pozneje pa so, na srečo, svoje umetnikovanje usmerili na domača tla. Poleg desetih plošč, med katerimi sta "Drugi svet" in "Največji zadetki" kompilacijski, že nekaj časa delujejo kot spremljevalna skupina Božidarja Wolfanda-Wolda in Zorana Predina. Njihova avtorska pot je sprva sledila novemu jugo-rock valu, pozneje pa so zgradili prepoznavno glasbeno podobo s poudarkom na liričnih skladbah, ki jih krasi Markov vokal, eden najbolj žametnih na slovenskem tržišču. Ob tem ni manjkalo hitrejših, a vedno tenkočutno obarvanih pop rockovskih oprimkov.

Leta 2006 je izšel zreli, da ne rečem mojstrski predhodnik "Mesta železniških postaj", po šestih letih premora pa album "Pozna pomlad"; z resnostnim pogledom na "nič kaj rožnate čase" obeležuje njihov častitljivi jubilej, ki so ga oktobra uokvirili s slavnostnim koncertom v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma.

Zimzeleni Avtomobili, ki so še danes dnevna izbira vseh večjih radijskih postaj Slovenije, dokazujejo, da je tudi specifična Nova Gorica zmožna zgostiti ustvarjalni naboj v lično, sodobno glasbeno umetnino.

Jernej Šček

Kratke

Film Martina Turka Nahrani me z besedami v slovenskih kinih

Celovečerni prvenec režiserja Martina Turka Nahrani me z besedami je, po poročanju Slovenske tiskovne agencije, pričel v četrtek, 22. novembra, redno distribucijo po slovenskih kinematografih. Film prinaša zgodbo Roberta, ki odpotuje v Italijo,

da bi našel Kristusovo pisavo. Tam naleti na posebneža, brezdomca srednjih let. Srečanje z njim ga zmede in prevzame, piše na strani produkcijske hiše Bela film.

Robert (Jure Henigman) začne skrivnostnemu brezdomcu (Maurizio Zacchigna) slediti, nato pa se za njim izgubi vsaka sled. Robertovo izginotje prisili očeta Janeza (Boris Cavazza), da po mnogih letih molka pokliče starejšega sina Mateja (Sebastian Cavazza), s katerim se odpravita iskat izgubljenega sina. Ker pa Janez ne more pustiti same žene Irine (Miranda Caharija), ki boleha za demenco, se k njej začasno preselita Matejeva žena Ana (Maša Derganc) in njuna hči.

Turk je povedal, da ga je za film navdahnil sanjski prizor - nekdo kleči pod klošarjem in ga prosi, naj mu razodene, da je Kristus. Pri pisanju scenarija, sestavljenega iz treh ločenih zgodb, ki se dogajajo sočasno, ga je zanimalo predvsem, kdo je ta človek, zakaj se je znašel v takšnem položaju, od kod prihaja in kakšna je njegova družina.

Scenarij je Turk med drugim pripravljal v pariški rezidenci cannskega festivala. To si je prislužil skupaj s petimi drugimi režiserji, ki jih je žirija pod vodstvom direktorja cannskega festivala Gillesa Jacoba izbrala med več kot 200 prijavljenimi z vsega sveta.

Turk je sicer za svoje kratke filme prejel že številne slovenske in mednarodne nagrade, kot edinemu slovenskemu režiserju v zadnjih 15 letih pa mu je leta 2008 s kratkim filmom Vsakdan ni vsak dan uspela tudi uvrstitev v sekcijo cannskega festivala Quinzaine.

Film Nahrani me z besedami je bil oktobra prikazan v sekciji In The Cut 14. mednarodnega filmskega festivala v Mumbaiu.

Dobitniki nagrad na Čufarjevih dnevih

Jubilejni festival ljubiteljskih gledališč iz Slovenije in zamejstva, 25. Čufarjevi dnevi, je potekal od 13. do 20. novembra na Jesenicah. Tekmovalnih predstav je bilo osem. Med njimi sta bili tudi dve predstavi zamejskih ljubiteljskih gledaliških skupin, in sicer ujedljiva komedija Vinka Möderndorferja Limonada slovenica, ki jo je uprizorila Dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana, in Burka o jezičnem dohtarju v izvedbi SKD Tabor z Opčin v režiji Sergeja Verča. V torek, 20. novembra, so na slovesnem večeru razglasili zmagovalce jubilejnih Čufarjevih dnevov. Komisijo in občinstvo je

najbolj navdušila igra Woodyja Allena Zaigraj še enkrat, Sam v izvedbi Šentjakobskega gledališča Ljubljana in režiji Dušana Mlakarja **(na sliki)** . Kot so zapisali v obrazložitvi, se predstava Zaigraj še enkrat, Sam odlikuje z duhovito postavitvijo, učinkovito scenografijo, kostumografijo, glasbo in osvetljavo. Predstava je "komedijska žlahtnina", ki navdušuje kot celota in kot nabor detajlov. Natančen režijski relief dopolnjujeta barvita radoživost igralske sproščenosti in igrivosti.

Nagrado za najboljšo igralko po izboru žirije je prejela Tatjana Malalan za vlogo Suknarja v predstavi Burka o jezičnem dohtarju v izvedbi Slovenskega kulturnega društva Tabor z Opčin. O Tatjani Malalan je komisija zapisala, da je vlogo opeharjenega Suknarja odigrala zelo domiselno in očarljivo. S temperamentom, ki je sproti vžigal iskrice njenega "terjanja in tarnanja" in z eleganco telesa, ki je polnila odrski prostor, je ustvarila polnokrven, sočen lik. Presenetljiva in občudovanja vredna sta tudi njena dikcija in vedenje, kako naj prepričljivo zveni na odru verz.

Za najboljšega igralca je bil nagrajen Žiga Sedmak, ki je prepričal v vlogi Allana Felixa v prav tako nagrajeni predstavi Šentjakobskega gledališča Ljubljana Zaigraj še enkrat, Sam. Vlogo Žiga Sedmaka so opisali kot "neoporečno vrvohodstvo igralske kreacije". V liku filmskega kritika, nerodnega, sramežljivega, hipohondrastega in ljubezni željnega človeka je odprl vse igralske registre, ne da bi zašel v karikaturo. Z občudovanja vredno kulturo telesa in zmožnostjo človeškega glasu je izoblikoval vlogo, ki ostane v spominu kot izvrsten gledališki dogodek, je zapisala komisija.

Igralki Tatjani Malalan in režiserju Sergeju Verču iskrene čestitke ob lepem uspehu na Čufarjevih dnevih.

Ljubljana / 28. Slovenski knjižni sejem

Kot vselej so bile prisotne tudi zamejske založbe

Goriška Mohorjeva družba se je tudi letos predstavila na Slovenskem knjižnem sejmu na skupni predstavitvi zamejskih založb, ki je bila v četrtek, 22. novembra, ob 11. uri v dvorani Lili Novy Cankarjevega doma. Urednica knjižnih izdaj prof. Marija Češčut je predstavila knjižno zbirko za leto 2013, ki obsega štiri knjige: tradicionalni *Koledar* – zbornik za leto 2013, vodnik po mestu Marize Perat – *Gorica, njene zanimivosti in njen čas*, psiho-ekološki vodnik po obalnem pasu tržaškega "brega" Danila Sedmaka in Floriane Stefani – *Jadranska oaza*, in mladinsko knjigo avtorice Doris Jarc – *Skrivnost none Genovefe*. Ob knjižni zbirki pa je predstavila še knjigo Andreja Vončine – *Goriški nadškof Alojzij Matija Zorn* ter pesniško zbirko Ivana Tavčarja – *Odselitev*, obe sta izšli v letu 2012. Kljub izredno kriznemu stanju, ki se vedno je preživela vse krize, vključno z najhujšimi leti fašističnega pritiska, premostila tudi to zadnjo in s svojimi knjigami, prihodnjim generacijam.

Tudi na letošnjem sejmu je Goriška Mohorjeva družba razstavljala svoje knjige na pultu v

bolj izraža na založniškem področju, pa je prof. Marija Češčut izrazila upanje, da bo Goriška Mohorjeva družba, ki ostajajo zveste zavezanosti slovenstvu in lastnim zgodovinskim koreninam, zmogla vse to posredovati tudi razstavnem prostoru Celjske Mohorjeve družbe v prvem preddverju, ki je bil vedno lepo obiskan.

SNG Nova Gorica / Premiera - Zajtrk

Z veliko iznajdljivostjo se lahko marsikaj naredi!

V Slovenskem narodnem gledališču si premierne predstave v novembru sledijo kot na tekočem traku, tako da jih poročevalčevo pero težko dohaja. Ena izmed teh je bila namenjena najmlajšim obiskovalcem novogoriškega gledališča, katerim ta kulturni hram vsako sezono odmerja odmeven prostor. Letos je krstno uprizorilo še posebno domišljijsko bogato predstavo *Zajtrk*, ki se opira na fantazijsko razkošnost; ta pa se bujno razpleta prav v najbolj rosnih letih našega življenja. Mladi avtorici Ajda Valcl, tudi režiserka predstave, in dramaturginja Simona Hamer sta se ob pisanju te otroške igrice opirali prav na otroško domiselnost, ki ne sledi nikakršni logiki "odraslih". Pri njej je vse mogoče, tudi to, da jajce pade z neba, po plesu, ki se opira na indijanski "ples za priklicanje dežja". Da je ustvarjalkama z odrsko uprizoritvijo zelo dobro uspelo udejanjiti besedilo, je bilo razvidno že na krstni

Foto Pavšič Zavadlav

uprizoritvi v sredo, 14. novembra 2012, pod večer, ko se je v mali dvorani SNG Nova Gorica zbralo veliko otrok s svojimi mamicami ali očki. Z aktivnim spremljanjem odrskega dogajanja so najbolj zgovorno pokazali, da jim je predstava zelo všeč in da so osvojili vse zabavne gage, skeče, drobcene komične utrinke, ki sta jih avtorici tako spretno in nevsiljivo spletli v tekst. Nedvomno sta si zaslužili lovoriko, ki so jo njima na glavo nadeli ob koncu predstave; le-ta je doživela prisrčno in dolgotrajno ploskanje. Gledalci so ga podarili v zahvalo njima in trojici mladih igralcev, ki so se prepustili domišljijskemu toku in z iskrenostjo ter otroškim zanosom izoblikovali tako predstavo, kakršne že dolgo nismo videli na novogoriškem odru, pa tudi na drugih ne. Vsebina *Zajtrka* je zelo preprosta, zato takoj dojemljiva tudi za najmlajše gledalce. Dve deklici, Tamala in Tavelika, se zjutraj zbudita zelo lačni, Tavelika ima celo luknjo v trebuhu zaradi lakote; tako luknjo, da če vanjo zakričiš, se oglasi odmev skozi usta! Seveda si zaradi tega želita dober zajtrk, ker pa nimata sestavin zanj, si pomagata z lastno iznajdljivostjo. Saj je za palačinke potrebno polovico svežega krokodila, en cel še delujoč semafor ..., modruje Tamala; Tavelika pa pravi, da se je spomnila samo na recept. Ko imata recept, žal malce okrnjen, se lotita iskanja jajca, mleka, ki jima ga velikodušno da kravica iz svojih velikih vimen. Moke jima nakloni kar poskakujoča vreča.

/ str. 14

Iva Koršič

JOLKA MILIČ

TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH

Giorgio Depangher

JUTRI

Ko se bom navadil,
da te vidim,
bom nemara slep,
z že obrabljenim pogledom,
da te razumem.
Ostal mi bo
vonj po Krasu
v vsakem letnem času,
da mi govori
o tvojih norčavih prebujenjih,
o tem, kako se predajaš soncu,
o tvojih redkih nadvse milih
melanholijah.
Raznežil se bom ob brinovem grmu.

JESEN NA KRASU

Ne poznam
z listjem posutih stezic,
vlažnega zraka,
ko se na vsem lepem zvečeri,
naglih korakov.
Ne poznam tvojega pogleda
na rdečem ruju.
Tekava v toplih pletenih jopicah
naproti novemu obdobju,
da bi odkrila
nove razsežnosti
tistega Krasa, ki živi drugače,
gledava se skozi meglo,
na tvojem obličju začutim
gozdno vlago.

SKUPNE KORENINE

Govoriti o enoličnem
in negibnem Krasu
ni v skladu z apnencem,
ki ga voda razžira,
mrzli vetrovi
pa trpinčijo.
Ta Kras imam rad,
z umirjenim pritajenim
ponosom tistega, ki se
zazira v nebo in v oči
z istim suhim pogledom,
opranim kot zemlja
in trava v dolinah.
Na obrazih od sonca
in truda zaznamovanih,
razberem stare skupne
korenine z ljudmi
onstran morja, rdečino
zemlje in vina,
brinje
zadržanosti,
pogostni in že
tradicionalni ruj:
so nemara oni, ki jih imamo
v očeh zvečer sredi
zelenja ob naših srečanjih.

(maj 1986)

O avtorju

Giorgio Depangher se je rodil v Kopru leta 1941. Leta 1954, ko je bil star šele trinajst let, se je preselil v Trst z družino in številnimi istrskimi begunci, kjer je dokončal srednjo šolo in nato tudi diplomiral na tržaški univerzi. Po diplomi pa se je posvetil profesuri. Živel je v Sesljanu, tik zraven morja, ob vznožju tržaškega Krasa, kot je izrecno napisal v vseh treh zbirkah, zato lahko sklepamo - srečno razpet med obema - do svoje prerane smrti. Umrl je za rakom 4. februarja 2001.

Izdal je tri pesniške zbirke v italijanščini, in sicer: *Il ginepro e il vento* (Brinje in veter), 1983; *I silenzi della citta'* (Zamolčevanja v mestu), 1984; in *Con l'altra parte di me* (S svojo drugo stranjo), 1987. Napisal je tudi zbirčico pesmi v tržaškem narečju *Sbrindoli* (Krpice ali cunjice ali drobci), ki pa je izšla menda postumno, kmalu po njegovi smrti leta 2001. Aktiven je bil tudi politično, saj so mu bila pri srcu tudi družbena vprašanja. Ukvarjal se je tudi s prevajanjem, in sicer prevedel je pesmi Franceta Prešerna in Iga Grudna. Prejel je več nagrad za poezijo. V njegov spomin, ki je še zelo živ v Trstu tudi med Slovenci, so ustanovili nagrado Giorgio Depangher za mlade, ki jih prevevajo podobni ideali bratstva in sožitja med narodi. Preveden je revijalno tudi v slovenščino.

Prevod in zapis o avtorju Jolka Milič

Kratke

Lepo jesensko druženje v Repnu

V nedeljo je v kmečkem turizmu Rovnik v Repnu potekalo tradicionalno jesensko druženje, ki ga repentabrska občinska uprava ponudi starejšim občanom ob dragoceni podpori tržaške pokrajinske uprave. Kosila se je udeležilo več kot petdeset domačinov, ki jih je najprej pozdravil župan Marko Pisani, nato pa je v imenu pokrajinske uprave, ki je kot vselej izkazala veliko občutljivost za potrebe starejših, spregovoril predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali, nazadnje pa še domača odbornica za socialo Roberta Skabar, ki je poskrbela za organizacijo dogodka.

Udeleženci so tako preživeli prijetno popoldne v družbi vrstnikov in se zabavali ob živahni glasbeni spremljavi ansambla Turbo polka.

26. razpis natečaja za študijske nagrade "Mihael Flajban"

V spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana Slovensko dobrodelno društvo v Trstu tudi letos, 26. leto zapored, za akademsko leto 2012 /13, razpisuje natečaj za študijske nagrade, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine.

Redni razpis:

Maturantu ali maturantki, ki se je letos vpisal oz. vpisala v prvi letnik univerze, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija, če bo dobitnik redno študiral. Komisija bo o tem odločala na podlagi potrdila o zahtevanih in opravljenih izpitih.

Prosilci morajo do 31. decembra 2012 poslati po navadni pošti ali predložiti na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) te dokumente:

a) prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke,

število družinskih članov, izčrpno sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in športnem udejstvovanju ipd.;

b) potrdilo ISEE;

c) potrdilo o vpisu na univerzo;

č) potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno.

Prejemniki nagrade iz prejšnjih let morajo do 31. decembra 2012 predložiti potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih ter fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) in potrdila o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2012-2013.

Enkratne nagrade:

Poleg glavne nagrade bo SDD v mejah svojih možnosti podelilo eno ali več enkratnih nagrad ("una tantum") tudi drugim prosilcem vseh letnikov, pri čemer bo upoštevalo njihove zasluge in potrebe. Prosilci za enkratne nagrade, ki niso vpisani v prvi letnik univerze, naj prošnji, ki jo morajo oddati do 31. decembra 2012, priložijo potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih, potrdilo ISEE in fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) ter potrdila o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2012-2013.

Nagrada "Irena Srebotnjak":

V spomin na dolgoletno odbornico je Slovensko dobrodelno društvo lani razpisalo tudi natečaj za enkratno študijsko nagrado "Irena Srebotnjak", ki je bila prednostno namenjena študentom ali študentkam likovne ali glasbene umetnosti in se bo podeljevala vsa leta študija (največ pet), če bo dobitnik redno študiral.

Tudi dobitnik te nagrade mora do 31. decembra 2012 predložiti dokumente, kot so zgoraj navedeni za dobitnike Flajbanovih nagrad iz rednega razpisa.

Upravni odbor SDD bo imenoval ocenjevalno komisijo, ki bo pregledala vse predložene prošnje ter na podlagi dokumentov in notranjega pravilnika sestavila prednostno lestvico. Upravni odbor bo na podlagi prednostne lestvice določil dobitnike nagrad.

Odločitve upravnega odbora so dokončne in brezprizivne.

Za akademsko leto 2012/13 znaša Flajbanova nagrada za prvi letnik 1500 evrov in po 1500 evrov za vsak poznejši redni letnik, nagrada "Irena Srebotnjak" 1500 evrov za drugi in naslednje redne letnike, enkratne nagrade "una tantum" pa znašajo po 500 evrov.

Slovensko stalno gledališče

Zaradi finančnih težav...

Upravni odbor Slovenskega stalnega gledališča je sklenil, da je zaradi finančnega položaja, ki je iz meseca v mesec bolj negotov, primoran odpovedati koprodukcijsko uprizoritev Srce v breznu – The movie v režiji Sebastijana Horvata. Študij je bil načrtovan v tem obdobju in predstavlja najvišjo finančno postavko v programu letošnje sezone. Da bi nadomestili odpovedano koprodukcijo in spoštovali obveze do abonentov, gledališkemu kolektivu pa omogočili neprekinjeno delo, se je vodstvo odločilo za uprizoritev, ki jo bodo z minimalnimi materialnimi stroški v celoti pripravili igralci in sodelavci, zaposleni v SSG. To bo uprizoritev besedila Jean Luc Lagarca Samo konec sveta, ki jo bo režiral Vladimir Jurc.

Koncert Vinicia Capossele

SSG Trst z gledališčem Bonawentura, pod geslom Dve gledališči v sozvočju / Due teatri in accordo, prireja Večer z vzhoda - Vento dell'est v torek, 4. decembra 2012, ob 21. uri. V veliki dvorani SSG v Trstu bo Vinicio Capossela predstavil svojo najnovejšo zgoščenko "Rebetiko Gymnastas". Ob Caposseli nastopajo še znameniti predstavniki grške glasbene tradicije rebetike, ki so sodelovali pri realizaciji plošče in v živo. Prodaja vstopnic poteka vsak dan pri blagajni SSG (od 10. do 15. ure) in gledališča Miela (od 17. do 19. ure, tudi ob sobotah in nedeljah). Spletna prodaja na vivaticket. it. Cene vstopnic: 35 evrov parter, 30 evrov balkon.

Bodo spet razlaščali zemljo, ki je last slovenskih ljudi?

Grožnja, da se bo v Žavljah gradil uplinjevalnik!

Plinski terminal družbe Gas Natural naj bi se gradil v Žavljah, povezali pa naj bi ga s podzemnim elektrovodom, ki naj bi meril v dolžino 9 kilometrov in bi vodil od Žavelj do Padrič. Šel naj bi čez zemljo, ki je v lasti slovenskih lastnikov, predvideni načrt elektrovoda se tiče 311 zemljiških parcel. Italijansko ministrstvo za gospodarski razvoj je plinski terminal v Žavljah, ki mu nasprotujejo vse krajevne uprave, razglasilo za "nujno delo", kar je tržaški občinski odbornik za okolje Umberto Laureni v pogovoru za Primorski dnevnik kolegu Marjanu Kemperletu označil za pravi absurd, kot je tudi povedal, da bodo pravne službe tržaške občinske uprave naredile vse, da se nedostojno dovoljenje za začetek del v Žavljah, ki ga je samovoljno izdala Dežela, ovrže, začetek del pa zaustavi. Vsiljeno izdajo integriranega okoljskega

Peter Močnik (foto IG)

Igor Kocijančič

Igor Gabrovec (foto IG)

pooblastila, ki ga je izdala Dežela, je odbornik označil za nedemokratično dejanje, Rim pa obtožil izsiljevanja.

Glavne žrtve morebitne gradnje uplinjevalnika in elektrovoda bi bili slovenski lastniki zemljišč na območju med Padričami, Ricmanji in Žavljami.

Na naši koži torej, bi lahko potegnili črto pod izsiljene zahteve Rima po gradnji uplinjevalnika.

Zopet!

Gibanje Alpe Adria Green, ki se že leta bori za dostojno življenje pri nas in obsoja vse človeku in okolju nevarne posege v naravo, je že napovedalo nove tožbe na vseh ravneh.

Odvetnik Peter Močnik je prejšnje dni že sporočil, da je vložil na tožilstvo v Trstu ovadbo in je poslal predsedniku Dežele FJK ter njenemu glavnemu direktorju poseben dopis. Odvetnik Močnik poziva javnega tožilca, naj takoj odredi zaseg dokumentacije o integriranem okoljskem pooblastilu za gradnjo uplinjevalnika družbe Gas Natural pri Žavljah, ki ga je pred dnevi s povsem vsiljenim posegom deželnih funkcionarjev odobrila servisna konferenca.

"Upajmo, da se bo tožilstvo zavedalo pomena primera in da bo pohitelo, saj se vsa zadeva bliskovito hitro razpleta, verjetno tudi zato, ker bo parlament z vlado v nekaj mesecih razpuščen in se očitno marsikomu 'mudi' v Trstu-Vidmu in v Rimu. Ob tem gre podčrtati novico, da naj bi italijanski vladni funkcionarji v Bruslju predstavili na zasedanju delovne skupine za evropski energetski načrt zahtevo, da se vključi uplinjevalnik v Žavljah kot prioriteta EU na energetskem področju. Samo začasno je to zaustavila pripomba slovenskih funkcionarjev, da so v teku sodni zapleti. Iz tega izhaja, da bi moralo podpirati uplinjevalnik samo ministrstvo za razvoj, ki ga vodi minister Corrado Passera. Dovoljenje za uplinjevalnik pa bo moral podpisati tudi minister za okolje Corrado Clini. Istočasno naj bi deželni funkcionar FJK v imenu italijanskega ministrstva za razvoj, ki se ukvarja tudi z energetiko, objavil obvestilo o začetku postopka za razlastitev parcel, ki sodijo na področje uplinjevalnika v Žavljah, a brez objave v krajevnem tisku, saj naj bi se določilo, da bo obvestilo objavljeno samo v časnikih Messaggero Veneto in La Stampa, na spletu Dežele FJK in na oglasni deski občine Trst. Prozornost pa taka! Dežela in država imata do Trsta skoraj kolonialističen odnos, z zlorabo potrebe ljudstva, ki ga pestita kriza in brezposelnost.

Pričakujemo zato res odločen nastop deželnih svetnikov in tržaških parlamentarcev za območje tržaške pokrajine in krajevnih občin ter Republike Slovenije za slovensko obalo in Koper, če mislijo ščititi svoje ljudi pred nasilnim ravnanjem birokracije in zainteresiranih podjetnikov, ki bi si lahko postavili uplinjevalnik tudi v furlanskem pristanišču Porto Nogaro", je odločen odvetnik Peter Močnik.

Italijansko ministrstvo za gospodarski razvoj je 7. novembra sporočilo, da uvaja postopek za izdajo pooblastila za gradnjo plinskega terminala. Istočasno je "kvalificiralo uplinjevalnik kot nujno potrebno delo, ki naj bi omogočilo Italiji dostop do novih plinskih virov".

Da se je načrtno delalo "na skrito" in daleč od oči javnosti, je sedaj jasno, ni pa jasno, zakaj se vest ni objavila tudi v deželnih medijih, ki zadevajo prizadeta območja, na kar opozarjajo krajevni politiki, med njimi tudi deželni svetnik Igor Kocijančič, ki na svojem spletnem portalu opozarja ne nevzdržno stanje in napoveduje boj za preprečitev gradnje uplinjevalnika z vsemi pravnimi sredstvi, in to na "konstitucionalni in nekonstitucionalni ravni".

"Plinski terminal pri Žavljah: z združenimi močmi moramo presekati poskus golpeja s strani deželne in državne vlade"! je naslov ostrega stališča deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca, ki je že zahteval popoln dostop do vseh dokumentov o zadevi.

"Hiter razplet okoli načrta za plinski terminal pri Žavljah, ki se je kot toča usul tako na ljudi kot na krajevne javne uprave na Tržaškem, jasno priča o trdni nameri italijanske vlade, da gre stvari do konca, in to za vsako ceno. Navidezno se je vse začelo z osupljivim sklepom deželne storitvene konference, ki je prejšnji teden po celodnevni seji prižgala načrtu zeleno luč, pa čeprav so se proti temu jasno opredelile vse krajevne občinske uprave, začenši s tržaško. Prav tako je o načrtu izrazila negativno mnenje Pokrajina Trst. Proti so občine na slovenski strani meje in sama Republika Slovenija", pravi Gabrovec, ki nadaljuje: "Italijanska vlada se je v tesnem zavezništvu z deželnim političnim vrhov na vse to požvižgala. Zdi se, kot da plinska bomba sredi največjega mesta v FJK mora biti in pika. Varnost nekaj sto tisoč prebivalcev in turistično-gospodarske razvojne perspektive Trsta ter njegovega pristanišča so očitno postranskega pomena. Kot je očitno, prezira vredno mnenje Italiji sosednje države, ki ji je, če ne drugega, skupen vsaj Tržaški zaliv. Ministrstvo za gospodarski razvoj je svoje golpistične namere obelodanilo že 7. novembra z objavo sporočila o uvedbi postopka za izdajo pooblastila za gradnjo plinskega terminala in načrt označilo kot energetsko strateško pomembnega. S tem se je začel tudi razlastitveni postopek, ki bo prizadel preko tristo pretežno zasebnih parcel. Obvestilo je vlada objavila v Trstu odročnih medijih Messaggero Veneto in La Stampa, kar ni slučaj in je že samo po sebi znak nespoštovanja pravice ljudi, da so obveščeni. Velika večina lastnikov zemlje so Slovenci, ponovno".

Nadalje Gabrovec ugotavlja, da "bo gradnjo novega, skoraj deset kilometrskega elektrovoda, ki bo plinskemu terminalu s Padrič dovajal električno energijo, imelo v zakupu podjetje Terna. Danes si lahko tako bolje razlagamo naglico, ki jo je Terna pokazala pri utrjevanju in novogradnji elektrovoda Tržič-Padriče, pri čemer se je prav tako požvižgala na negativna mnenja občinskih uprav in zahteve domačinov, ki so lastniki prizadetih zemljišč. Zanimivo je, da za novo traso Terna ponuja bonbonček vkopa, ki je bil po besedah Terne nemogoč na trasi Tržič-Padriče. Rdeča nit filma, ki v nadaljevanki povezuje poglavje elektrovoda Tržič-Padriče z novo traso Padriče-Žavlje z gradnjo plinskega terminala na tržaškem obrobju, je ravno popoln prezir do mnenja in legitimnih interesov domačega prebivalstva, tako individualno kot kolektivno, ko prebivalstvo zastopajo organizacije ali same javne uprave".

Igor Gabrovec sporoča tudi, da je v ponedeljek, 26. novembra, "od pristojne deželne direkcije na osnovi zakonskega določila, ki ureja pravice in pristojnosti deželnih poslancev, zahteval hiter in popoln dostop do zapisnika in vseh aktov servisne konference".

"Pred nami je velika bitka, ki ji bomo kos le, če bomo nastopali združeno: združeni kot deželni svetniki, ki smo bili izvoljeni na Tržaškem, in združeni s civilno družbo in krajevnimi javnimi upravami, ki so doslej zagovarjale in utemeljevale interese prebivalstva ter razvoja mesta in zaliva. Ovadba, ki jo je vložil odv. Peter Močnik, je prvi korak v to smer. Ključno vlogo mora pri vsem tem odigravati tudi Slovenija, saj gre za projekt, katerega kvarni vpliv se bo zrcalil v celotnem slovenskem primorju", pravi Gabrovec.

O zadevi bomo v prihodnje seveda podrobno poročali, saj nas morebitna namestitev uplinjevalnika v Žavljah zadeva pobliže.

Jurij Paljk

Praznik darovanja Device Marije / Pobožnost v cerkvi Marije Velike

Občutena mašna daritev ob molitvi in pesmi

Praznik darovanja Device Marije, na Tržaškem bolj poznan kot praznik Marije od zdravja, je kar vabil na prosto med stojnice v mestu ali v naravo uživat blage jesenske sončne žarke. Kljub takšnemu vremenu, je težaven čas, ki ga preživlja današnja družba, privabljal od jutranjih ur v svetišče Marije Velike množice ljudi.

Sv. maša, ki jo je v popoldanskih urah daroval škof g. Crepaldi za dijake in mladino, se je ravno končala, ko so vstopali slovenski verniki, da bi se udeležili vsakoletne daritve ob tem praznovanju v svetišču Marije Velike. Tudi italijanski verniki se radi udeležujejo te pobožnosti, da prisluhnejo našim pesmim in obredu, ki ga navadno olepšajo s svojo prisotnostjo narodne noše. Ob vhodu se je srečal z njimi škof in se jim v sproščenem pogovoru zahvalil za prisotnost, obenem se je pohvalno izrazil zaradi množične udeležbe in toplega sprejema v "špalirju", ki ga je bil deležen pri sv. Justu ob zahvalni nedelji.

Polna cerkev je sprejela prihod noš in mašnikov, ki so se pomikali proti oltarju. Združeni zbor Zveze pod vodstvom Edija Raceta in ob orgeljski spremljavi Tomaža Simčiča je prihajajoče sprejel s pesmijo *Svetogorska Mati mila* V. Vodopivca. Po pozdravnem nagovoru g. Dušana Jakomina je g. Božo Rustja ob somaševanju g. Jakomina, g. Franca Vončine in diakona Klemena Zalarja pričel sv. mašo, posvečeno priprošnjici Devici Mariji od zdravja.

S cvetjem bogato okrašen oltar, ob strani častna straža in narodne noše so dajali daritvi, prežeti z lepim petjem združenega zbora, ob sodelovanju pri ljudskih pesmi ostalih vernikov v cerkvi, poseben čar čaščenja in zbranosti, ki se je dotaknila marsikoga. V nagovoru se je g. Rustja osredotočil na trdnost vere, ki jo je imela Marija v Boga. Ni obupala niti takrat, ko je bila poražena in razžaljena pred mrtvim Sinom na križu, ostala je trdna v svoji veri. Tudi mi gremo skozi nevihte in viharje življenja, ko se soočamo z boleznijo, ko smo v skrbeh za lastno prihodnost, za prihodnost otrok, ko se podira v svetu dobro in napreduje slabo. Zato prosimo Mater Marijo za trdnost vere. "Od nove maše se ne spominjam več veliko", je dejal g. Rustja, nekaj pa mu je vendarle ostalo do danes v spominu, in sicer "drobna podrobnost", ko mu je starejši duhovnik, prejšnji župnik v njegovem kraju, podaril sliko "Pieta'", na kateri Marija drži mrtvega Sina v naročju. Rekel mu je: "Glej, v življenju boš kot duhovnik doživel veliko križev, veliko težav, a eno bi ti rad povedal, da se zavedaš, da te pod in za vsakim križem čaka Božja Mati, da te sprejme v svoje naročje". To bi tudi jaz rad delil z vami, je dejal g. Rustja. Vero, da nas po vseh viharji in težavah tega življenja čaka in sprejme Božja Mati v svoje naročje, kakor zna mati sprejeti svojega otroka. Trdna vera nam vliva to upanje, da se nam po vseh tegobah odpira pokroviteljska ljubezen Matere, ki nas vodi k Očetu.

Ob koncu sv. maše je zadonela ob petju množice v cerkvi *Marija, skoz življenje*. Spuščal se je že mrak, ko so verniki zapuščali cerkev. Široko stopnišče je bilo kot mravljišče odhajajočih in tistih, ki so prihajali s svojimi težavami in prošnjami k Materi Devici Mariji za lajšanje težav na tej zemeljski poti.

Pavel Vidau

Obvestila

Finžgarjev dom (Dunajska 35, Opčine) vabi v četrtek, 29. novembra, ob 20. uri na prvo predavanje iz ciklusa o **odnosih** v družini in družbi. Dr. medicine Sanja Rozman, strokovnjakinja za zdravljenje nekemičnih zasvojenosti, bo govorila o temi: "Živeti v sanjah ali v kvalitetnem odnosu? Sanje imajo svojo ceno"! Danes je težko vzpostaviti in obdržati kakovostne odnose ali partnerstvo, ker od njih pričakujemo preveč. Ker se vse naše hollywoodske sanje o sočloveku/partnerju ne uresničijo, nastopi razočaranje. Za krizo, v katero zaidemo, je krivo tudi splošno potrošniško gledanje na odnose. Vabljeni v velikem številu!

Radijski oder obvešča, da bo v nedeljo, 2. decembra, na sporedu 15. Gledališkega vrtiljaka predstava Vsi otroci sveta v izvedbi gledališča Kukuc Lendava. Prva predstava bo ob 16. uri (red Vila), druga ob 17.30 (red Škrat). V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, Ul. Brandesia 27.

Slovensko kulturno društvo Barkovlje (ul. Bonafata 6) vabi na sejem Predbožični čar... (bižuterija, slikanje na porcelano, decoupage, božični okraski, slikanje na svili, vezenje, slano testo, patchwork, piškoti, dišave in še marsikaj!). Odprtje bo v petek, 30. novembra 2012, ob 20. uri. Za glasbeno kuliso bodo poskrbeli otroci glasbene Kambrce. Urniki sejma: sobota, 1. 12., in nedelja, 2. 12., od 10. do 13. ure; od ponedeljka, 3., do četrtka, 6. 12., od 15. do 19. ure. Dne 1. 12. od 10. ure dalje Delavnica za otroke (izdelava torbic pod mentorstvom gospe Morene Forza), 4. 12. ob 15. uri Praznični popoldan, 5. 12. od 15. do 19. ure Sladki popoldan (razstava in ponudba domačih sladic). Toplo vabljeni!

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo odraslih zborov

PESEM JESENI 2012

sobota, 1. decembra 2012, ob 20. uri
Športni center Zarja v Bazovici

AD FORMANDUM Kuhanje, moje veselje!

Kuharski tečaji o božični temi in za začetnike

Ustvarjalnost, zabava, izvirne zamisli: to so značilnosti kuharskih tečajev Ad formanduma. Za vse, ki iščejo nove recepte, ki uživajo v kuhanju in ustvarjalni pripravi krožnikov ali ki enostavno ljubijo dobro hrano, so na voljo kuharski tečaji, ki jih Ad formandum v Trstu prireja na sedežu Gostinske šole na Fernetičih.

"Kratki kuharski tečaji, ki dopolnjujejo našo dejavnost izobraževanja na gostinskem področju, omogočajo, da se izvirnost in ustvarjalnost v kuhinji spajata z zabavo. 15-urni tečaj **Prvi koraki v kuhanju** je namenjem vsem, ki ne vedo, kje bi se lotili: osnovni tečaj kuharske tehnike bo vodil kuhar Ezio Zanon, ki bo udeležencem razkril tudi lažje recepte za pripravo mesa, rib in sladic", pravi Anna Maria Milič, odgovorna za programe na tržaškem sedežu Ad formanduma. Tečaj bo potekal ob sredah od 17.30 do 22.30. Prvo srečanje bo 5. decembra 2012.

Slavnostno kosilo ali večerja v družinskem krogu in ob lepo pogrnjeni mizi že od nekdaj sodita med posebne božične radosti. Ob tradicionalnih jedeh lahko za praznik pripravimo tudi številne druge jedi, ki so sicer lažje, vendar prav nič manj okusne. "Če želite presenetiti družinske člane, a nimate veliko časa, da bi ga namenili kuhanju, vas vabimo, da se nam pridružite na tečaju Božični jedilni list low cost: v enem samem večeru lahko spoznate, kako pripraviti odličen jedilni list z nizkim budgetom in v kratkem času", pravi Miličeva. **Božični jedilnik low cost** bo potekal v torek, 11. decembra 2012.

Za vse kuharske tečaje, ki jih ponuja Ad formandum, so odprta vpisovanja: za več informacij se zainteresirani lahko oglasijo na sedežu v Trstu (ul. Ginnastica 72, tel. 040.566360, e-pošta: ts@adformandum. org).

Kulturno društvo za umetnost KONS

Vabilo na razstavo Prostor / Spazio

V Kulturnem domu v Trstu, ul. Petronio 4, bo v petek, 30. novembra 2012, ob 19. uri, odprtje razstave Prostor / Spazio Kulturnega društva za umetnost KONS. Na njej sodelujejo umetniki Andrej Furlan, Matjaž Hmeljak, Robi Jakomin, Dunja Jogan, Zvonimir Kalc, Viljam Lavrenčič, Klavdija Marušič, Živa Pahor, Deziderij Švara, Franko Vecchiet, Andrea Verdelago, Ivan Žerjal. Ob odprtju bo spregovorila umetnostna kritičarka Jasna Merku'. Prostor kot individualna in družbena dimenzija, kot likovna prvina in bivanjska razsežnost, geografsko določen ali potencialno neskončen. Razstava tematizira problematiko prostora v različnih razsežnostih, preko individualnih pristopov in osebnih poetik posameznih članov. Pri tem pa izpostavlja vlogo, ki jo umetnost ima v naši družbi in problem prostora/ov za umetnost pri nas.

Razstava, ki bo odprta do 11. januarja 2013, bo na ogled ob urniku blagajne Slovenskega stalnega gledališča od ponedeljka do petka, med 10. in 15. uro, ter ob prireditvah.

Več informacij na www.teaterssg.com; info@kons.it

Priprava na sinodo (4)

Škofijsko romanje v Sveto deželo

Jeruzalem

Jeruzalem, sveto mesto, končni in glavni cilj našega romanja. Z betlehemske strani smo se vozili skoraj tričetrt ure, da smo prispeli do središča Jeruzalema. Mesto leži v gričevnatem svetu, na nadmorski višini 800 m in ima prijetno podnebje skozi celo leto; predstavlja središče ver in kultur, skratka, to je edinstveno mesto, ki kljub kaotičnosti in modernizaciji ohranja Kristusov skrivnostni pečat.

Pogled na Jeruzalem

Staro mesto si delijo Armenci, kristjani, muslimani in judje. Obkroža ga obzidje z osmimi vrati; njegovo središče vsebuje poleg tempeljskega območja veliko postojank, ki so v zvezi z našim odrešenjem.

Najlepši pogled na Jeruzalem je z Oljske gore. Tudi tu je veliko krajev, ki so priče zadnjih dogodkov Jezusovega življenja: vrt Getsemani z mogočnimi oljkami, kraj Jezusovega smrtnega boja. V baziliki je pred oltarjem skala, obdana s trnjevo krono iz kovanega železa. Tu smo imeli tudi sv. mašo. Ogledali smo si svetišče Gospodovega joka – Dominus flevit –; cerkev Pater noster, kjer je na emajliranih tablah zapisana molitev očenaš v štiridesetih jezikih, tudi v slovenščini. V dvorani zadnje večerje ni dovoljena nobena oblika bogoslužja. Tako dragocena točka, kjer je Jezus postavil zakrament Sv. Rešnjega Telesa, mašniškega posvečenja, se prikazal apostolom po vstajenju, jim poslal Sv. Duha, je danes žal najbolj oropana časti. Tudi osmerokotna zgradba Gospodovega vnebohoda je v muslimanskih rokah. Ogledali smo si še cerkev Marijinega spanja (Dormitio Mariae), ki spominja na kraj Marijine smrti, in cerkev Marijinega groba. Prav prijeten je bil sprehod do Ain Karima, kjer je Marija ob obisku sorodnice Elizabete izgovorila čudovito hvalnico Bogu, imenovano Magnifikat – Moja duša poveličuje Gospoda. Besedilo te himne je zapisano v raznih jezikih na tablicah pred cerkvijo, tudi v slovenščini.

Omarjeva mošeja

Ob vznožju Oljske gore se razprostira velikansko judovsko pokopališče.

Tempeljski prostor, zid Žalovanja, Omarjeva mošeja. Tudi tu ni šlo kar tako. Čakanje v dolgi vrsti, pregledi, skozi detektor... K zidu objokovanj morajo moški s pokrito glavo na moško stran, ženske pa na žensko stran. Držali smo se navodila: Obnašajte se spoštljivo, resno, zdržite se pripomb in kritik. Vsekakor je na vse nas naredilo močan vtis: judje izražajo molitev glasno, s kretnjami, prikloni, s celim telesom. Videli smo veliko mladine, na ženski strani tudi matere z otroškimi vozički, dekleta v krojih raznih zavodov.

Ko smo se odpravili na ogled znamenite Omarjeve mošeje, ki velja za svetovno čudo, smo se morali podvreči še strožjim pregledom. Kljub temu da smo v avtobusu odložili verska znamenja (svetinjice, križce, molitvenike...) so muslimanski pazniki staknili in odvrgli iz torbic še kako nedovoljeno stvar. Tu so zahtevali tudi dostojnost v obleki. Zaradi prekratkih hlač, kril, rokavov ali vreza na obleki si je moral marsikdo preskrbeti primeren šal. V mošejo nam ni bilo dovoljeno vstopiti: stebrovje, mozaike, pozlačeno kupolo smo si lahko ogledali le od zunaj.

/ dalje
kl. i.đđ

Zid žalovanja

GORICA AŠZ Olympia je predstavilo odbojkarske ekipe

S spodbudnimi dosežki v novo sezono

Pozdravi gostov (foto DPD)

V Slovenskem športnem centru Mirko Špacapan v Gorici je vodstvo Amaterskega športnega združenja Olympia v petek, 22. novembra, s ponosom predstavilo svoje odbojkarske ekipe, ki bodo v sezoni 2012-13 nastopale v različnih pokrajinskih in deželnih prvenstvih.

Po pozdravu predsednika Mihaela Corsija je športni direktor Andrej Vogrič uvodoma spomnil, da se pri društvu ukvarjajo tudi z drugimi mladinskimi skupinskimi dejavnostmi, kot so vadba predšolskih otrok Gymplay, ritmika, orodna telovadba in špotni ples skupine Hip hop (80 otrok). Ti se bodo predstavili staršem 17. decembra ob 17. uri na tradicionalni božičnici. Letos imajo 187 aktivnih članov, od katerih je 122 moških in 65 žensk, 136 mladoletnih in 51 polnoletnih. Tedensko vstopa v telovadnico nad 350 mladoletnikov. Najmlajši je rojen junija 2009.

Lanska sezona je bila rekordna v številkah in rezultatih. Praznovali so 50. obletnico društva, imeli pa so tudi rekordno število igralcev in ekip. Odigranih je bilo 173 uradnih odbojkarskih tekem, od katerih 70 v telovadnici društva, 30 v goriški pokrajini, ostalih 70 pa v FJK in Venetu. Od teh tekem jih je Olympia zmagala skoraj 100, kar je več kot 57%. V šestih prvenstvih na osem odigranih se je Olympia uvrstila na prva štiri mesta. Igralci so nastopili v vseh treh kategorijah v deželnih prvenstvih U 14, U 16 in U 18 in se z vsemi tremi ekipami uvrstili v *"final 4"*, kar ni uspelo nobenemu društvu v deželi, je poudaril Vogrič. Zmagali so prvenstvo U 16.

Odbojkarski sektor šteje letos 66 aktivnih igralcev in igralk. Štiri mlade je Olympia posodila za eno sezono drugim ekipam, eden pa je šel igrat drugam. Na šesti prvenstvih bo letos nastopilo pet ekip, ki bodo odigrale 120 uradnih odbojkarskih tekem; to so: **ekipa U 16 - dekleta** (sponzor K2 SPORT Gorica, trener Rok Knafelc iz Kanala); **ekipa U 13 - fantje** (trener Ivan Markič); **ekipa U 15 - fantje v sodelovanju z društvom Mossa** (trener Mario Tavagnutti in Ivan Markič); **ekipa U 17 - fantje** (sponsor gradbeno podjetje Hlede A. I. Števerjan, trener Ivan Markič, pomožni trener Walter Princi. V tej skupini so štiri igralci, ki so bili lani člani ekipe deželne selekcije FJK U 16, ki je nastopila na "Trofeo delle Regioni" v kraju Abano Terme in je zasedla 7. mesto v Italiji. To so Jernej Terpin, Samuel Princi, Matija Corsi in Davide Cobello. Vodstvo Olympie si šteje v čast, da sta 8. novembra dva igralca mladinskih in članskih ekip - Daniel Hlede in Jernej Tepin - prejela posebno priznanje ZSŠDI; ta nagrajuje atlete, ki so poleg športnih rezultatov dosegli tudi dobre rezultate v šoli s povprečnim učnim uspehom vsaj 8); **ekipa I. divizija** (trener in sponzor ekipe Andrej Terpin); **prva članska ekipa** (trenutno še brez sponzorja; nastopa v deželnem prvenstvu C lige; trener Ivan Markič, maser Jan Grudina, pomožni trener Walter Princi).

Za finančno pomoč se je Vogrič zahvalil Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter SSO-ju, pa tudi javnim upravam, Fundaciji Carigo, ZSŠDI-ju, novim in starim pokroviteljem ter sponzorjem, ki kljub finančni krizi še vedno stojijo društvu ob strani. Za delo in vložen trud se je zahvalil trenerjem, za zaupanje pa staršem otrok. Čestitke in pozdrave so prinesli občinski odbornik za šport Alessandro Vascotto, novoizvoljeni predsednik deželne FIPAV Giorgio Tirel, novoizvoljeni predsednik pokrajinske FIPAV Paolo Mania', odbornica deželne odbojkarske zveze Anna Zuttion, predstavnik ZSŠDI Igor Tomazetič, prisotni pa so bili tudi drugi. / DD

SNG NOVA GORICA Premiera - Vdovin zmenek

Od nekdaj nasprotujoča si bregova

Da sta si moški in ženski spol nasprotna že iz časa naših prastaršev, se očitno izrisuje v drami *Vdovin zmenek*, ki je bila prvič uprizorjena na Slovenskem kot koprodukcija Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in Mestnega gledališča Ptuj v režiji Igorja Samoborja, enega od stebrov SNG Drama Ljubljana, ki se je v sezoni 2009/2010 prvič predstavil kot režiser v komediji *Kuhinja po meri, vsakdanje srhljivke*, v koprodukciji Mestnega gledališča Ptuj in Gledališča Glej Ljubljana. Samobor je za svoje vrhunske igralske dosežke letošnji dobitnik prestižne nagrade Borštnikov prstan. Koprodukcijska predstava *Vdovin zmenek (The Widow's Blind Date, 1978)* ameriškega dramatika, scenarista, romanopisca in pesnika Israela Horovitza (1939) je v zelo dobrem prevodu Eve Mahkovic, njeni dramaturški razčlenitvi in prepričljivi premestitvi dogajanja v naše kraje, doživela dve krstni premierni uprizoritvi, prvo na Ptuju v letošnjem marcu, drugo pa v Novi Gorici 2. novembra 2012, v mali dvorani novogoriškega gledališča. Hladno vzdušje, ki veje iz te hipernaturalistične igre, pa tudi iz same postavitvene uresničitve, se je popolnoma ujemalo z razpoloženjem okrog dneva vernih duš. Uprizoritev na malem odru je še bolj vidno in občuteno poudarila naturalističnost dogajanja, tako da se je še gledalec sam hote ali nehote znašel v njem. Že sama scenska podoba je izjemno realistično (scenograf Branko Hojnik) uokvirjala prizorišče: oder se je namreč povsem realno spremenil v papirnico, v kateri so nagrmadeni snopi starega časopisnega papirja, ki čaka, da ga bo balirka, prava velika delujoča stiskalnica papirja, tako stisnila, da bo predelan v nov recikliran papir. Tako se bodo nekako prečistile tudi vse na njem natisnjene zgodbe. Žal se to ne dogaja s spomini, ne moremo jih namreč kar tako prečistiti in predelati, ker so pač del nas, kot pravi režiser Samobor v gledališkem listu. Take hude spomine, ki ob vsaki mali nerodnosti silovito privrejo na dan, si delita delavca v papirnici, Arnold Kozlevčar in Gregor Podlesek, ki ju poudarjeno naturalistično, v gestah, gibih in v povsem prepričljivih besednih in fizičnih izbruhih upodabljata igralca gost Primož Pirnat, pred leti tudi sam član SNG Nova Gorica, in Gorazd Jakomini. To sta dva nekdanja sošolca v podeželskem mestecu, kjer se nič ne dogaja, živita prazno življenje in ohranjata značajsko robatost in primitivnost, čeprav se skušata kazati vsaj malce bolj uglajena, ko k njim v papirnico pride na obisk Marta Orel (v izklesano hladni, a intenzivni interpretaciji Helene Peršuh), njuna nekdanja ovdovela sošolka, ki se je odselila v večje mesto, doštudirala, postala profesorica in se otresla tiste provincialne majhnosti. V domači kraj, kjer je ostalo vse tako, kot je bilo, ko ga je zapustila, se povrne po dvajsetih letih tudi zato, da bi razčistila stare, grozne, zelo boleče spomine, ki so jo neizbrisno zaznamovali in jo bremenijo. Ko je bila samo petnajstletna, jo je na šolski zabavi posilila skupina fantov, med njimi sta bila tudi Arnold in Gregor. Arnold jo je imel rad, pa je vseeno sledil drugim, Gregor je le brezvestno osvajal najlepša dekleta. Tak je ostal tudi v odraslih letih, nedorasel. Sploh je moški v drami predstavljen zelo nizko na racionalni in čustveni lestvici, zato pa ta svoj primanjkljaj skuša nadomestiti z grobostjo nad žensko, tudi z najbolj gnusnim dejanjem, s posilstvom. Dramski splet se v predstavi postopoma vse bolj občuteno razvija v neko rastočo napetost, izvor katere gledalec spoznava postopoma, saj v začetku le sluti, da se je v preteklosti med trojico nekaj zgodilo. Potem pa na lepem vse bruhne na dan. Spet se zgodi posilstvo, pa še umor. Arnold se kruto maščuje nad "prijateljem" Gregorjem. Vse se ciklično ponavlja, to je začaran krog: moški in ženski svet sta različna. Nikdar se ne bosta popolnoma stikala.

Moški se pač razlikuje od ženske po čustvovanju, razmišljanju. V drami je predstavljen kot robat, nikdar popolnoma dorasel, ki svojih najnižjih nagonov ne zna brzdati. V vsebini ne zaslutimo kakega sočutja ali katarzične rešitve; vse ostane po starem. Tudi preteklosti se žal ne da reciklirati. Morebitne mladostniške travme se ne dajo izbrisati.

Vdovin zmenek je odlično napisana, pa tudi v vsej svoji trpki resničnosti izvrstno prikazana drama, dosledna v režijskem konceptu, jasna v svoji kruti hladnosti. Z odmaknjeno neprizadetostjo poročevalca dogodkov nagovarja, naj se s travmami soočimo, čeprav je to izjemno težavno, saj nam bo ob tem morda vendarle laže.

Ob še eni imenitno izvedeni predstavi se obiskovalci novogoriškega gledališča sprašujemo, ali se na širšem območju Goriške sploh zavedamo, kako dragocen kulturni biser - Slovensko narodno gledališče Nova Gorica - imamo v naši bližini, ki nas vselej trezno nagovarja pri odstiranju različnih tem, ki tarejo človeškega duha.

IK

Peta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici

Deklica s svetilko

Čez dvajset otrok se je v otožnem, poznem jesenskem popoldnevu v ponedeljek, 19. novembra 2012, zbralo z mamicami – tudi kakšen očka je bil zraven – v prijetni toplini mladinske sobe Feiglove knjižnice, na Verdijevem korzu v Gorici, na peti in zadnji Pravljični urici prvega letošnjega sklopa. V decembru, ki ponuja vrsto prazničnih prireditev, si še urice privoščijo kratek oddih in se bodo k otrokom povrnile v januarju 2013. Čarobne pravljične trenutke sta po pozdravu knjižničarke Martine Humar ustvarili dve predstavnici waldorfske metode poučevanja, Darja Brecelj Ipavec in Ana Bratina. Prva je nežno razvijala ljubko pravljico o deklici, ki je zmeraj nosila s seboj svojo prižgano svetilko, druga pa jo je spremljala na liro. Da bi ustvarili primerno ozračje, sta najprej povabili otroke v krog; skupaj so zarajali, zapeli in prikazali pesmico o jeseni, ko jesenska vila obarva lističe v tisočere barve in ti polagoma padajo na tla, medtem ko dežek šepeta in se živalice pripravljajo na zimsko spanje ... Otroci so nato posedli na blazinice in umirjeno spremljali pravljico o deklici s svetilko, ki ji je vetrček ugasil plamenček. Nihče ji ga ni mogel več prižgati, ne živalice ne predica ne čevljar ne otrok. To je zmoglo le sonce in deklica se je s spet prižgano svetilko veselo napotila proti domu in med potjo pomagala otroku najti žogo, zanetila je čevljarju ogenj in prižgala lučko pri predici. Mali cicibani so očarano opazovali pravljičarko, ki si je pri pripovedovanju pomagala z lutkami na nekakšnem odrčku z zeleno podlago in ob pripovedovanju res prižigala svetilke, da so ob koncu pravljične pripovedi brlele drobne lučke in razsvetljevale zadovoljne obrazke otrok ter s svojo toplino segale v njihova srčeca. Spet se je izkazalo, kako lepo, intimno, otrokom prijazno ozračje znajo pričarati pravljičarke, ki se ukvarjajo z waldorfsko metodo, in kako to pomirjujoče vpliva na malčke. Ti so se po končani pravljici še posladkali z jabolčnimi krhlji, ki sta jim jih ponudili pravljičarki.

Otroci so tudi tokrat z dobro založenih polic izbrali ilustrirane knjige, si jih izposodili pri knjižničarkah in z njimi veselo odšli domov, kjer bodo ob njihovih vsebinah lahko doživeli druge navdušujoče pravljične dogodivščine.

IK

Slovensko stalno gledališče

110 okusnih let na gostovanju v Špetru

V nedeljo, 25. novembra 2012, se je predstava 110 okusnih let v zamisli in režiji Sabrine Morena, z Vesno Guštin in Laro Komar, "preselila" v Benečijo, v Kulturni center v Špetru. Izvedenka za kraško kuhinjo Vesna in njena nečakinja Lara,

SSG-TSS foto Agnese Divo

zaljubljena v francoskega režiserja, sta zabavali občinstvo z dvojezično ponovitvijo predstave 110 okusnih let. Komedija o ljubezni in kuhinji je z velikim uspehom gostovala v dvoranah številnih društev na Tržaškem, Goriškem in v Sloveniji in je med Beneškimi Slovenci zaživela s sodelovanjem Inštituta za slovensko kulturo, KD Ivan Trinko in KD Rečan. Pred začetkom predstave je potekala uradna predstavitev programa sezone Slovenskega stalnega gledališča za Benečijo.

Odločilni bodo glasovi vernih volivcev s politične desnice

Borut Pahor, boljša izbira za novega predsednika Slovenije

V Sloveniji se politična mrzlica v pričakovanju izvolitve novega predsednika države vzpenja do vrelišča. V javnosti nastaja občutek, kot da je obstoj države odvisen od tega, kdo od obeh kandidatov, to pa sta dr. Danilo Türk in Borut Pahor, bo izvoljen za nosilca najvišje predstavniške funkcije v državi. Bolj dejavni in vztrajni so bili v končnem delu predsedniške kampanje v volilnem štabu sedanjega predsednika, Borut Pahor pa je vsak dan delal v podjetjih in delavnicah in tako prihajal v neposreden stik z volivci, kar je v javnosti vzbujalo ugodne odzive in simpatije. Ob tem pa so v državi nastajali dogodki, ki so povzročili dodatno zaskrbljenost javnosti glede premagovanja krize in drugih težav. Opozicijska stranka Pozitivna Slovenija ponavlja grožnje z referendumi, ki bi blokirali uresničevanje reform in preprečili izvajanje že sprejetih vladnih ukrepov za vnovični zagon gospodarstva.

Borut Pahor

Zaradi takih procesov in možnih blokad je zaskrbljena tudi Evropska komisija, Janez Janša pa opozarja, da bi grožnje z referendumi in zbiranje podpisov zanje v sedanjih kritičnih razmerah lahko privedli k temu, da bi Slovenija morala zaprositi za mednarodno finančno pomoč. Zoran Janković, predsednik Pozitivne Slovenije, se odziva tako, da ponavlja, da Janševa vlada ni legitimna ter bo zaradi tega on kmalu postal novi slovenski premier.

K poslabšanju vzdušja so prispevali dogodki v Mariboru, kjer je množica pripravila pogrom zoper župana Franca Kanglerja. Povzročil naj bi deset kaznivih dejanj in bil glavni krivec za gospodarsko krizo in splošno osiromašenje po velikosti drugega slovenskega mesta. SLS ga je izključila iz članstva, župan pa noče odstopiti in zato se trenja, ki so jih poimenovali kot mariborsko vstajo, nadaljujejo. Na dogodke v Mariboru, in potem ko so mnogi slovenski župani izrekli podporo in solidarnost Francu Kanglerju, med njimi je tudi celjski župan in nekdanji predsednik stranke Bojan Šrot, se je z nepričakovano odločitvijo odzval sedanji predsednik SLS Radovan Žerjav. Sklenil je namreč, da na prihodnjem strankinem kongresu ne bo več kandidiral za položaj predsednika. Ni pa sporna njegova funkcija v vladi, kjer ostaja minister za gospodarstvo. Njegova odločitev glede predsedovanja stranki vlade očitno ne bo omajala, čeprav je Radovan Žerjav ponovil zaskrbljenost, ker se v slovenski politiki ni mogoče o ničemer dogovoriti.

Razmere se v Sloveniji v veliki meri poslabšujejo in odnose med ljudmi zastrupljajo tisti politiki ali javne osebnosti, ki gojijo predsodke in sovraštvo do svojih resničnih ali pa le namišljenih nasprotnikov. Zaznavni so v obeh političnih taborih, v t. i. levem in v t. i. desnem, kjer se eno sovraštvo oplaja z drugim. Do Janeza Janše zelo nestrpno, po mnenju in ocenah mnogih celo sovražno, nastopa sociologinja in znana političarka Spomenka Hribar. Nespoštljiv in grd besednjak zoper Janeza Janšo uporabljajo tudi Zoran Janković, ljubljanski župan in predsednik stranke Pozitivna Slovenija, sindikalni voditelj Branimir Štrukelj, politični analitik Vlado Miheljak, pa posamezni časnikarji in uredniki, privrženci levega političnega območja. Osupli smo lahko ob tem, kar je v ljubljanskem časniku Dnevnik preteklega 17. novembra napisala dr. Alenka Zupančič-Žerdin. Po njenem "imamo v Sloveniji predsednika vlade, ki že samo s tem, da se pojavi in odpre usta, v trenutku razkolje družbo. Ja, za razkol je čisto dovolj eden". Časnikarju časopisa Delo Borisu Ježu pa se je zapisalo, "da gre pri Janezu Janši za človeka, ki mu iz oči sevajo ljudomrznost, večno slaba volja, sovražnost, nestrpnost in podobna negativna čustva. Vse to pa skriva za slabo igranimi nasmeški". Politični analitik in komentator dr. Miha Kovač se je v nekem zapisu vprašal, ali predsednik stranke Pozitivna Slovenija, Zoran Janković, pripravlja puč, to je državni udar. To domneva zato, ker se je predsednik srbske vlade Ivica Dačić med nedavnim uradnim obiskom v Sloveniji, po pogovorih z našim predsednikom vlade Janezom Janšo, v tajnosti na skupni večerji sestal z Zoranom Jankovićem, največjim nasprotnikom Janeza Janše. Dr. Miha Kovač meni, "da je šlo za skrajno bizarno, to je zelo čudno in nenavadno dejanje". Vzdušje v Sloveniji pred predsedniškimi volitvami pa je slabo tudi zaradi še nekaterih dogodkov, ki vzbujajo zaskrbljenost, negodovanje in kritike javnosti. Gre, denimo, za prihod agentov kriminalistične policije in zaslišev anje nekaterih poslancev Pozitivne Slovenije v državnem zboru, grožnjo z novo in časovno neomejeno stavko javnih oz. državnih uslužbencev, spore v vrhu pravosodja zaradi pravno spornega sojenja skupini mednarodnih prekupčevalcev z mamili, korupcijo, ki se je razširila v vse sestavine in strukture države, za groba in žaljiva pisma zoper sedanjo oblast in Janeza Janšo, ki jih posamezniki pošiljajo časnikom, in za razne druge zadeve. Najbolj pa zagotovo zaskrbljajo grožnje z nasiljem, ali pa celo pozivi za začetek revolucije v Sloveniji.

Kandidata za novega predsednika države v takem vzdušju končujeta kampanjo in soočanja na televiziji. V kampanjo se je intenzivno vključil tudi nekdanji predsednik Milan Kučan. V odprtem pismu je Boruta Pahorja pozval, naj dokaže trditev, da Slovenijo upravljajo in vodijo tako imenovani strici iz ozadja, med katerimi naj bi bil tudi Milan Kučan. Dodajamo, da o t. i. stricih iz ozadja slovenski mediji pišejo že dalj časa. Borut Pahor v svojem odgovoru Milanu Kučanu ni navedel nobenega imena in primka domnevnih stricev, ki naj bi iz ozadja določali usodo Slovenije.

Kar zadeva možne izide drugega kroga predsedniških volitev v nedeljo, 2. decembra, navajajo dve možnosti. Če bo volilna udeležba nizka, približno taka, kot je bila v prvem krogu volitev, bi zmagal Borut Pahor, če pa bi volivci desnega političnega območja v precejšnjem številu ostali doma, na volišča pa bi v večjem številu kot v prvem krogu prišli privrženci dr. Danila Türka, bi zmagal on. V novi številki časnika za družbo in kulturo Slovenski čas je Andrej M. Poznič zapisal, "da so kristjani v Sloveniji v drugem krogu volitev postali jeziček na tehtnici, ki bo odločal, kdo bo naslednjih pet let predsednik države. Borut Pahor sicer ni najboljša izbira, saj je vodil vlado, ki nas je pripeljala na beraško palico. Kljub temu pa mu moramo priznati bolj spoštljivo držo in odnos do drugače mislečih, kot pa ju ima sedanji predsednik. Prav tako moramo Borutu Pahorju priznati, da v njem ni sovraštva do slovenske politične pomladi in predsednika sedanje vlade, Janeza Janše. Je tudi realen politik, ki priznava, da so ukrepi zoper krizo in za sprejem reform, ki jih sprejema vlada, nujni. Ob komentiranju volitev novega predsednika države Slovenije so v reviji Svobodna misel zapisali, da bo po njihovo potrebno povezati politično levico. Samo tako naj bi imela možnost zmage na prihodnjih državnozborskih volitvah. Levica pa mora dobiti močnega voditelja, pri tem pa ne omenjajo Zorana Jankovića, ki pa hoče na vsak način postati vodja celotnega bloka politične levice v Sloveniji. Avtor komentarja v reviji Svobodna misel, časnikar Gojko Bervar, meni, da bi bil za novega voditelja slovenske politične levice najbolj primeren in usposobljen dr. Danilo Türk. Kot da so se pri omenjeni reviji, ki velja tudi za glasilo nekdanjih partizanov, sprijaznili s tem, da dr. Danilo Türk v nedeljo, 2. decembra, morda ne bo ponovno izvoljen za predsednika Slovenije.

Marijan Drobež

V nedeljo odločilni razplet

Zadnji dnevi Danila Türka?

Slovenija se pripravlja na drugi krog predsedniških volitev, ki jih Borut Pahor skoraj ne more več izgubiti. Mimo vseh predvolilnih anket, ki jim dejansko nihče ne verjame, mimo neverjetnih preobratov, ki so v Sloveniji vedno možni, pa kaže današnje razmerje moči le nekaj dni pred odločilnim drugim krogom zelo izrazito prednost nekdanjega predsednika vlade. Kljub vsemu sta bili torej Pahorjeva politika in predvsem njegova volilna kampanja uspešni (pogojnik je seveda do nedelje zvečer pri tem nujno potreben). Poglejmo zato glavne točke, na katerih je Pahor zgradil preobrat in kje se je sedanjemu predsedniku Türku zalomilo.

Pahor se je postavil od začetka izrazito v nasprotje s Türkom: šlo je za velik riziko, ki bi Pahorja lahko stal kariero. S svojo potezo, ki se je marsikomu zdela pravi harakiri, je šel na vse ali nič. In kot dobremu govorcu mu je uspelo razkriti napake sedanjega predsednika. Uspelo mu je postaviti ločnico, po kateri spada Türk v t. i. Kučanov klan, in sebe prikazati kot levičarja, a neodvisnega od centrov "neformalne oblasti". Lahko bi rekli, da je v dvoboju med kandidatoma, ki bosta v nedeljo še zadnjič stopila drug proti drugemu na voliščih po vsej Sloveniji, bil eden od ključnih trenutkov vnašanje sintagme "strici iz ozadja" v volilno kampanjo. Res je, da je Pahor celo volilno kampanjo osnoval na svoji ljudskosti in neformalnosti v nasprotju z strogim, zapetim in vzvišenim Türkom, a prava Pahorjeva volilna kampanja se je začela takrat, ko je prvič izrekel znameniti stavek: *"Mojo vlado so zrušili strici iz ozadja"*. S tem se je še enkrat (tako kot je v preteklosti že storil) izrazito in jasno ločil od tiste levice, ki jo zastopa Milan Kučan. Sedanji predsednik pa se je vanjo ujel. V zadnjem letu je prav ta levica postala veliko bolj javna, strici iz ozadja so postali strici iz ospredja: vsem na očeh so od zadnjih parlamentarnih volitev delovali pri belem dnevu. Začenši z obredom "ustoličevanja" Zorana Jankovića. Na povsem upravičena novinarska vprašanja, naj vendar pove, na koga Pahor misli, ko uporablja besedno zvezo "strici iz ozadja", se je nekdanji predsednik vlade izogibal konkretnemu odgovoru, češ da je samoumevno, na koga misli. Na isto vprašanje, ki mu ga je javno zastavil Kučan, pa je Pahor dejal, da kandidira zato, da bi združeval, in ne zato, da bi razdruževal. In taki diplomatski izgovori so se Pahorju kar posrečili. Le nekaj dni potem je bilo mogoče na socialnih omrežjih zaslediti številne zbadljivke, ki so letele večinoma na Kučana.

/ str. 14

Andrej Černic

Kratke

Škofijska gimnazija Vipava / Adventni večeri 2012

Klub krščanskih izobražencev Ajdovščina vabi na Adventne večere 2012 v škofijski gimnaziji Vipava. V petek, 30. novembra 2012, bo zgodovinar in filozof Jože Dežman spregovoril o temi Vest in samozavest. Sledil bo dokumentarni film Vroče sledi hladne vojne. V petek, 7. decembra 2012, bo prišla v goste mag. Nadja Pregeljc, ki bo razvila temo Krščanska etika Filipa Terčelja; gostji večera bosta tudi vokalni skupini Šumljak in Grlica Budanje. Zadnji petkov večer bo 14. decembra 2012. Prof. Marjeta Žebovec bo predavala o temi Verna ženska v slovenskem leposlovju. Vsa srečanja bodo ob 20. uri.

SNG Nova Gorica / Ustanovna seja Sveta zavoda

V torek, 20. novembra 2012, je bila v SNG Nova Gorica ustanovna seja Sveta zavoda. Prisotni so bili vsi novo imenovani člani (8. 11. 2012 jih je imenovala Vlada Republike Slovenije): Matjaž Kulot, mag. Elena Zavadlav Ušaj, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar in Zorko Kenda. Svet zavoda je soglasno izvolil predsednika Sveta Matjaža Kulota, za podpredsednico pa mag. Eleno Zavadlav Ušaj.
Za tajnico Sveta zavoda je bila izvoljena Barbara Skorjanc.
Seja Sveta zavoda bo v četrtek, 29. 11. 2012.

Peš iz Vipave v Trst kot predniki s "kareto"

Pa naj še kdo reče, da so mladi današnjih dni brez projektov in zamisli. Če se njihovi življenjski cilji v času krize soočajo z vse težjimi možnostmi realizacije, še ne pomeni, da je ustvarjalnost mladih ljudi zatrta v kali. Gre za neustavljivo, naravno silo fascinantnih oblik, ki obnavlja in poganja zgodovino.
Svoj podvig pa so zlahka, a ne brez truda, izvedli štirje junaki iz zgornje Vipavske doline. Peš so opravili pot iz Vipave v Trst, in sicer po poteh svojih starih mam in očetov. Pred stoletjem so namreč številni Vipavci pešačili s "kareto" v Trst in kaj prodajali oz. kupovali, kar je bilo takrat težko najti. Tržaški Kras je poznal mlekarice, iz Istre so hodile šavrinke, kmetje pa so hodili tudi globlje s Krasa in celo iz krasne doline pod Nanoško planoto. Novodobni pešci so kljub spremenjenemu stilu vsakdana, asfaltiranim potem in prometnemu spremstvu atvomobilov podoživeli, kar jim je razvoj družbe olajšal. Pa vendar, to so poti, ki tudi v 21. stoletju imajo veliko pomena.

Pot so opravili v petek, 16. novembra, s temi etapami: Dolga Poljana-Planina-Gaberje-Kobdilj-Kopriva-Dutovlje-Kreplje-Dol pri Vogljah-Opčine-Trst, kar znese dobrih 40 kilometrov. Velika dolžina poti je zahtevala uhojene noge in trdo psihično pripravo. Štirje junaki (David, dva Marka in Franko) so razdaljo prepešačili v dobrih sedmih urah. Da ne bi vse ostalo pri hoji, so končano pot proslavili na Velikem trgu v Trstu, kjer sem se jim pridružil zato, da smo lahko v kvintetu zapeli ponarodelo Vstajenje Primorske.
Za pot nazaj domov so bili dogovorjeni za prevoz do Piščancev, kjer so obiskali prijatelja in sošolca enega izmed članov pohoda Andreja Boleta. Ukvarja se z vinarstvom, kraljevsko panogo vipavskih ljudi, tako da si so imeli možnost ogledati in preizkusiti nekaj odličnih letnikov vitovske grganje, črnine, malvazije in drugih. Pred vrnitvijo so imeli še postanek v Godnjah pri Dutovljah, kjer so v hramu zapeli, potem pa domov k zasluženemu počitku. / JŠ

Lavričeva knjižnica ob koncu projekta Primorci beremo

Lavričeva knjižnica Ajdovščina ob koncu projekta Primorci beremo 2012 vabi v ponedeljek, 3. decembra 2012, ob 18.30 na srečanje z Vladimirjem Habjanom.
Znani slovenski alpinist, planinski vodnik, gorski reševalec, publicist in fotograf je tudi urednik Planinskega vestnika. Izmed njegovih številnih knjig s planinsko tematiko so letos v bralnem projektu Primorci beremo 2012 prebirali knjigo Čez rob. V uvodu je zapisal, da se "... včasih tudi malemu človečku zgodijo velike zgodbe". Te zgodbe bo ta večer delil s poslušalci. Večer bo povezovala Irena Mušič Habjan.
Vsem, ki so v projektu Primorci beremo 2012 prebrali vsaj šest knjig, bodo podelili zaslužena priznanja in knjižno nagrado. Srečanje bo v prostorih Lavričeve knjižnice v Ajdovščini, na Cesti IV. prekomorske 1.

Država varčuje celo pri umirajočih - zapira se Hiša hospica

Prva hiša hospica v Sloveniji, ki od decembra 2010 dalje deluje v okviru Slovenska društva hospic, bo konec leta zaprla vrata. Tako so se zaradi nevzdržnega finančnega stanja bili primorani odločiti na Upravnem odboru društva. Hiša tone v rdečih številkah. Država je dala zagotovilo o financiranju že leta 2009, a koncesije, na kateri bi za ta sredstva lahko kandidirali, do danes ni razpisala. Dejavnost, s katero se hiša ukvarja, je paliativna oskrba (celostna oskrba hudo bolnih v končni fazi življenja in njihovih svojcev). V letošnjem 9-mesečju so zavetje nudili 89 umirajočim, pomoč in podporo pa tudi njihovim 205 svojcem. Hiša za svoje najbolj osnovno preživetje potrebuje 450.000 evrov letno. Lahko ji vsakdo pomaga z darom 10, 20, 50, 100 evrov (http: //drustvo-hospic. si/? page_id=313). Za hospic zahtevajo takojšnjo ureditev statusa in razpis koncesij.
Slovensko društvo Hospic: http: //drustvo-hospic. si
https: //www. facebook. com/slovensko. drustvo. hospic

Z 9. strani

Z veliko iznajdljivostjo...

Vse sestavine dobro premešata v velikem loncu in tako nastane ogromna palačinka, na katero razmažeta marmelado kar s smučkami, in si zaželita dober tek. Tamalo in Taveliko sta prisrčno pristno in sproščeno, s čisto otroškimi gibi in kretnjami zabavno upodobili Ana Facchini, ki je že velikokrat zelo plastično izkazala svoje neštete preobrazbene veščine, in Medea Novak, ki se zna tako spretno in živahno vživeti v like, namenjene otroškim očem. Živalske like, Petelina, Kravo, Kokoš, in Žakelj ter norčavi robot Marmeladomat, ki v predstavi pestrijo dinamičnost celote, sestavljene iz vrste nanizanih dogodkov, je na humoren in ustvarjalno kar se da domiseln način prikazal gost Andrej Zalesjak, diplomant na AGRFT. Pri obdelavi kretenj, mimičnih izrazov in giba je igralcem bil v veliko oporo znani mojster mima in pantomima Andres Valdes. Še posebno živalice so zato dobile vse svoje smešne "vedenjske" značilnosti, ki so jih otroci takoj zaznali in se ob njih glasno smejali. K splošnemu uspehu predstave prispevajo tudi pisani kostumi in veliki scenografski elementi (Nataša Černoša), pri katerih kraljujejo rdeči lonec z belimi pikicami, prečudni marmeladomat in ogromna palačinka. Vse je začinjeno z izvirno glasbo Mirka Vuksanovića, ki je že postal "hišni" glasbenik in zna vselej najti pravi glasbeni ključ do otroškega srca. Lektorsko delo je kot vedno skrbno opravil Srečko Fišer, za osvetlitev pa je poskrbel mojster oblikovanja luči Samo Oblokar.

Foto Pavšič Zavadlav

Skratka, Zajtrk je čudovita, izredno ljubka predstava, ki nima kakšnih visokoletečih vzgojnih ambicij, želi le zabavati (tudi odraslo občinstvo!) in prišepniti, da se z iznajdljivostjo da marsikaj doseči, tudi pripraviti palačinko velikanko. Po premieri so bili v Rotundi gledališča slastnih palačink z različnimi nadevi deležni vsi prisotni otroci.

Grozljivi podatki iz Hrvaške

V prometnih nesrečah je umrlo za manjše mesto ljudi

Hrvaško društvo družin ponesrečenih v prometu je objavilo, da je od leta 1991 na hrvaških cestah umrlo 16.900 oseb, 420.457 pa jih je bilo poškodovanih. Kot so poudarili, je to enako "izbrisu" mesta v velikosti Poreča ali Samoborja, ranjenih pa je bilo za območje celotne Istrske županije.

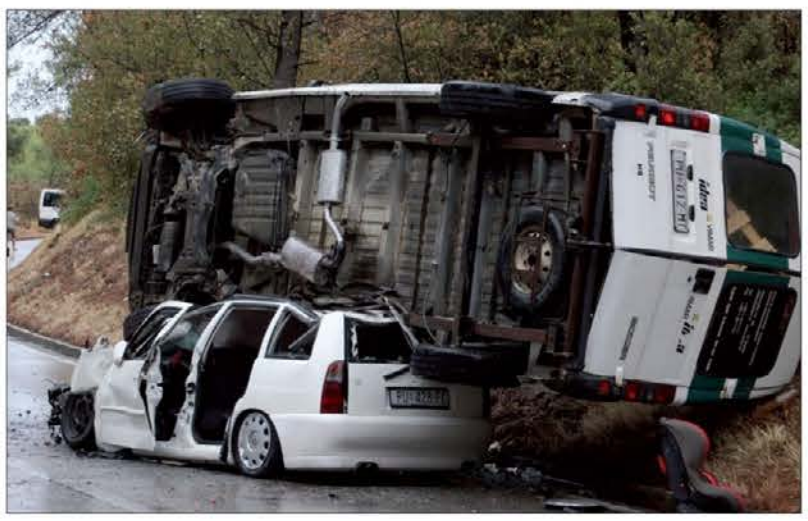

V dobrih 20 letih je na Hrvaškem v prometnih nesrečah umrlo več ljudi, kot jih je umrlo med vojno. Gmotno škodo so ocenili na 12 milijard kun (1,6 milijona evrov) letno, kar je več kot tri odstotke bruto družbenega proizvoda (BDP). Tako poroča Večernji list.

Vsaka peta žrtev v prometu je bil mladi voznik, star od 16 do 24 let, vsaka sedemnajsta umrla oseba ni imela vozniškega dovoljenja. Vsaka druga umrla oseba je bila vinjena, vsaka šesta pa je bil pešec.

Kot so še sporočili iz omenjenega društva, so 62 odstotkov vseh prometnih nesreč povzročili vozniki, ki so bili pod vplivom alkohola, ter mladi in vozniki brez vozniškega dovoljenja.

Poudarili so tudi, da je bilo 90 odstotkov voznikov, ki so odgovorni za hude prometne nesreče, obsojenih na pogojne kazni. Zaradi tega so zahtevali, da se pristojnost za varnost v prometu prestavi z notranjega na prometno ministrstvo in uvedejo ostrejše kazni za povzročitelje prometnih nesreč, ki so se končale s smrtnim izidom ali invalidnostjo.

Opozorili so tudi na posledice, ki jih trpijo družine ponesrečenih v prometu. Pogosto gre za različne bolezni, ločitve zakoncev ter celo samomore. Zato so predlagali tudi nacionalni register prometnih žrtev, ki bi spremljal tudi družinske posledice.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. novembra, ob 14. uri.

Slovenija / Posebno poročilo o projektu Zagovornik - glas otroka

Več tisoč otrok se ne more zanesti na starše

Ob 23. obletnici sprejetja Konvencije o otrokovih pravicah je institucija varuh človekovih pravic javno objavila posebno poročilo o projektu *Zagovornik - glas otroka*, ki že pet let poteka v koordinaciji varuha človekovih pravic, kjer so se odločili, da ga predstavijo širši javnosti in spodbudijo strokovne in politične razprave o njegovi nadaljnji usodi.

Namen projekta *Zagovornik - glas otroka* je z delovanjem zagovornikov zagotoviti učinkovito izvajanje pravice otrok, da imajo v vseh postopkih, procesih in dejavnostih, ki jih zadevajo, možnost izraziti svoje mnenje in spremljati, kako se to dejansko upošteva.

Poročilo navaja, da v Sloveniji nekaj tisoč otrok izhaja iz nefunkcionalnih družin, v katerih se otroci na svoje starše ne morejo zanesti. Po mnenju pripravljavcev poročila so podatki "alarmantni".

V času priprave objavljenega poročila maja letos je bilo 88 zagovornikov, ki so bili postavljeni nekemu otroku s soglasjem staršev ali z odločbo centra za socialno delo, do letošnjega leta pa so zagovornika postavili 237 otrokom. Ob tem sodelujoči ugotavljajo, da so potrebe za postavitev zagovornika velike in da je število dosedanjih zagovorništev pokrilo le manjši del potreb.

Kot so sporočili, bodo varuhovo posebno poročilo o projektu ob dnevu človekovih pravic, 10. decembru 2012, poslali tudi v razpravo poslankam in poslancem državnega zbora, saj menijo, da se mora zakonodajalec seznaniti z dosedanjim delom na tem področju in odločiti o načinu in obliki nadaljnjega razvoja projekta.

Že zdaj pa pripombe in stališča zainteresiranih, še posebej nevladnih organizacij s področij otrokovih pravic, pričakujejo na elektronskem naslovu *info@varuh-rs. si* ali po pošti, lahko pa jih zainteresirani posredujejo tudi preko Facebook profila varuha človekovih pravic. Javno razpravo o projektu bodo končali z okroglo mizo, ki jo bodo organizirali prav tako 10. decembra na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani.

Konvencijo o otrokovih pravicah je pred 23 leti sprejela Generalna skupščina Združenih narodov. Konvencija zavezuje vse države pristopnice, da bodo pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki spoštovale otrokove koristi kot glavno vodilo.

Kot navajajo v instituciji varuh človekovih pravic, Slovenija sicer zagotavlja večino pravic, ki jih določa konvencija, "vendar pa nerazumljivo dolgo odlaša z ratifikacijo nekaterih pomembnih mednarodnih pravnih aktov, ki bi raven zaščite otrok še izboljšali". To so predvsem Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem, Konvencija o pravici otrok do stikov in Izbirni protokol h konvenciji o postopku sporočanja kršitev.

Kot še navajajo, je bil "žal" v začetku tega leta na referendumu zavrnjen družinski zakonik, ki bi, če bi bil uveljavljen, uvedel nekatere pomembne novosti in izboljšave na področju varstva otrokovih pravic. Med temi je tudi pravica otrok do svobodnega izražanja svojih mnenj, ki naj bi jo podrobneje uredil poseben zakon o zagovorništvu otrok.

S 13. strani

Zadnji dnevi ...

Med bolj domiselnimi je bila tudi ta: *"Po Milanu Kučanu je Borutu Pahorju pisal tudi Clark Kent in ga pozval, naj, če si le upa, javno razkrije, kdo je Superman"*. Očitno se je tehtnica, tudi med tradicionalno levičarskimi volivci, nagnila na Pahorjevo stran.

Strici iz ozadja so namreč, tudi na levem političnem polu, postali nekoliko "moteči". In predsednika Türka so moteči elementi vseskozi obdajali. Kučan ga je vselej hvalil, da je zelo dober predsednik, Türk je bil stalni gost proslav Zveze združenj borcev in njenega predsednika Janeza Stanovnika: ob njem je bil tudi januarja letos, ko je Stanovnik leta 2012 v Dražgošah vpil proti Američanom, da so imperialisti. In predsednik Türk ni niti trznil. Usodno se je sedanji predsednik vezal tudi na Zorana Jankovića: najprej je lani po volitvah iskal precej votle in izumetničene izgovore, zakaj je Janković naravnost idealen kandidat za mesto predsednika vlade in zakaj Janša ne. Vzajemna podpora je bila za Türka slaba poteza, predvsem zaradi padca Jankovićeve popularnosti, obtožnice, ki je bila medtem vložena na Jankovićev račun, in preiskav ter rubežev na račun Jankovićeve družine, ki so že tako pogost pojav, da bi iz njih lahko začeli snemati soap opere. In kljub vsem negativnim konotacijam, ki jih "strici iz ozadja" doživljajo v zadnjih mesecih, ostaja njihova podpora Türku ne samo neomajna, ampak celo glasnejša. In to je sedanjemu predsedniku začelo vse bolj najedati popularnost: namesto da bi se Türk od "stricev" ogradil in jih kvečjemu prisilil stati v zadnjih vrstah med svojimi javnimi nastopi, jih še vedno ima za zveste spremljevalce in za (ne) prijetno podlago na vsaki predvolilni fotografiji in posnetku.

Pahorju je uspelo vzpostaviti to razliko: za Türkom so strici iz ozadja, za mano jih ni. In to ga je nagradilo, kljub temu da je bil zelo povprečen in dokaj neuspešen predsednik vlade. Njegove predvolilne delovne brigade in zastonjske delovne akcije sicer res ne spadajo na nivo predsednika republike, a kaj, ko je Türk zagrešil precej več in hujših napak. Geslo "gotof je"!, ki je v pristnem mariborskem narečju v zadnjih dneh pokazalo, kaj si Mariborčani mislijo o svojem županu Francu Kanglerju, postaja splošno geslo nezadovoljstva Slovencev nad politiko. In verjetno je, da bo v nedeljo žrtev tega gesla še en Mariborčan, predsednik Danilo Türk.

Ad formandum

Na Ad formandumu v Trstu sprejemajo prijave na tečaje s kmetijskega področja.

Splošno kmetijstvo

Potrdilo o uspešno končanem tečaju je nepogrešljiv dokument za vsakogar, ki želi koriščati prispevke, namenjene kmetijski dejavnosti iz programa za razvoj podeželja 2007/2013 ukrep 112. To velja predvsem za mlade, ki se nameravajo posvetiti kmetijski dejavnosti in lahko samo z omenjenim potrdilom dokažejo svojo poklicno usposobljenost. Ne glede na koristnost pridobljene diplome je tečaj iz splošnega kmetijstva strokovna obogatitev, saj zajema vse najpomembnejše vidike te gospodarske dejavnosti. Tečaj je namenjen polnoletnim osebam, ki se s kmetijstvom že ukvarjajo, in tistim, ki jih sektor zanima. Vsebine zadevajo splošno kmetijstvo, tehnike gojenja rastlin (vinogradništvo, oljkarstvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo, cvetličarstvo), živinorejo, ekonomiko kmetijstva in upravljanje podjetja. Predvidene so praktične vaje na terenu in vodeni ogledi kmetij. Tečaj traja 150 ur in stane 300 evrov (samo 2 evra na uro).

Upravljanje kmečkega turizma

Tečaj usposablja za vodenje kmečkih turizmov, hkrati pa omogoča tečajnikom, ki ga uspešno končajo, koriščenje subvencij, ki so predvidene po deželnem zakonu 25/1996. Tečaj je namenjen kmečkim podjetnikom in tistim, ki jih ta sektor zanima. Vsebine zadevajo ekonomiko in vodenje kmečkega in agrituističnega podjetja; HACCP v živilskem sektorju, prehrambeno tehnologijo (obdelava hrane, sira, mesa), pripravo tipičnih jedi s praktičnimi vajami v kuhinji; marketing in psihologijo prodaje. Tečaj traja 100 ur in stane 200 evrov (samo 2 evra na uro).

Zainteresirani naj se čim prej zglasijo na sedežu Ad formanduma v Trstu (ul. Ginnastica 72, tel. 040.566360, ts@adformandum. org).

Ko otožnost razjeda dušo ...

Pesem o Bakarski vali

V deževnem sobotnem popoldnevu, izgubljenem med novembrsko otožnostjo in prihajajočim decembrom, utrujena in naveličana vsega, ne vem, kaj bi. Morda se to dogaja vsakomur, ki ves teden samo teka med opravki in razočaranji, ob koncu tedna pa ni v njem nič več tistega, čemur pravimo veselje.

V takih dnevih, ko je poleg vsega tudi poletje daleč in mi brskanje po internetu ne pomeni več veliko, grem na You Tube in si poiščem kako staro dalmatinsko pesem, tako, ki ima v sebi sanje in nostalgijo, sonce in življenje, žalost in veselje. Pogostokrat je to Bakarska vala, pesem o Bakarskem zalivu, tistem zalivu, ki sta mu težka industrija in koksarna v minulem stoletju ukradla dušo, pa je vendarle preživel in skušal na novo zaživeti. Bakar je seveda kraj, mimo katerega se poleti peljemo, in vendar nikoli ne ustavimo. Ker tam nimamo kaj iskati. Vsaj mi, ki si želimo lepih plaž in čiste vode. Morda mi je prav zato tako pri srcu pesem, ki poje o ljubezni domačina do tega zaliva, o vračanju v domači Bakar, o kraju, kjer ob izteku sanj in mladosti išče varnosti v objemu najlepšega in najdražjega zaliva. In to varnost mu Bakarska vala tudi nudi, tam mu burja in jugo ne morete do živega, tam je njegov dom in vse to, kar ima rad.

Poslušam pesem, ki je polna otožne nostalgije, polna neskončne ljubezni, polna lepote in morja. In se sprašujem, kje je moja Bakarska vala, kje je moj zaliv. In kam se bom sploh vračala, ko bom začutila, da prihaja jesen. Vem, da se tudi drugim dogaja brezbrižnost in naveličanost.

Taki časi so, da se ne da več sanjati, da ni več prostora za pesmi in nostalgijo. Da ne verjamemo več v nič in samo še rinemo naprej med delom in družino, med bornim zaslužkom in denarjem, ki ga država, ali bi morda lahko celo rekli, Evropa, grabežljivo trga iz naše denarnice. V teh časih, ko nas ugonablja to prikrito nasilje in ni okoli nas nič več človeškega, smo izgubili vse, v kar smo verjeli, tudi domovino, tudi dom, tudi sonce in razigranost. In preveč smo se postarali v srcih, da bi še lahko zapeli ali da bi sploh razumeli melodijo, ki govori o ljubezni, o lepoti, o domu. Vsega tega namreč nimamo več, pa tudi nikogar nimamo, da bi mu posvetili pesem. Ker smo sami in odtujeni, razočarani in utrujeni.

Sprašujem se, zakaj. Vem, da tega ne občutim samo jaz, prijatelj na Fbju mi pravi, da sploh ne piše več, da sploh ne gre več do morja, da mu že vse preseda. Spet drugemu je tako hudo, da je zapadel v depresijo in odklanja življenje. Tisto življenje, ki sva se ga v mladosti skupaj veselila in v katerega sva verjela. Ne samo v življenje, tudi v to sva verjela, da bova lahko spremenila svet. Tedaj, ko smo vsi trije bili še študentje in smo skupaj sanjali in prijateljevali ter s polnimi jadri pluli k naši Bakarski vali.

Hudo mi je za prijatelja, sama pri sebi se zaklinjam, da mene življenje ne bo premagalo, ne sme, stisnem pesti, ker me jezi, a vem, da moram naprej. Zase in za vse tiste, ki tega ne morejo več. Ker sem po značaju bojevnik, vem, da zame tisto jutro, ko ne bom enostavno več hotela vstati in bom rekla, vsega mi je dovolj, ne bo prišlo nikoli. Vsaj tako upam. Pa vendar vem, da ne verjamem v pesem o Bakarski vali, da se ne znam več smejati na vse grlo, kot sem se znala nekdaj, in kar je še najhuje, da vsak dan bolj preziram ljudi, da se jih izogibam, da ne maram več pogovora, da ne znam poslušati. In vsak dan sem bolj sama ...

Tudi zato, ker smo se s prijatelji porazgubili vsak na svoj konec in ne vemo več, kje je zaliv naše mladosti. Ob večerih se lahko pogovorimo le preko računalnika, še to vsak dan redkeje, ker je vse več dela in problemov in vse manj prostega časa in volje za klepet. Poslušam pesem o Bakarskem zalivu, o burji in jugu, o vračanju. Vem, da je to tudi pesem o tistih večerih v gostilni, ko utrujen od trdega dela vendarle sedeš med prijatelje in se razjočeš nad dnevom. Ker to pomaga. In potem se stekata pesem in vino in v noči se počasi prižiga upanje na boljši dan. Kajti človeku je najtežje, ko je sam, ko ne ve, komu bi potožil svojo bolečino in razočaranje, ko so ga valovi odnesli predaleč na odrto morje in sploh ne ve več, kje je zaliv z varnim privezom. Kje je Bakarska vala.

V tej svoji samoti poslušam pesem o kvarnerskem zalivu, glasba mi počasi seže do srca in odganja zle misli. Govori mi o prijateljstvu, o soncu in sama sebi prisežem, da si tega ne bom pustila vzeti, pa četudi so časi težki, pa četudi so nas zabubili v nekaj, kar imenujejo krizo, pa četudi nam počasi, a vztrajno jemljejo čisto vse.

Suzi Pertot

Trije pereči problemi KK Bor

Klic na pomoč dotrajanemu stadionu 1. maja

V soboto, 24. novembra, je bilo na Stadionu 1. maja v Trstu po zmagoviti tekmi košarkarjev Bora Radenska v dvorani društva Slavko Škamperle srečanje z nekdanjimi člani Košarkarskega kluba Bor, ki ga je vodstvo mestnega društva organiziralo z namenom, da bi opozorilo nekdanje tekmovalce in širšo javnost na problematike znotraj društva. Odziv je bil zadovoljiv, čeprav so odborniki pričakovali še večjo prisotnost predvsem nekdanjih igralcev iz preteklih desetletij. Gre pa omeniti, da je bilo tudi veliko telefonskih klicev, odgovorov na poslana pisma in nasvetov po elektronski pošti, ki dokazujejo dokajšnjo navezanost na društvo.

V ospredju so bili trije najbolj pereči problemi, s katerimi se ukvarja klub: pomanjkanje odbornikov, finančne težave in kritično stanje športnega središča Stadiona 1. maja. O njih sta spregovorila predsednik in podpredsednik KK Bor Bruno Kneipp in Renato Štokelj. Odborniška figura se je zelo spremenila, saj mora športni delavec danes imeti trdno podlago na področju računalništva (vsaj za potrebe košarkarske zveze) in dobro poznavanje italijanske davčne oblasti ter knjigovodstva. Glede financiranja kluba in vloge sponzorjev je bilo podčrtano, da se pri KK Bor trudijo, da sta vidljivost in nega pokroviteljev primarna skrb, toda kljub temu se zaradi splošne gospodarske krize priliv podpornikov krči. Najbolj boleča točka pa je v vsakem primeru stanje dotrajanega Stadiona 1. maja. Organizatorji večera so izkoristili prisotnost prvega moža Športnega združenja Bor Igorja Kocijančiča, da je orisal trenutni položaj in prizadevanja odbora za rešitev problema sredstev bodisi za vzdrževanje objekta bodisi predvsem za njegovo prepotrebno temeljito posodobitev. Odbor ŠZ Bor vidi rešitev v tem, da bi bil Stadionu priznan status primarne manjšinske ustanove. Za dosego te namere načrtuje vrsto pobud.

V poglobljeni razpravi o tej temi (vanjo se je vključilo več poslušalcev) je Bruno Križman apeliral, naj bodo nastopi na poti do cilja odmevni in prodorni, kar je edini način, da bi stagnacija, značilna za manjšinsko stvarnost, ne pustila problema na mrtvem tiru. Še bolj kritičen je bil nekdanji Borov košarkar dr. Rado Race, ki je mnenja, da vrhovi slovenske narodne skupnosti v Italiji glede uvrščanja v primarne ustanove nimajo jasnih pojmov, katera naj bi bila demarkacijska črta med pomembnimi, vitalnimi in neobhodno potrebnimi organizacijami ter manj oziroma celo nepomembnimi, ki so uvrščene v to finančno ovrednoteno kategorijo.

Na sestanku so se tudi namenili izpeljati akcijo za pridobivanje "podpornih članov kluba" in sodelovati s ŠZ Bor v vseh pobudah, ki bi Stadionu dale solidne temelje za nemoteno in učinkovito delovanje v prid celotne naše skupnosti. V njem namreč ne tekmujejo zgolj športnice in športniki Borovih odsekov, ampak na Vrdelski cesti pri Svetem Ivanu vsako jutro telovadijo naši višješolci in je sploh pomemben center za druženje slovenske mestne mladine.

HC

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 135**

V tej rubriki sem se že večkrat vprašal, kaj sploh počnem tukaj, vedno iskreno, kot to počnem v vsakdanjem življenju, v družbi, v kateri se vse manj in tudi vse težje znajdem, pa čeprav vem, da k temu veliko doprinašajo leta, a ne samo ta, o tem sem trdno prepričan.

Veliko sem v avtu in ne bom vas utrujal s tem, da je v Gorico zadnje čase vse težje priti, saj imamo na osrednjem goriškem krožišču zadnje čase tudi pravi fenomen, semafor na krožišču je najbrž edinstvena pogruntavščina, ki ji ni para v svetu, in vse razlage, da je to potrebno, ker "delajo za nas", so odvečne. Ni potrebno biti noben modrec, da vidiš, kako neusklajena so dela na avtocesti, ki vodi do mesta, in v samem mestu tudi, če že ne še bolj, a zame so rezultati teh del porazni, saj porabim iz Ogleja do Gorice v jutranjih urah vsaj uro, če že ne več.

Pravijo, da pomaga poslušanje radia, ko si v dolgi koloni vozil; včasih je to res, včasih pa ne pomaga nič, niti misel na znan slovenski rek o potrpljenju, ki da je božja mast: enostavno si tam in ždiš, čakaš, da se bo kolona pred teboj premaknila, pospešiš in zaviraš. Ko končno prideš na vrsto in že misliš, da boš šel skozi rumeno, se prikaže rdeča in spet čakaš. Vračanje domov je včasih še težje, predvsem moraš na gradbišču na avtocesti paziti, da nisi raztresen, saj se lahko takoj zaletiš v betonsko ograjo, kot se je pred dnevi možakar iz Vidma pred menoj s svojim modrim avtomobilom. Dodobra je odrsal levo stran avtomobila, zaneslo ga je, malce prehitro je prišel v ovinek, ki ga na gradbišču zjutraj še ni bilo, dodali so ga med dnevom, ko "so delali zanj in zame". Presenetilo me je predvsem to, da niti ustavil ni, samo počasi se je spet zapeljal na sredo ozkega cestišča in odpeljal naprej. Resigniran do konca. Vdan v to tekanje gor in dol, podobno je mojemu. Prepričan sem, da mu je bilo tisti dan enostavno preveč, povedati pa tudi moram, da se ni imel kje ustaviti v tistem slepem črevesu, kar je zadnje leto avtocestni krak od Gorice do Vileša.

"Ma, tata, si videl, kako je porukal avto? In niti ustavil se ni"! je rekla bolj sebi kot meni hčerka Tina, ki se včasih zvečer pelje z mano proti domu.

"Vsega ima preveč"! sem rekel in dodal: "Pa saj se tudi ustaviti ne more, se boji, da se mu zabijem jaz od zadaj in bo tako imel dvojno škodo. Tako bo frtalja popolna"!

"Che robbe"! je še rekla Tina in poslušala sva glasbo naprej, bila je prijazna, ni mi težila z nemogočo muziko, ki je ne maram.

Ko sem zavil v Vilešu iz slepega črevesa avtocestnega kraka na odvoznico, sva s Tino videla, da je možakar iz Vidma tako odrsal avto ob strani, da pri avtoličarju ne bo dovolj njegova mesečna plača za popravilo.

"Bogi", je rekla Tina, "le kako ga je zaneslo. Ma kaj ni pazil"?

"Utrujen je, Tina, samo utrujen", sem rekel.

"Ja, kot si ti", je rekla in sva slišala po radiu Robin pesem, za katero je čez čas rekla, da je zelo lepa, tudi ona ima rada božanski Freddiejev glas, bila je ravno obletnica njegove smrti.

Spomnil sem se, da mi je ob smrti imenitnega pevca Freddieja Mercuryja moj nekdanji šef dr. Drago Legiša, ki gotovo ni nikdar poslušal skupine The Queen, v Novem listu dal skoraj pol strani, da sem se lahko v svojem in v imenu moje generacije poslovil od carskega pevca, ki je znal biti na odru tako, kot zna še danes le malokdo. Umrl je 24. novembra leta 1991, lansko leto sem šel v naš arhiv poiskat svoj članek in ga ponovno prebral, nasmehnil sem se in ugotovil, da sem imel dobrega učitelja, saj je dr. Drago Legiša objavil vsebino, ki bi jo takrat malokdo; kot odličen urednik je vedel, da je prav, če da prostor mladim sodelavcem in vsebinam, ki so nas takrat nagovarjale.

"Kaj sploh počnem tukaj"? sem se vprašal pred dnevi, ko me je dosegla vest, da so starega prijatelja in našega stalnega sodelavca Antka Terčona povozili na prehodu za pešce v Sesljanu, in šele pred nekaj dnevi mi je prijazna gospa Tatjana, Antkova življenjska sopotnica, po telefonu povedala, da je Antek, mož Krasa in redkih besed, izven smrtne nevarnosti. Antek je eden tistih ljudi, ki zaznamujejo prostor in čas ter okolje, šele odsotnost takih ljudi, kot je Antek, pokaže, kako dragoceni in nezamenljivi so. Antek je tudi eden rednih bralcev moje rubrike, ni v njegovi kraški naravi, da bi hvalil, priznanje pa le da, ko ti mimogrede pove, da si "to in to fajn napisal, lepo, zelo lepo si napisal", če pa že mora kaj pokritizirati, pove to brez dlak na jeziku in naravnost. Antek je za vse nas in zame tudi zelo dragocen in sem vesel, da okreva.

"Kaj sploh počnem tukaj"? sem se vprašal danes zjutraj, ko sem po elektronski pošti izvedel, da je prijatelja in našega dragocenega sodelavca Andreja Malniča, direktorja Goriškega muzeja, zadela možganska kap, kot se je včasih reklo. Takoj sem poiskal njegovega strica Borisa, ki mi je povedal, da so Andreja rešili, da je sedaj v Kliničnem centru v Ljubljani, da je v "pilotirani komi", a da se upa, da bo šlo na bolje. Dogovorila sva se, da se bova obveščala, zavrtel sem še nekaj številk prijateljev in ob poslušanju žalostne vesti so moji sogovorniki zvečine molčali.

V našem uredništvu je danes kar tiho, Andreja imamo radi, večkrat pride v naše uredništvo, pravzaprav ga imamo za enega izmed nas.

Tudi on je reden bralec moje rubrike, včasih mi mimogrede tudi navrže kak predlog za kako posebno knjigo, vedno nevsiljivo, včasih mi pa napiše kakšno sms sporočilo, če ga kako pisanje posebej prepriča, da, Andrej nas ima rad in mu vedno znova odpustim tudi to, da me v uredništvu imenuje pred kolegi "sitnoba".

"Ja, neč, kej, bo treba kako mašo imet' zanj, kej, on je fajn, ker je širok in zatu, k'r razume, on je Novogoričan", mi je rekel sodelavec ter duhovnik Andrej Vončina, ko sem mu povedal za Andrejevo trpljenje.

Zvečer sem se doma spraševal, kaj sploh počnem tukaj, saj sem v megleno depresivni Furlanski nižini moral iz avta v hišo odnesti nekaj vrečk svežih knjig, na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, kjer sem bil, se pa zares nisem mogel spraševati, kaj sploh počnem tam, le časa je bilo premalo in knjig odločno preveč, da bi si vsaj vse nove naslove lahko ogledal!

Kulturni dom Gorica / Podelitev nagrade Darko Bratina

Slavnostno ob nagrajencu, režiserju Karpu Godini

Osrednja prireditev ob 31-letnici delovaja Kulturnega doma v Gorici je bila v četrtek, 22. novembra, ko so v veliki dvorani tega goriškega slovenskega hrama slovesno podelili nagrado *Darko Bratina 2012 – Poklon viziji*. To nagrado podeljuje od leta 1999 goriški Kinoatelje (letos praznuje 35-letnico ustanovitve) v spomin na svojega ustanovitelja Darka Bratino (1942-1997), senatorja italijanske republike, sociologa in filmskega kritika, ki je filmski umetnosti pripisoval veliko sporočilno moč in vrednost. Dobitnik letošnje nagrade je, kot znano, Karpo Godina, rojen l. 1943 v Skopju, filmski, gledališki in operni režiser, scenarist, montažer in direktor fotografije, ki je l. 1968 vstopil v svet poklicne filmske produkcije in l. 1980 posnel svoj prvi celovečerni film *Splav Meduze*. Dolga leta je poučeval na AGRFT filmsko režijo, pozneje pa predmet filmska in TV kamera. Še danes kot uveljavljen pedagog navdihuje s svojimi deli filmarje doma in po svetu. Godina je bil deležen nad 40 nagrad, Prešernovo nagrado za življenjsko delo je prejel l. 2006. Tokrat je na odru Kulturnega doma vidno ganjen zaradi dolgoletnega prijateljstva, ki ga je vezalo na Darka Bratino, iz rok njegovih hčerk Mile in Majde prejel nagrado *Darko Bratina 2012- Poklon viziji*. V obrazložitvi nagrade piše, da jo je prejel "za celovitost vsestranskega avtorskega dela v vlogi režiserja in direktorja fotografije ter za pedagoško delo na področju usposabljanj novih filmskih generacij. Od ljubiteljskih začetkov pa do zrelih del se opus Karpa Godine odlikuje po stilistični tankočutnosti in drznem eksperimentiranju, ki ju avtor uveljavlja kot nerazdružljivi vrednoti. Na isti način opazuje družbo, pri čemer poetične ravni nikoli ne ločuje od politične. S tem doseže svojevrstno osebno ekspresijo, ki jo označujeta tako ironična distanca kot iskreno sočutje do malega človeka v večkulturnem prostoru. Izjemno delo Karpa Godine torej prispeva, najprej v okviru jugoslovanskih kinematografij, potem pa v slovenskem filmu, k oblikovanju kritične in človekoljubne zavesti, v kateri rase prizadevanje za svobodno in pluralno družbo". Te njegove značilnosti je mogoče razbrati tudi iz njegovega filma *Rdeči boogie ali Kaj ti je deklica*, ki so ga predvajali na četrtkovem večeru. Film je nastal l. 1982 in ni odličen le zato, ker prikazuje prva povojna leta socializma v Sloveniji, v katerih je bil med drugim kmet na udaru in so zaradi tega kmetje skrivali mleko in svoje krave, da ne bi jim jih prisilno odvzele zadruge, in ko so bile še kako aktualne hišne preiskave in je bil še jazz nezaželjen. Lep je tudi, ker so v njem posejani drobni komični elementi, ki razbremenjujejo celotno dramatično vsebino, v kateri je zaznati željo po izhodu iz mračnega socialističnega vsakdana v vsestransko sproščujočo svobodo. V njem so protagonisti člani radijskega benda, ki morajo na delovišča, na katerih se trudijo mlade delovne brigade, pa tudi med kmete, da bi s socrealističnimi pesmimi in himnami dvigali moralo. Oni pa imajo radi jazz, v ritmu katerega se da izvesti tudi ljudska *Kaj ti je deklica*. V filmu nastopajo nekatera bleščeča igralska imena, kot sta npr. Ivo Ban in Boris Cavazza. Scenarij zanj je napisal Branko Šoemen. Karpo Godina je ob koncu projekcije potožil nad kakovostjo barv v filmu, "vse je postalo rdeče, ker barve izginjajo in bodo v kratkem popolnoma izginile, ker se pač filmski trak stara. Vse, kar je barvnega namreč propada". Ta bridka usoda preti vsem slovenskim filmom iz preteklosti, ker ni denarja, da bi jih temeljito restavrirali. Na Hrvaškem je država to že davno uredila, tako da vsako leto rešijo po deset filmov, je zatrdil Godina. Ravno o restavraciji filmov, je dejal, so se v dopoldanskih urah pogovarjali s študenti raznih smeri, ki se ukvarjajo s filmom.

Udeleženci večera so si ogledali najprej dokumentarni film *Karpopotnik* (2012), ki ga je posnel Matjaž Ivanišin (tudi on je bil prisoten v dvorani), sledeč poti, ki jo je davnega leta 1971 takrat 28-letni Karpo Godina prepotoval s kamero po Vojvodini in naredil film *'mam eno hišo*, ki je ohranjen le fragmentarno.

Na četrtkovi slovesnosti, ki sta jo priredila Kinoatelje in Kulturni dom, je posamezne točke programa v slovenščini in italijanščini povezoval Aleš Doktorič. Kinoatelje je petnajst filmskih del Karpa Godine med 21. in 28. novembrom predstavil širšemu občinstvu ne samo v Gorici in Novi Gorici, ampak tudi v Ljubljani, Izoli, Trstu, Divači in Vidmu.

IK

Potovanje po skrivnostih vesolja

Saturn, že v antiki poznan planet

Planet, ki po oddaljenosti sledi Jupitru, je Saturn. Ime je prevzel po rimskem bogu poljedelstva, sadjarstva in vinogradništva. Viden je s prostim očesom in je najbolj oddaljen planet, ki so ga poznali že v antiki.

Njegov premer znaša okrog 120.000 km, vendar je, prav tako kot Jupiter, opazno sploščen zaradi hitrega vrtenja okrog svoje osi. Dan na njem namreč traja približno 10 ur in pol. Okrog Sonca se giblje na povprečni oddaljenosti 1,4 milijarde km in za en obhod potrebuje skoraj 30 let. Os vrtenja je za 26,7° odmaknjena od navpičnice (nekoliko več kot Zemlja), zato se na Saturnu tudi izmenjujejo letni časi, čeprav prejema od Sonca 100-krat manj svetlobe kot naš planet.

Saturn je po sestavi podoben Jupitru. Vsebuje predvsem vodik in helij. Njegova masa je 95-krat večja od Zemljine, vendar ima zaradi velike prostornine majhno povprečno gostoto. Če bi obstajal dovolj velik ocean, na katerega bi lahko položili planet, bi ta plaval na površini.

Saturnova sestava je podobna Jupitrovi. Njegov zunanji del je plinasta atmosfera. Tlak in temperatura se z globino večata in pod plinasto odejo oblakov je tlak dovolj velik, da najdemo plast tekočega vodika in helija. Pri večji globini pa ta tekočina pridobi lastnosti staljene kovine. Nekateri elektroni se ločijo od atomov in snov postane prevodna. V tem območju zato tečejo električni tokovi in ustvarjajo planetovo magnetno polje, ki pa je za 30% šibkejše kot na Zemlji. Na sredini planeta je še jedro iz mešanice kamnin in ledu, ki ima več kot 10-kratno maso Zemlje.

Zgradba Saturnove atmosfere je skoraj enaka kot Jupitrova. Prav tako ima pasove, vzporedne z ekvatorjem, ki so zabrisani z bledo rumenimi oblaki v visoki atmosferi. Na vrhu oblakov znaša temperatura -140°C in se z globino viša. Tako kot pri Jupitru je atmosfera sestavljena iz treh plasti oblakov zaradi različnih temperatur kondenzacije njenih sestavin. Na vrhu so oblaki iz ledenih kristalov amoniaka, pod njimi so oblaki iz amonijevega hidrosulfida, na dnu pa oblaki iz vodnega ledu. Zgornje plasti atmosfere vpijajo ultravijolično Sončno svetlobo. V tem območju je temperatura nekoliko višja in nastaja meglena plast, ki zabriše Saturnove atmosferske pasove. Ta meglica se nabira na polobli, ki je obrnjena proti Soncu.

Saturn, ki ga od zadaj osvetljuje Sonce

Saturn naj bi imel neki notranji vir energije, saj je oddaja mnogo več, kot jo prejema od Sonca. Zaradi padanja kapljic helija proti jedru skozi plast kovinskega vodika naj bi se njihova kinetična energija spremenila v toploto. Ta potuje proti površju in ustvarja silovite viharje v atmosferi, ob pomoči hitrega vrtenja planeta. Te je mogoče videti z Zemlje približno vsakih 30 let, ko je na severni polobli vrhunec poletja. Popolne razlage za njihov nastanek pa še vedno nimamo. Vetrovi pihajo proti vzhodu, kar pomeni, da se ujemajo z vrtenjem planeta. Na ekvatorju dosežejo hitrost do 1800 km na uro.

Najbolj opazna značilnost Saturna so seveda njegovi prstani. Prvi jih je opazil Galileo Galilei, ko je s svojim daljnogledom začel preučevati nočno nebo. Na njegovih skicah Saturna vidimo te prstane kot nekakšna ušesa tega planeta, ki se s časom spreminjajo, izginjajo in se zopet pojavljajo. To spreminjanje je razložil Christiaan Huygens: obroči so vidni pod različnim kotom, glede na to, kje se planet nahaja na svoji orbiti okrog Sonca.

Prstani so sestavljeni iz ledu, kamenja in prahu različnih velikosti, ki segajo od milimetra do več metrov. Prstanov je več in so označeni s črkami abecede, glede na to, kdaj so bili odkriti. Med njimi so ločnice, v katerih je redek in droben prah in imajo zato manjšo odbojnost svetlobe. Glavni sistem sestavljajo prstani A, B in C ter Cassinijeva ločnica, ki je vidna kot temen kolobar sredi prstanov. Ta sistem je širok približno 65.000 km, debel pa le okrog kilometer. Šibkejši in s prostim očesom nevidni prstani so še bolj oddaljeni. Najbližje Saturnove lune krožijo po sistemu obročev. To so majhna telesa, velikosti asteroidov, ki jim pravimo pastirske lune. Te potujejo ob robovih prstanov, na zunanji ali notranji strani, in s svojo gravitacijo vplivajo na gibanje delcev v prstanu. Zadržujejo jih v določenih orbitah, tisti pa, ki so preblizu, padejo nanje.

Zaradi števila in raznolikosti Saturnovih lun bomo te zanimive svetove opisali naslednjič.

Andrej Brešan

Iz podatkov in pripovedi 102-letne Bovčanke Darinke Kravanja

Skrivnost starinske violine

Družina Darinke Pirc, poročene Kravanja, se je ob izbruhu soške fronte med prvo svetovno vojno umaknila v begunstvo na Koroško, toda po koncu vojne so se v njihovi gostilni ustavljali zanimivi ljudje iz raznih krajev, ki so pripovedovali tudi o dogodkih, o katerih ni bilo mogoče ničesar prebrati. Gospa Darinka je veliko izvedela tudi z branjem knjig in iz novic v časopisih, saj je bila knjižničarka, prodajalka v knjigarni... Ena najbolj zanimivih pripovedi iz tistega časa, ki jo je podrobneje opisal tudi Oskar Zornik, svojčas operni solist SNG Maribor - rojen 20. marca 1922 v Čezsoči, je obiskoval italijansko nižjo gimnazijo v Bovcu (1934–1938) in višjo v Trstu (1938–1940), končal pa jo je v Ljubljani (1945–1947) -, je zgodba o starinski violini.

Gre za violino, ki so jo leta 1915 izkopali izpod plazu, ki je na Bovškem zasul več kot 200 avstro-ogrskih vojakov, večinoma Bošnjakov. Več o dogodku lahko preberemo tudi v knjigi Na krvavih poljanah Ivana Matičiča. V Zahodnih Julijcih je zapadlo naenkrat neverjetno veliko snega in veter je z zameti nekatera področja naredil vojakom za neprehodna, drugje pa je s plazovi povzročil pravi poboj vojakov v zasilno postavljenih barakah, odnašal pa je tudi domnevno dovolj trdne galerije nad vojaškimi naselji, čez katere naj bi plazovi drveli v globine. Pa se ni zgodilo tako, plaz je galerije zdrobil kot škatlice vžigalic ... O tem so se ohranile neme priče – fotografije ruševin zgradb in umrlih vojakov. Tudi takrat je prišel z Mojstrovke na Vršič velik plaz in ni šlo brez sicer zamolčanih žrtev. To bi bila morala biti dobra šola za naslednjo zimo, pa ni bilo tako, saj vemo, kaj je snežni plaz povzročil na Vršiču (Kransko jezero) in pod njim ... Tragični dogodek je dokumentiran s fotografijo neznanega fotografa ob izkopu žrtev; fotografija je bila last sedaj že pokojnega Ivana Matičiča, ki jo je priobčil v knjigi Na krvavih poljanah. Nemški napis pod fotografijo razkriva, da je nesrečo preživel tudi slovenski vojak Janez Kališnik, doma iz Tržiča.

Galerije je zmlel, stara violina pa je snežni plaz preživela.

Jedro zgodbe se začenja s tem, da je imel eden od preživelih vojakov pri sebi tudi prekrasno staro violino. Po ocenah nekaterih poznavalcev je bil tam gori takrat znameniti avstrijski komponist Karel Zeller. Violino je popravil in nanjo vgraviral podpise preživelih vojakov sotrpinov. Tudi od takrat je violina doživljala skoraj neverjetno potovanje, preden se je znašla v Mariboru, v rokah opernega solista Oskarja Zornika. Izročil mu jo je oče Ivan, ki je bil po prvi svetovni vojni v vasi Soča. Tam je izvedel, da ima domačin Andrej Komac iz bližnje Lepene neko posebno zanimivo violino. Ivan ni bil le violinist, ampak tudi strasten zbiralec starih violin in glede na pripoved je hotel na vsak način priti do nje. Takoj se je odpravil v Lepeno in našel domačina z violino. Ta mu je povedal celo zgodbo, kako je prišla violina k njemu. Pravzaprav jo je leta 1917 pri njem na varnem pustil avstrijski oficir, le nekaj dni preden se je njegova enota pomaknila naprej v ofenzivo do reke Piave, saj ni bilo upanja, da bi violina preživela še to strahoto. Domačina je prosil, naj jo skrbno hrani, dokler se on ne vrne. Povedal mu je, da je izredne vrednosti, in če se v dveh letih po vojni ne vrne nazaj, je lahko njegova last. Žal, se oficir ni vrnil.

Ivan Zornik je po skrbnem ogledu ugotovil, da violina ni kar tako, in bil jo je pripravljen kupiti. Komac je vztrajal pri primerni ceni in šele po daljšem pogajanju, ko se je Zornik zopet vrnil v Lepeno s primerno vsoto denarja, jo je vendarle kupil. Po očetovi smrti, čez dobro desetletje, je violino podedoval sin Oskar Zornik.

Potem, ko je Oskar violino pokazal strokovnjakom, so ugotovili, da specifičen način izdelave in materiali kažejo, da jo je izdelal mojster iz časa pred Stradivarijevimi in Amatijevimi violinami. Dokazov je več in med njimi tudi, da je kobilica za strune za tri milimetre nižja ... To pomeni, da je bila že takrat stara več sto let.

Kljub popravilu po poškodbi v snežnem plazu je ohranila krasen ton. Ocenili so tudi, da se pozna, da so nanjo veliko igrali. Zanjo so takrat ponujali bajne vsote denarja. Toda zanimiva zgodba violine s tem še ni končana, saj je verjetno le-t a doživela tako burno zgodovino, med katero sodijo tudi prelepe gravure podpisa preživelega Karla Zellerja (Karli Zeller) na njeni hrbtni strani. Lepo je bil čitljiv zapis Weltkrieg, 1914/15/16; zgoraj še Dem Lawinen Unglück glücklich entgangen, 25.12. 1915 ..., imena polkov, iz katerih so bili ponesrečeni vojaki. Lep okras je tudi planika in ob njej podpisa preživelega vojaka z violino in avtorja gravure. Ni čudno, če je vgraviral planiko, saj je bil ta znani komponist doma s Tirolskega, sicer pa je bil v mirnem času višji državni uradnik na Dunaju. Vrh njegovega ustvarjanja je opereta Ptičar. Pred drugo svetovno vojno so jo uprizarjali tudi na Slovenskem. Da so umetniške gravure iz tega časa, dokazuje tudi datum 19. december 1916, ko je opravil to delo, in je zapisan pod njegovim podpisom, graviranim v istem slogu.

Tudi Zornik, ki je šel leta 1942 iz Bovca ali Čezsoče v partizane, je dragoceno violino shranil pri domačinu iz Volarij. Njegove slutnje, da morda njihova hiša ne bo dočakala konca vojne, so se uresničile in tako je violina srečno dočakala konec nemških in zavezniških bombardiranj leta 1943 v teh krajih.

Že pod Jugoslavijo naj bi Oskarju Zorniku ponujali za violino bajne desetine tisoč dolarjev ali mark. Od prodaje ga je odvračal spomin na očeta, zgodovina violine, da je začel igrati nanjo že v rani mladosti, čeprav je prve učne ure začel na drugi violini. Pod strokovnim očesom in ušesom se je začel učiti igranja na violino sicer šele na glasbeni šoli v Trstu. Šele takrat je lahko vzel v roke in zaigral tudi na to starodavno violino. Takoj, ko so jo videli, so postali pozorni nanjo tamkajšnji profesorji. Od njih je šel glas o njej celo do umetnostnega muzeja v Rimu. Violino bi takoj kupili, vendar je njegova mama povedala, da je to njihova hišna srebrnina spominov na njenega moža glasbenika. Nekaj let pred drugo svetovno vojno jo je želel kupiti neki Američan za 50 tisoč dolarjev, po vojni pa prekupčevalec iz Nemčije za 70 tisoč mark. Gotovo bi jo kakšnemu večjemu muzeju prodal še dražje.

Kje je danes violina, je skrivnost. Morda tako kot njena zgodba, mnoge zgodbe in poti predmetov velikih vrednosti in še česa.

Vse to pa kar samo po sebi ponuja novo povezovanje tistih glasbenikov v Bovcu, Mariboru, na Dunaju in v Trstu, ki imajo kakršnokoli povezavo s to violino, da jo spletejo v posebno zgodbo in jo ponudijo domačinom in turistom, ki prihajajo v te in še druge kraje. Povabimo glasbenike iz teh krajev na Bovško, kjer so jo rešili izpod plazu, vgravirali podatke o tem na njeno zadnjo stran ... Ja, saj to bi bila nazadnje zanimiv glasbeni film, drama, tam, kjer so v Soški dolini najbolj trpeli zaradi vojne, in so upali, molili, da bi vse, ki vodijo svetovno barko, srečala zdrava pamet!

Miran Mihelič